

St. prp. nr. 82.

(1948)

Om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering til å regulere Abjøravassdraget.

Tilråding fra Industridepartementet 14. mai 1948
godkjent ved kongelig resolusjon samme dag.

(Foredratt av statsråd Lars Evensen.)

Departementet tillater seg med dette å avgi tilråding om framsettelse av kongelig proposisjon for Stortinget om samtykke til at Foreningen til Bægnavassdragets Regulering blir meddelt tillatelse til å regulere Abjøravassdraget. For Storevatn i Hemsedal herred, Tisleifjord mellom Hemsedal, Gøl og Nord-Aurdal herreder og Ølsjøen med Bløttjern i Nord-Aurdal herred foreslås i tilrådingen visse reguleringer tillatt. For Helin i Vang herred foreslås saken utsatt.

Om den forelliggende søknad om reguleringstillatelse har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet i brev av 11. mai 1948 til departementet avgitt følgende uttalelse:

«Departementet har 27. januar 1947 oversendt til uttalelse en søknad — datert 22. s. m. — med bilag fra Foreningen til Bægnavassdragets Regulering om tillatelse til å regulere Abjøravassdraget. Foreningen har samtidig trukket tilbake sine tidligere søknader vedr. Tisleifjord og Helin av henholdsvis 25. april 1941 og 30. mars 1942.

Av søknaden hitsettes:

«Foreningen til Bægnavassdragets Regulering omfatter følgende medlemmer interessert i dette vassdrag.

A. Abjøravassdraget.

Abjora kraftanlegg, Vestfold Kraftselskap.

B. Bæga elv.

1. Aurdalsfallene, Vestfold Kraftselskap.
2. Storbross kraftverk.

C. Adalselven.

1. Aadalen Træsliperi.
2. Heen Træsliperi.
3. Bæga Træsliperi.

4. Hofsfoss Træsliperi og Papirfabrikk A/S.
5. Hofs Brug (O. Grundt — Røsholm A/S).
6. A/S Follum Fabrikker.
7. Hønefoss og Norderhov kraftverk.

D. Drammenselven.

1. Drammenelvens Papirfabrikker.
2. Drammens elektrisitetsverk.
3. Embretsfos Fabrikker.
4. A/S Holmen — Hellefoss.

En tillater seg herved å søke om tillatelse til å foreta regulering av følgende sjøer i Tiselvassdraget belliggende dels i Vang og Nord-Aurdal kommuner i Opland fylke, dels i Gøl og Hemsedal kommuner i Buskerud fylke.

1. Helin foreslås regulert mellom kotene 855,20 og 850,20, reguleringshøyde 5 m hvorav 2 m er senkning.
2. Storevatn i Hemsedal foreslås senket 3 m under alminnelig vannstand.
3. Tisleifjorden foreslås regulert mellom kotene 810, alternativet 808 og 799,50. Av reguleringshøyden utgjør 0,5 m senkning.
4. Ølsjøen foreslås regulert mellom kotene 748,75 og 745,75 hvorav 2 m er senkning.

Ansøkeren har sommeren 1947 tatt opp karter over vatna (målestokk 1:5000, ekvidistanse 1 m) og sammen med disse framlagt magasinkurver og oppgaver over grunn som neddemmes eller kan påregnes å bli forsumpet.

Da materialet vedr. Helin viser at et magasin her på 40 mill. m³ kan oppnås ved 2 m senkning og 2,2 m oppdemning, søkes det under 23. desember s. å. om at en regulering av dette omfang må bli betraktet som et alternativ til søknaden.

I et annet brev av s. d. opplyser ansøkeren i tilknytning til det nye kartmateriale, at høydeangivelsene for Tisleifjord nå er angitt etter Vassdragsvesenets generalplan, slik at den gamle kote 800,00 svarer til kote 809,36 eller til vanlig minste vannstand. Høydeopp-

Om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering til å regulere Abjøravassdraget.

gavene ved Storevatn og Ølsjøen refererer seg også til samme generalplan. Alminnelig vannstand i førstnevnte svarer til kote 823,70, normal sommervannstand i Ølsjøen til kote 748,00 og laveste vintervannstand til kote 747,75 som angitt i søknaden.

Ansøkeren gjør oppmerksom på at arealene i den oppstilte omkveve over neddemmet eller forsumpet grunn ved Helin er angitt mellom de hele meterkoter med utgangspunkt på kote 852,0 mens dette burde ha vært 852,20. Han antar imidlertid at arealene ved denne 20 cm forskyvning praktisk talt vil bli de samme som de oppgitte.

Han anfører at kartene er så nøyaktige som de overhodet lar seg utføre, at det var gitt beskjed om at alle grunner i vatna skulle innlegges og at han ingen grunn har til å tro at dette ikke er blitt gjort.

Etter ansøkerens opplysninger i brev av 7. februar 1947, sammenholdt med den gamle søknad vedr. Helin, svarer kote 852,20 til alminnelig lavvannstand. Høydene her refererer seg til et gammelt fastmerke på østre side ved det påtenkte damsted og med høyde 857,00.

Søknadens omfang kan etter dette sammenstilles således:

	Oppd. m	Senkn. m	Reg.b. m	Reg. grenser, kote	
				Ovre	Nedre
Helin, alt. I	3,0	2,0	5,0	855,20	850,20
Helin, alt. II	2,2	2,0	4,2	854,40	»
Storevatn	0	3,0	3,0	823,70	820,70
Tisleifjord alt. I	10,0	0,5	10,5	819,36	808,86
Tisleifjord alt. II	8,0	0,5	8,5	817,36	»
Ølsjøen med Bløytjern	1,0	2,0	3,0	748,75	745,75

Magasinene er angitt således:

Helin	40 mill. m ³
Storevatn	15 —
Tisleifjord, alt. I	102 —
Ølsjøen	9 —
Sum	166 mill. m ³

Ved 8 m oppdemning av Tisleifjord reduseres det samlede magasin med 23 mill. m³ til 143 mill. m³.

Helin forutsettes uttappet bare i dårlige år, de andre om nødvendig hvert år.

Ansøkeren regner med at de totale magasinertappet, m. h. p. Abjøra kraftanlegg vil gi en vassføringssøking her og i Bégna på henholdsvis 10,0 og 9,0 m³/sek. I Adalselva regner han med en øking av henholdsvis 8,5 og 7,5 og i Drammenselva henholdsvis 8,0 og 7,0 m³/sek.

Kraftvinningen angir han slik:

Kraftøking ved et samlet magasin på 166 mill. m³.

	Fall H.	Økning q.	10 q.h.
Abjøra	445	10,0	44 500
Storbrofoss	15,96	10,0	1 596
Adalen	17,39	8,5	1 478
Heen	5,78	8,5	491
Begna	8,00	8,5	680
Høfsfoss	12,02	4,25	511
Høfs Brug	11,94	4,25	508
Follum	14,04	8,5	1 193
Hønefoss	21,34	8,5	1 813
Dr. elven	8,10	8,0	648
Gravfoss	19,50	8,0	1 560
Embrætfoss	14,87	8,0	1 189
Hellefoss	5,28	8,0	423
Sum	599,22		56 570 el. HK. ca. 75 000 nat. HK.

Kraftøking med et samlet magasin på 143 mill. m³.

	Fall H.	Økning q.	10 q.h.
Abjøra	445	9,0	40 050
Storbrofoss	15,96	9,0	1 436
Adalen	17,39	7,5	1 304
Heen	5,78	7,5	434
Begna	8,00	7,5	600
Høfsfoss	12,02	3,75	451
Høfs Brug	11,94	3,75	447
Follum	14,04	7,5	1 053
Hønefoss	21,34	7,5	1 600
Dr. elven	8,10	7,0	567
Gravfoss	19,50	7,0	1 365
Embrætfoss	14,87	7,0	1 040
Hellefoss	5,28	7,0	370
Sum	599,22		50 717 el. HK. eller ca. 67 500 nat. HK.

Dammen ved Helin er tenkt bygget som jernbetong platedam med fast overløp med krone på kote 855,20 (øvre reguleringsgrense). Den er i januar 1947 beregnet å komme på 360 000 kroner.

Reguleringsanlegget for Storevatn som omfatter en ca. 450 m lang senkingsstunnel med minimalt tverrsnitt og en 350 m lang kanal, er beregnet å koste kr. 462 000. Det gamle elveleie, som blir som før, vil fungere som overløp.

Dammen for Tisleifjord er prosjektert som jorddam med tetningslærne, flomløp og tapeløp utføres av jernbetong på østsiden av elven, hvor det finnes skifrigt fjell delvis dekket av et tynt morenelag. Omkostningsoverslaget for 10 og 8 m oppdemning er på henholdsvis kr. 4 615 000 og kr. 3 250 000.

Dammen for Ølsjøen blir liggende ca. 1,8 km lenger ned i vassdraget ved utløpet av Bløytjern. Vannstander i dette blir hevet ca. 10 m. Dammen som også skal tjene som inn-taksdam utstyres med fast overløp og er beregnet å koste kr. 2 135 000, hertil kommer

Om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering til å regulere Abjøravassdraget.

kr. 200 000 til en ca. 300 m. lang senkningskanal i Ølsjøen.

De samlede anleggskostnader for reguleringen skulle altså bli kr. 7 772 000.

Ansøkeren har etter det som foreligger akseptert anbud av september 1947 på bygging av Tisleifjorddammen, senkningskanalen for Ølsjøen og regulerings- og inntaksdammen ved Bløytjern. Anbudssummene er henholdsvis kr. 4 524 430, kr. 158 000 og kr. 1 595 720 altså samtlige lavere enn ansøkerens overslag.

Ansøkeren har avgitt forslag til manøvreringsreglement særskilt for hvert vatn. Ved vannslippingen fra Helin skal det has for øye at vassdragets flomvassføring så vidt mulig ikke forøkes og vintertappingen foregå så jevnt som mulig av hensyn til isforholdene i

vassdraget. Ved Storevatn stenges tappelukkene ved vårflommens inntreden og står helt stengt inntil lavvannsperioden begynner. Ved Tisleifjord og Ølsjøen skal det som ved Helin has for øye at flomvassføringen så vidt mulig ikke forøkes. Ved Tisleifjord dessuten at vannstanden ikke må overstige øvre reguleringsgrense uten at alle flomløp er åpne. For samtlige vatn gjelder at vannslippingen for øvrig kan foregå etter behovet for de nedenforliggende kraftanlegg, fortrinnsvis Abjøra kraftanlegg. De øvrige bestemmelser i forslagene er de vanlige.

Ansøkerens oppgaver over grunn som neddemmes eller kan påregnes forsumpet kan sammenstilles slik:

Neddemmet grunn i dekar:

	Dyrket	Slått	Deite	Skog	Myr	Sum
Helin, 3 m oppd. (alt. I)	0,60	32,93	218,20	159,00	120,62 ¹	531,35
» 2 » »	0,15	16,45	161,43	99,53	90,52 ²	368,08
» 1 » »	0	7,38	109,25	30,09	22,44 ³	169,16
Tisleifjord 10 m oppd. (alt. I)	26,00	11,50	1586,00	2371,50	1202,25	5177,25
» 8 » oppd. (alt. II)	18,75	7,50	1110,50	1684,00	846,00	3666,75
Ølsjøen og Bløytjern	6,00	15,00		340,00	725,00 ⁴	1086,00 ⁵

¹ herav er ca. 90 dekar betegnet som myrlandt.

² ——— 63 ———

³ ——— 20 ———

⁴ Myr og tuemark.

⁵ I tillegg hertil kommer 4 dekar veigrunn.

Forsumpet grunn i dekar: (inntil 1 m over øvre reg. grense):

	Dyrket	Slått	Deite	Skog	Myr	Sum
Helin, 3 m oppd. (alt. I)	0,30	15,60	65,19	78,88	20,82 ¹	180,79
» 2 » »	0,45	16,48	56,77	59,47	30,10 ²	163,27
» 1 » »	0,15	9,07	52,18	69,44	68,08 ³	198,92
Tisleifjord 10 m oppd. (alt. I)	7,75	2,50	184,05	223,51	73,98	491,79
» 8 » oppd. (alt. II)	4,68	1,25	240,56	415,60	174,68	836,77
Ølsjøen og Bløytjern	3,00	4,00		96,80	565,20 ⁴	669,00

¹ herav er vel 16 dekar betegnet som myrlandt.

² ——— 26 ———

³ ——— ca. 42,5 ———

⁴ Myr og tuemark.

Det anføres i søknaden at tømmerfløting ikke foregår i Tisleivassdraget. Om eller i hvilken grad reguleringen vil berøre fløtingen i Begna er ikke undersøkt nærmere, men det forutsettes avgjort ved skjønn. Videre at reguleringen vil innvirke på ferdsel for såvidt det er en del isveier. Annen ferdsel kan ansøkeren ikke innse blir berørt. Stølsveien langs Helin berøres etter hans mening ikke av den omsøkte oppdemning. Enkelte båthøst og et par hytter ved Tisleifjord må flyttes til høy-

ereliggende steder. Og et sagbruk som ligger ved damstedet ved Bløytjern må flyttes.

Han opplyser at det foregår fiske i alle 4 vatn i mer eller mindre grad.

Ansøkeren har latt professor Knut Dahl, ingeniør A. Bergan og gårdbruker Nils Lysen foreta en vurdering av den skade som påføres grunnene ved vatna. De er — ifølg en uttalelse av 23. november 1946 — kommet til følgende erstatningsbeløp, inkl. 25 %:

Tisleifjord, 8 m oppd., 0,5 m senkn.	Kr. 327 000
» 12,5 » »	» 447 500
» 15 » »	» 605 000
samt 3,5 m senkn. av Storevatn	» 347 500
Helin, 5 m oppd., 2 m senkn.	» 128 000
Ølsjøen 1 m oppd., 2 m senkn.	

Om tillatelse for Foreningen til Bagnavassdragets Regulering til å regulere Abjøravassdraget.

Ansøkeren opplyser i brev av 11. mars 1947 at 11 kommuner i Vest-Opland og Valdres, Vestfold Kraftselskap — som eier av fallene i Abjøra — og reguleringsforeningen gjennom en nedsatt komite samarbeider i kraftforsyningsspørsmålet. Den sender med en av Samkjøringen utarbeidet samkjøringsplan for Valdres og Vest-Opland. Planen er alternativ med eller uten utbygging av Abjøra.

Med brev av 21. april s. å. oversender han en uttalelse — datert 9. s. m. fra Samkjøringen, som framholder at det for tiden er et betydelig kraft- og energiunderskudd i Østlandsområdet om vinteren i dårlige vannår. Hvis belastningen vil fortsette å stige slik som verkene antar — og som Samkjøringen anser for sannsynlig — vil det i en årrekke framover bli energimangel i Østlandsområdet om vinteren i dårlige vannår selv om alle de påbegynte og projekterte kraftanlegg blir fullført til de forutsatte tider. Da enhver forsinkelse av dette program vil forverre kraftsituasjonen vil Samkjøringen det av stor betydning for Østlands kraftforsyning at Abjøranlegget blir utført så hurtig som mulig.

Ansøkeren og Vestfold Kraftselskap har 22. mars 1947 inngått en overenskomst med de 13 fastboende i Lykkja, hvorefter ansøkeren forplikter seg til — under forutsetning av at Hemsedal herredsstyre anbefaler 10 m oppdemning av Tisleifjord og reguleringsstillatelse gis — å bygge en 20 kV linje fra Tisleiøset til Lykkja og å levere 3 kW til hver enkelt gårds husvegg uten noen som helst utgift for oppsitterne. De av oppsitterne som får større erstatning enn kr. 500 pr. år skal dessuten ha anledning til å kjøpe ytterligere kraft til den pris som staten til enhver tid får for kraft til kommuner, dog begrenset oppad til kr. 65 pr. kW. Dette ytterligere kraftkvantum fastsettes slik at oppsittere som tilkjennes en årlig erstatning av kr. 1000 eller mer får anledning til å kjøpe inntil 3 kW. Ved erstatninger mellom kr. 500 og kr. 1000 pr. år beregnes kvantumet forholdsvis. Den kraft som den enkelte oppsitter får etter foranstående kan ikke anvendes utenfor gårdens hjemmeareal.

Kraft som kjøpes utover disse kvanta berettiger ikke til noen særfordel.

Den kraftmengde som leveres oppsitterne inngår ikke i de erstatningsbeløp som ved reguleringssskjønnet måtte bli tilkjent dem, og den blir ikke under noen omstendighet å ta hensyn til ved fastsettelsen av erstatningene.

Ansøkeren forplikter seg til å ha overføringsanlegget ferdigbygd samme år som Abjøra kraftanlegg, slik at det kan tas i bruk snarest mulig etter at dette anlegg er satt i drift.

Overenskomsten inneholder videre bestemmelser om hvordan det skal forholdes hvis kraftledningene fra Abjøra kraftstasjon ikke blir bygd.

Til gjengjeld skal Lykkjaoppsitterne ikke motsette seg den søkte reguleringsstillatelse.

Angående kraftforsyningene til fjellbrakkene rundt Tisleivassdraget har Abjøra kraftanlegg (Vestfold Kraftselskap og Skiensfjordens komm. Kraftselskap) 21. juni 1947 avgitt følgende erklæring:

«Vi er villig til å yte rentefritt lån til en så stor del av de nødvendige elektriske anlegg at kraftprisen i fjellet ikke skal behøve å bli høyere enn den er i bygdene i Valdres. Som et middel for prisen der har vi da gått ut fra kr. 160 pr. kW/år for kraft til lys og koking. Dette er prisen i Nord-Aurdal og Valdres. For annet forbruk skal prisene kunne bli tilsvarende, hensyn tatt til abonnementets størrelse og brukstid. Vi har foreløpig tenkt oss at prisen for hoteller som bestiller kraft også til oppvarming kunne bli å beregne etter kr. 70 pr. kW/år + 1 øre/kWh og for setrer og hytter kr. 70 pr. kW/år + 2 øre/kWh. Vi har da gått ut fra følgende forutsetninger:

1. De forskjellige gårder og hoteller vil kjøpe så meget kraft som de har betinget seg under de foreløpige drøftelser.
2. At kraften ikke forlanges ført fram til enkelte gårder og setrer som ligger slik til at overføringsutgiftene blir urimelige i forhold til forbruket. Hvis det oppstår tvist om dette overlater vi avgjørelsen til Hovedstyret.
3. At befolkningen på stedet selv i størst mulig utstrekning påtar seg bygging av overføringsanlegget (høy- og lavspent) under vår ledelse og at distriktene ubetinget selv overtar drift og vedlikehold, likeledes at samtlige herreger innrømmer transformatorer og overføringsanlegg skatterfrihet hver innen sitt område som vanlig ved slike interkommunale foretagender.
4. At vi kan gjøre regning på Hovedstyrets støtte i å etablere forsyningen på den måte som her skissert. Skulle nemlig Abjøra Kraftanlegg eie og drive overføringsanlegget i fjellet må vi regne med at utgiftene ville bli vesentlig større enn om kraftlaget selv har driften og står som eiere av anlegget.»

Vestfold kraftselskap angir i P.M. av 24. februar 1947 lengden av kraftledningen fra Abjøra kraftstasjon til Oset Seterhotell til 29 km og herfra til Lykkja til 12 km. Omkostningene er anslått til henholdsvis kr. 290 000 og kr. 108 000. Hertil kommer en del avgreninger på tilsammen omkring 20 km.

Det antatte kraftbehov langs disse linjer er anslått til vel 2000 kW.

Statsgeolog dr. Gunnar Holmsen har — etter oppdrag av ansøkeren på Hovedstyrets foranledning — avgitt en uttalelse om faren for ras og sandflukt ved den søkte regulering av Helin.

Han anfører at stranden på vestsiden fra Groydølas utløp til Ellevstølen består av steinholdig morenegrus. I strandkanten ligger steinene utvasket for finmateriale, og ved høyvannslinjen er gjerne en liten loddrett kant på ½ til ¾ m's høyde. Ved oppdemningen vil ikke stranden bli stabil før det har dannet seg en ny lignende loddrett kant, hvor betingelsene for en sådan er til stede. Jordsmonnet her er steinholdig og av en sådan art at utrasninger av større omfang ovenfor oppdemningsgrensen ikke vil finne sted.

Jordarten i naturparkens område på østsiden består også av steinholdig bregrus, men av skiffer og inneholder mer finmateriale.

Mellom Vassenden og Helestrondi, hvor ter-

Om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering til å regulere Abjøravassdraget.

renget er bratt helt ned til sjøen, reoner han med en ganske stor bølgeslagerosjon ved oppdemningsrensen, og på de bratteste steder vil utvaskingen av finmateriale medføre utrasninger ovenfor høyvannslinjen. Jo brattere den er desto større erosjonssår må en vente men da jordarten overalt er en friksjonsjord vil det ikke kunne inntreffe slike ras som kjennes fra leir- og finsandavsetninger.

Han finner at det noen steder er fare for utrasning ved marebakken når vatnet tappes, men som forholdene er ved Helin antar han at eventuelle undersøiske ras ikke vil forlenge seg inn over den naturlige høyvannslinje. Han antar at Helins største tilløp Grovsdøla ved senkingen vil skjære seg ned i den grusør som den nå løper utgjennom.

Han uttaler at betingelser for sandflukt som følge av reguleringen ikke er til stede på det av ham undersøkte område.

Han opplyser at setervelene, fortrinnsvis til Helestrondi, mange steder ligger så lavt og nær strandkanten at de må omlegges.

Han framholder at den forutsette stranderosjon vil bli sterkt skiemnende i landskapet så fremt utfyllingen om vinteren har vært så lav at vårflommen ikke fyller vatnet til oppdemningsrensen. Dessuten vil vevetastjonsrestene mange steder besværliggjøre adkomsten til vatnet.

Dr. Holmsen har på oppfordring av Abjøra kraftanlegg også undersøkt forholdene ved Storevatn. Han uttaler herom i utredning av 6. oktober 1947 at stranden rundt vatnet er en steinstrand, som for det meste består av store stein, enkelte steder sees også fast fjell. Grus forekommer ved utløpet av Hynda, likesom sandholdig grus skilles opp av bølgeslag på stranden i en liten bukt i østre ende nær utløpet. Over vannkanten forekommer ikke noe sted fin sand som kan gi opprinnelse til større områder med sandbunn.

Inntil 3 m's dyp er det overveiende steinbunn. I vatnets vestre ende finnes også en del gjøttembunn i viken. Gjøttemen er bevokst med vannplanter og så rik på kolloider at den vil bli fast og hård når den tørrer. Det er derfor ingen risiko for at den vil kunne fylke med vinden om strandbeltet tørrlegges. Det er dog en løst avleiret jordart som muligens på sine steder vil kunne gli ut og eventuelt grumse opp vannet.

Han har undersøkt anviste grunner uten noe sted å finne sandbunn som kan gi opprinnelse til sandflukt.

Av tilløpene går Hestanåni over fast fjell straks ovenfor utløpet, så her vil det ikke bli noen tilbakegående erosjon. Hynda, som går gjennom en grusør den selv har lagt opp, må derimot forutsettes å skjære seg ned når senkingen iverksettes.

Vestfold Kraftselskap og Skiensfjordens komm. Kraftselskap har 13. juni 1947 avgitt erklæring om at de «er fullt innforstått med at en anbefaling fra Hovedstyrets side om valuta ikke skal betraktes på noen som helst måte å ha bindende konsekvenser for Hovedstyret, departementet og Storting med hensyn til reguleringskonsesjon eller andre vedtak som skal fattes vedr. tillatelser av noen som helst slag».

Ansøkeren har 20. oktober 1947 sendt inn enslydende henstillinger til departementet fra 11 av reguleringsforeningens medlemmer, 18 kommuner ved ordføreren, 9 kommunale elektrisitetsverk — hvorav 6 i forannevnte kommuner, elektrisitetsforsyningen og fylkesmannen i Buskerud om hurtigst mulig å innvilge de reguleringskonsesjoner i Bægnavassdraget reguleringsforeningen har søkt om.

Aktieselskapet Union (Union Co.) framhever under 28. oktober 1947 betydningen for selskapets bedrifter i Skien og Skotfoss av at utbyggingen av Abjøra blir fremmet så hurtig som mulig.

Søknaden er kunnet i Norsk Lysingsblad den 4. og 11. februar 1947 (nr. 29 og 35), og med bilag vært forelagt distriktet med følgende resultat:

Vang herredstyre har behandlet saken i møte 27. februar 1947 og avgitt slik uttalelse:

«Regulering av Helin.

Det forelå protest fra samtlige grunneiere, med søknad om å få redusert reguleringen til å omfatte 1 m opp og 1 m ned, da dette ville medføre tilsvarende mindre skader og ulemper.

Skrivelsen fra grunneierne lyder slik:

Til Vang herredstyre ved ordfører T. Hamre. I anledning av at herredstyret nå skal avgi uttalelse angående reguleringen av Helin, tillater undertegnede seg å framkomme med en del faktiske opplysninger omkring nevnte regulering.

Helin er 16 km lang og ligger i Vang vestfjell. Rundt Helin har ca. 35 større og mindre bruk på Vang vestside støler.

Som det også vil være kjent for alle herredstyrets medlemmer er samtlige disse bruk skogløse, og har heller ikke andre herligheter å hente noen inntekt av, men må klare en kummerlig tilværelse ved hjelp av husdyrholdet. Dette står eller faller imidlertid på beitespørsmålet, og det vil være innlysende at en såpass stor regulering som den omsøkte vil ødelegge store strekninger av den beste høyn. Dessuten blir jo en stor del inngjerdede stølsjorder ødelagt og dermed mange verdifulle fôrlass nr. år.

Helin har fra gammelt av vært og er fremdeles et bekjent fiskevann, og hvilken ubotelig skade en slik regulering vil ha for fisket, er det vel unødig å nevne, men det dreier seg om ganske betraktelige verdier. Tar en så i betraktning all annen skade f. eks. på veier og ved all flytting av støier som blir satt under vann osv. så mener vi det er en hellig plikt for herredstyret å protestere så kraftig det kan mot reguleringen i sin helhet.

Skulle det imidlertid være helt umulig helt å unngå regulering ville det være umåtelig mye vunnet om Helin kunne bli regulert f. eks. 1 m opp og 1 m ned istedenfor den nå omsøkte 3 m opp og 2 m ned.

Vi håper at Vang herredstyre vil gjøre hva gjøres kan for å unngå denne regulering.

Vedtak:

Om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering til å regulere Abjøravassdraget.

Vang herredstyre tiltar denne ovennevnte skriv i sin helhet, men vil også ha poengtert allerede nå at vi forlanger de kommunale avgifter som blir å betale for Helin ved en eventuell regulering blir tilkjent Vang i det forhold som vi eier vatnet og nedslagsfeltet, altså det hele, så vi ikke når reguleringen er en realitet blir tildelt en liten del, slik som forholdet er ved Bygdin. En slik urett som det kan vi ikke finne oss i. Under den forutsetning at det blir tatt tilbørlig hensyn til våre krav, også som anført i grunnelernes skrivelse, vil vi ikke motsette oss en regulering av Helin.

Herredstyret velger en mann til å reise inn til vassdrags- og elektrisitetsstyret for der å framlegge våre krav.

Til dette velges Trond Baggethun.

I møte 21. mars 1947 har herredsstyret dessuten oppnevnt overlærer A. H. Ellingbø til å ivareta Vangs interesser i reguleringsaken. Og i møte 21. april s. å. har det tilrådt følgende uttalelse av 9. s. m. fra de to oppnevnte tilitsmenn:

«Helin ligger på 800 m høyde, er omtrent 16 km lang og har bare et betydelig tilløp, Grovsgdøla, fra et fjern under Grindafjellet.

Rundt Helin er bjerkeller med havneganger og inngjerdt, til dels dyrkede seterjorder! Omkring 50 små skogfattige gårder i Vang har her sine skogteiger og setrer, der buskaper holder til fra midten av juni til slutten av september, sauene fra midten av mai til senhøstes.

Til setrene på begge sider av Helin har bøndene arbeidet kjørevei, så melken sendes i lastebil til ysteriet nede i dalen.

Helin-isen er hele vinteren kjøreveien til alle skogteigene og setrene rundt fjorden, der bøndene henter ved og seterhøy.

Helin er et godt fiskevann; der fiskes fra tidlig vår til isen legger seg.

Helins omgivelser er kjent for sin naturskjønnhet, sin rikdom av sjeldne planter, og er det bærrikeste strøk i Vang. Dalen er derfor fredet som botanisk nasjonalpark, og østre siden av Helin fra vannet og over fjellet er ved gårdbrukernes velvilje totalfredet. De sjeldne planter går her helt ned til vannet. Dette går inn under Østlandets kretsforening for naturfredning. (Årsberetning for 1929.)

Ved 3 m over alminnelig vannstand:

10 setrer, 5 hytter, det meste av alle seterjordene og kjøreveiene, det beste av bjerkeskogen og havnegangene, alt vil komme under vann.

Alle setrene blir således helt eller delvis ødelagt, og innenfor den nye vannstand er fjellsidene bratte, så det er ikke andre tomter å flytte til.

Til ny kjørevei blir det vanskelig plass, på østsiden umulig da fjellet mange steder blir stående rett opp fra vannet.

Jorden omkring Helin består av kvikkleire som ved oppdemningen vil flyte bort, undergrave grunnen og framkalle jordras og skred.

Ved 2 m under alminnelig vannstand:

Strengene rundt Helin vil bli en grå steinur, mer enn 100 m bred der det nå er sletter og grunner. Kvistene fulle av skjær og blindskjær, så en vanskelig kan ta seg fram i båt. Fisket totalt ødelagt fordi gyteplassen ut-

tørres. Isen aldri landfast, så bøndene kan ikke få kjørt hjem sin ved; denne må nødvendigvis kjøres på vinterføre.

Regulering og dermed lavere temperatur vil virke nedsettende på all plantevekst.

Hele dalen skjemmet, skadet og ødelagt for all framtid.

De skadelidende gårder i Vang.

4 gårder har under 20 mål dyrket innmark. 10 gårder har 20—40 mål. 20 gårder 40—60 mål. De øvrige gårder har omkring 80 mål. Ingen av disse gårder har betingelser for kulturbelte av betydning. Gårdene har vært i slektens eie så langt tilbake som sagnet går. Betingelsen for at de fremdeles kan bestå som hjem for familier, er at de får beholde sine setre ved Helin ubeskåret.

Vi vil ikke unnlate å tilføye:

Da det for mange år siden var forslag om regulering av Vangsmjøsen, fikk Vangs lensmann H. N. Thune gjort klart for myndighetene at hvis alle eiendommer rundt Vangsmjøsen skulle beskæres ved en regulering, ville bygden ikke kunne bestå. Man hørte ham, og reguleringen ble oppgitt.

Skulle det ikke nå være en myndighet som ikke teller med kroner alene, men også med hjertelag, og som derfor vil innse at den foreslåtte regulering av Helin er et alt for stort offer å legge på en liten fjellbygd?

Med uttalelsen fulgte Landsforeningen for naturfredning i Norge's årsberetninger for 1929 og 1930, som bl. a. inneholder en botanisk beskrivelse av Helin-trakten og avtrykk av Kgl. res. av 4. april 1930, hvorefter et nærmere angitt strøk på Helins østside er fredlyst som botanisk nasjonalpark. Videre en uttalelse av 10. april 1947 fra professor dr. Rolf Nordhagen, hvori denne bestemt fraråder oppdemning av vatnet, da den etter hans mening medfører fare for undergravning av kvikksand-leirpartier innen det fredlyste område og hvorved det kan framkalles skred, som kan få katastrofale følger for den fortsatte beståen av de sjeldne planter på stedet, og da spesielt for «Helin-valmuen». Han anfører at denne valmue er av den største betydning for forståelsen av norsk vegetasjonshistorie etter den siste istid, idet den må antas å ha overlevet denne ute i Sognefjordområdet.

Overlærer Ellingbø har dessuten sendt inn en uttalelse datert 29. april 1947 fra formannen i Østlandske kretsforening for naturfredning i Norge, h.r.advokat Nils Onsager, som anfører at fredlysningen av Helins østside vil hindre den søkte oppdemning, og «at man har erfaring for at det her foreligger en betydelig fare for at vegetasjonen over store arealer vil bli ødelagt ved sandstorm».

I brev av 1. juli 1947 bestrider tillitsmennene riktigheten av statsgeolog dr. Holmsens utredning. De anfører at det fjellparti det gjelder går stupbratt ned mot Helin og at iordsmonnet består av kvikksand og leire på underlag av flatt svaberg. Heves vannstanden 1 m vil den faste iordkant bli skvilet bort og utglidningene begynte. Videre at h.r.advokat Onsagers erklæring om at sandgrunnene vil bli tørrlagt, hvis vannstanden senkes 2 m, og at vinden vil drive sanden utover, også er blitt motsatt med den begrunnelse at det ikke finnes sandgrunner.

Om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering til å regulere Abjøravassdraget.

Som kjent menn framholder de at det både ved Helins nord- og sørgående går brede sandgrunner tvers over fra land til land, og langs begge sider, navnlig ved Ellevstølen og Helestrånd er veldige sandgrunner.

Angående vintertrafikken på vatnet opplyser de at det kjøres ved til husbruk og til dampysteriet i Vang — alle melkeleverandører har leveringsplikt av ved — og at antallet av kjøpere kan variere fra 15 til 30 om dagen. Bare fra Helinskogen kan de gårder det vel der her skaffe den veden som ysteriet kan bruke.

Overlærer Ellingbø ber i et annet brev av s. d. om at disse uttalelser må bli lagt merke til og må få den betydning som de etter hans overbevisning har.

Vang herredsstyre har i møte den 25. oktober 1947 tiltrådt tillitsmennenes uttalelse av 1. juli s. å. og «protesterer bestemt mot enhver form for regulering».

Tillitsmennene gjentar i brev til Hovedstyret av 17. november 1947 sine uttalelser vedr. jordsmonnet og sandgrunnene og anfører at de femti små, skogfattige gårder i Vang som har sette og havneganger ved Helin vil få disse fisket og isveier ødelagt så de ikke vil kunne bestå som hjem for familier.

Videre anfører de at hvis Helin tappes til lavmål vil det gå år innen den fylles, og at Vestfold Kraftselskap sikkert uten søknad kan unnvære vannkubikkmeterne fra en regulert Helin.

Vestre Sildre herredsstyre har i møte 28. mars 1947 gjort slikt vedtak:

«Vestre Sildre herredsstyre får til at reguleringsløyve blir gjeve etter søknaden.

Ein er merksam på dei store verdiar som blir innvunne i elektrisk energi ved reguleringa og finn av den grunn ikkje at ein kan fråra reguleringa.

Det må vera eit vilkår for reguleringsløyve at dei kommunane inna konsesjonsområdet som ynskjer det, får den elektriske krafta dei treng frå Abjora anten som konsesjonskraft, eller helst som statskraft slik som det er peikt på i planane at Vestfold Kraftselskap.

Heradstyret er på den andre sida merksam på dei store skadar ei slik regulering kjem til å gjera. Det må derfor vera eit vilkår at det blir gjeve fullt vederlag for all skade og vidare at konsesjonsavgifta til kommunane blir sette til det maksimum som er nemnt i lova.»

Med brev av 12. juni 1947 har ordføreren innsendt et brev fra formannskapet medlem Elvind Fosheim av 26. mai s. å., hvori denne anfører at han er imot regulering av Tisleivassdraget. Han mener man først og fremst må bygge ut de fall og regulere de vassdrag, hvor det gjøres mindre skade.

Ordføreren opplyser at Fosheim ikke var til stede i møtet 28. mars s. å., og at Fosheim særlig tenker på Stortvatnet i Vestre Sildre. Da vatnet ikke omfattes av søknaden fant herredsstyret ingen grunn til å nevne det i vedtaket. Han anser det riktig nå å nevne at herredstyret ville ha frarådet en regulering av det.

Nord-Aurdal herredstyes vedtak i møte den 29. mars 1947 lyder slik:

«Nord-Aurdal herredsstyre behandlet i møte den 25. mars 1946, søknad fra Bægnavassdragets Brukseierforening, om konsesjon på regulering av Tisleivassdraget.

Det ble den gang gjort enstemmig vedtak om å frarå en slik regulering.

Når herredstyret nå påny skal ta standpunkt til søknad om regulering, finner en at saken nå er kommet i en annen stilling enn for et år siden.

Som hovedinteressent av de konsesjons-søkende, står nå de nye eiere av Abjorafallene, Vestfold Kraftselskap, som har vedtatt å gå i gang med utbygging av Abjora så snart konsesjon er i orden.

Herredstyret er fremdeles merksam på de store skader og ulemper en såpass stor regulering vil føre med seg, men en ser også med interesse på at bygdens store kraftkilde Abjora kan bli utbygd og bli til nytte for Nord-Aurdal og distriktet ellers.

Herredstyret vil derfor, foranstående tatt i betraktning, tilrå konsesjon på disse vilkår:

1. Vestfold Kraftselskap begynner arbeidet med utbygging av Abjora så snart konsesjon og formalia er i orden etter de planer som foreligger. En går ut fra at arbeidet så vidt mulig, blir utført i det tidsrom, som er angitt i konsesjonssøknaden.

2. I konsesjonen inntas bestemmelser om at de i søknaden angitte reguleringsgrenser aldri må overskrides.

Dersom en undersøkelse skulle vise at reguleringsens effektivitet ved dette blir i vesentlig grad forringet, foreslås at øvre reguleringsgrense blir forandret i samsvar med ingeniør Haahelms uttalelse av 28. d. s.

De største almene skader som reguleringen medfører, er tapet av de store strekninger beite og dyrkningsjord som blir satt under vann.

Det pålegges konsesjonssøkerne å anlegge og vedlikeholde kulturbeiter ved setrene. Hvis dette ikke lar seg gjøre, må konsesjonssøkerne pålegges å innbetale til Nord-Aurdal kommune, et beløp som avsettes til et fond hvis renteavkastning benyttes til kultiveringsarbeider i de sameler som blir berørt av reguleringen, i samsvar med vassdragsreguleringslovens § 12, pkt. 8.

4. Vedkommende skaden på fiske:

For å bøte på denne må konsesjonssøkerne anlegge og vedlikeholde en utklekkingsanstalt for yngel og settefisk.

De må sørge for at det hvert år blir utklekket og satt ut tilstrekkelige mengder.

Når et så stort og prektig fjellvann som Tisleifjorden blir utsatt for en så omfattende regulering som her er planlagt, så er det heller ikke bare den rent materielle skade som må vurderes. Dette rolige vakre fjellandskapet, som hittil har ligget uberørt i årtusener, har også følelsesmessig betydning meget for bygdefolket. Og disse traktene har også hatt stor tiltrekning på de reisende turister. Tisleidalen har ry over hele landet som turiststrøk.

Nord-Aurdal herredsstyre mener at det ikke går an å motsette seg utviklingen ved å tvilholde på det gamle. Men en vil her gjøre merksam på at fjellbygdene som fra naturens side i mange måter er mindre godt tilgode sett, nettopp i sine fjellvidder har et privilegium av stor betydning. Det er kanskje nettopp fjellet som har gjort at befolkningen i disse bygder har kunnet eksistere her og har

Om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering til å regulere Abjøravassdraget.

holdt ved å bo i fjellbygdene. Når nå disse særretter i fjellet blir forringet, så bør de som lider denne skaden få kompensasjon ved å oppnå tilsvarende fordeler. Da vil de føle seg tilfreds, og det vil begge parter i lengde være best tjent med.

Herredstyret vil peke på en del ting som en mener vil være berettiget som kompensasjon for det som er gått tapt, i tillegg til de erstatningskrav som før er nevnt.

Den store trafikk over Isen på Tisleia blir umuliggjort og det bør derfor foruten overkjøringen på dammen i Tisleifjorden også bygges bruer over elven ved Fløten sæter og ved Merket. Likeså bør lages en overgang nedenfor dammen ved Bløytjern.

Det bør også bygges veger i forbindelse med bruene, likeså en veg langs Tisleifjorden til Løkke.

Fjellgrendene og setrene bør kunne få elektrisk kraft.

At alle skader både på felles og private interesser blir taksert til full verdi og erstatningen blir erlagt årlig går herredstyret som selvsagt ut fra.

En venter at det til skjønnsretten blir oppnevnt de beste sakkyndige folk, hvorav en er spesielt fiskerisakkyndig.

Konsesjonsavgiften bør etter herredstyrets mening helst settes til lovens maksimum.

Herredstyret går ut fra at den konsesjonskraft som kommunen tilkommer ved Abjøra, kan nedtransformeres ved kraftstasjonen til en spenning, som passer for overføring til herredets høyspentnett.

I den påberopte uttalelse av ingeniør Haahrheim av 28. mars 1947 framholdes at flomvannstanden i Helin, hvor dammen utstyres med fast overløp ifølge ansøkerens oppgave vil stige 65 cm over øvre reguleringsgrense til kote 855,85, at altså denne kote i virkeligheten er regulert høyvann og at den derfor bør settes som øvre reguleringsgrense i manøvreringsreglementet i stedet for 855,20. Av samme grunn bør øvre reguleringsgrense ved Ølsjøen settes til kote 749,50 i stedet for 748,75. Ingeniør Haahrheim har som teknisk sakkyndig for Nord-Aurdal og Gøl kommuner utdypet dette nærmere i brev av 7. november 1947.

Sør-Aurdal herredstyre har i møte den 17. mars 1947 vedtatt følgende:

«Søknaden vert tilradd på dei vilkåra at det vert ytt full godtgjersle for skaden som reguleringa fører med seg.»

Fylkesmannen i Oppland anfører i sin ekspedisjon av 24. mai 1947:

«Som det framgår av utskriftene er Vang herredstyre fremdeles avvist mot regulering av Helin. Er regulering ikke til å unngå, henstiller herredstyret at den innskrenkes til 2 m (1 m opp og 1 m ned) istedenfor 5 m (3 m opp og 2 m ned). Og herredstyret krever at kommuneeavgiften i tilfelle helt tildeles Vang kommune.

De 3 andre herredstyre tilrår konsesjon gitt på nærmere angitte vilkår, bl. a. at det blir gitt full erstatning for den skade reguleringen vil føre med seg og at avgiftene til kommuner blir satt til lovens maksimum.

Jeg har i skriv av 17. juli 1946 til det ærede Hovedstyre uttalt meg om reguleringssøknader fra Foreningen til Bægnavassdragets Regulering vedkommende Tisleifjorden, Helin, Vangsmjøsen og Slidrefjord. Jeg legger ved

og viser til gjennomslag av det skrevet og tilføyer at det så vidt jeg nå kan se ikke i okkupasjonstiden er gitt noen tillatelse til å regulere Helin.

Den nå foreliggende sak gjelder regulering av Tisleifjorden, Helin og Bløytjern (Ølsjøen) og dessuten Storevatn i Hemsedal herred i Buskerud fylke og har sin nærmeste foranledning i de aktuelle planer om utbygging av Abjøravassdraget, som Vestfold Kraftselskap har kjøpt. Nord-Aurdal herredstyre inntar i vedtaket 29. mars 1947 en annen holdning til spørsmålet om regulering av Tisleifjorden m. v. enn i vedtaket av 25. mars 1946. Forklaringen er vel den i mellomtiden endrede situasjon ved Vestfold Kraftselskaps aktuelle planer om å bygge ut et stort kraftanlegg i Abjøra. Av lokalpressen har jeg sett at det er holdt møter i Valdres mellom representanter for de interesserte kommuner og Vestfold Kraftselskap under deltagelse også av tjenestemenn i Vassdragsvesenets Sentraladministrasjon. Jeg har ikke vært tilkalt til disse møter og kjenner derfor ikke nærmere bakgrunnen for Nord-Aurdals endrede holdning. Spesielt kan jeg ikke vite om reguleringer i det omsøkte omfang er en nødvendig forutsetning for realisasjon av planene om Abjøra Kraftanlegg.

Mitt prinsipielle syn på vassdragsreguleringer har jeg tidligere gitt tydelig uttrykk for. Etter den holdning kommunene i Valdres nå inntar innskrenker jeg meg derfor her til å støtte Vang herredstyre sterke ønske om å unngå enhver regulering av Helin eller iallfall å få den begrenset til 2 m (1 opp og 1 ned).

Av fylkesmannens brev av 17. juli 1946 hitsettes:

«Om vassdragsreguleringer i sin alminnelighet uttalte jeg i skriv av 18. januar 1946 til Hovedstyret om reguleringer av Tesevatn, Raudalsvatn og Bredalsvatn i Lom og Skjåk bl. a. følgende:

«Alle disse reguleringstillatelser med etterfølgende skjønn m. v. viser hvor alvorlig reguleringer av våre fjellvatn griper inn i fjellbygdens forhold. De stadig mer omfattende reguleringer med svær oppmagasinering og senking av flere og flere fjellvatn fører med seg ikke bare skader og ulemper i og omkring magasinene, men også store forandringer i de nedenfor liggende vassdrags naturlige vassføring med alvorlige forstyrrelser av de tilvante bruks- og driftsforhold i bygdene og skader og ulemper som først framtiden kan gi full oversikt over. Reguleringene er en stadig stigende trussel mot fjellbygdene, som i sin allerede nå hårde kamp for tilværelsen ser sine eksistensmuligheter minsket og satt i fare ved disposisjoner til fordel for de bedre stillede og mer folkerike strøk av landet.

De foreliggende uttalelser fra herredstyrene gir et umiddelbart og sterkt inntrykk av oppfatningen i fjellbygdene som ser sine vitale interesser truet. Det er — mener jeg — grunn til å spørre om det ikke ville være riktigere å tilfredsstille behovet for øket kraft og elektrisitetsforsyning først og fremst ved utbygging av de mange store ennå unyttede kraftkilder enn ved reguleringer til fordel for allerede foretatte utbygginger så vidtgående at de skader og truer fjellbygdene i en grad, som ytterligere vanskeliggjør levevilkårene der og fører til avfolkning og tilbakegang istedenfor framgang. Også disse landsdelers triv-

Om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering til å regulere Åbjøravassdraget.

sel og framgang er like meget til gagn for det hele land som for bygdene selv. Penger kan ikke erstatte tap av eksistensmuligheter, som den nåværende befolkning og kommende slekter i disse bygder hårdt trenger ubeskåret i kampen for å livberge seg.

De skader og ulemper m. v. som de her pågjeldende reguleringer volder er det utførlig redegjort for i dokumentene og jeg skal ikke gå nærmere inn på enkelthetene. Skadeserstatning fastsatt ved skjørn gir ikke bygdene på langt nær oppreisning for følgerne av reguleringer. Bl. a. de såkalte «allmannsrettigheter» såsom eksempelvis den jordløse bygdbefolkningens fiske, befolkningens ferdsel på isveger til og fra arbeidssted, kirke og skole m. m. kommer ikke i betraktning, og om skønnerstatning for «skjemmende utseende» voldt ved regulering skal det altså prosederes for Høyesterett. Her skulle avgiftene til kommuner (og stat) tre støttende til, men disse avgifter har regelmessig tendens til å holde seg nærmere reguleringslovens minimum enn dens maksimum under hensyntagen til hva konsesjonssøkeren mener og mener å kunne bære. Her må dog — mener jeg — først og fremst komme i betraktning hva de skadelidende trenger for å bli holdt så vidt mulig skadesløs, og så får konsesjonssøkerne eller med andre ord den befolkning som nytter godt av reguleringene gjennom øket krafttilførsel bære utgiftene — om fornødent ved forhøyelse av prisene på de goder som tilføres. De skadelidende bygder skal ikke bære noen del av disse utgifter.

Punkt 18 i reguleringslovens § 12 åpner adgang til særskilt å vareta skadelidende almene, berettigede interesser, som det kunne være på sin plass å bruke f. eks. til å erstatte ødelagte isveier med andre kommunikasjoner som veier og bruer.

Det som det er sagt om reguleringer i Gudbrandsdal gjelder helt ut også reguleringene i Valdres.

Hemsedal herredsstyre, som har behandlet søknaden i møte den 24. mars 1947, framholder at det er fjellet de små fjellbygder fra gammel tid har levd av og har å holde seg til, det er grunnlaget for hele deres økonomi. Det ber statsmyndighetene på dette grunnsyn klart for seg ved behandlingen og minner i denne forbindelse om de uttalelser som falt i Stortinget i 1924 vedr. Østlandets kraftforsyning.

Angående skadevirkningen framholder herredsstyret at senkningen av Storevatn vil kunne medføre ras og sprekker spesielt ved elve- og bekkeos. Det vil også ganske sikkert bli vanskeligheter for båtdragene og ferdselen på vatnet både sommer og vinter. Skadevirkningen på isvelene ansees især for meget alvorlige. Det er en rekke livsviktige isveier, således til Lykkjagrendens 12 gårder, over hundre seterelere rundt vatnet og en del hytter på dets vestre side. Herredstyret er redd for at senkningen også vil gjøre seg gjeldende i de små vatn og myrstrækninger som har forbindelse med Storevatn og skade isvelene på disse.

Det mener videre at det vil bli fare for sandflukt og at utseendet vil bli skjæmmet. Dessuten vil fisket skades. Storevatn angis å være et ypperlig fiskevatn.

Det anføres at det må nøye undersøkes om Storevatn berøres av oppdemningen av Tislaelvfjord.

Denne vil — anfører herredstyret — ramme Lykkjagrenden sterkt og følelig og også seterlaget Nørellen. Og videre at det må være klart at oppsitterne i Lykkjagrenden ikke uten alvorlige følger kan miste opp til et par tusen mål av for dem meget verdifull havn og skog, at Lykkjas fiske i fjorden blir forringet, eller vanskeliggjort i foruroligende grad at nyst og båtdrag vil bli ødelagt, at bygdens utseende vil bli skjæmmet, at det også her kan bli skade ved sandflukt, at isveiene blir ødelagt og at en vei fra Lykkja til Nørellen — som nå bygges med statsbidrag — delvis vil bli satt under vann.

Ut fra dette protesterer herredstyret bestemt mot at den søkte konsesjon gis for såvidt angår Storevatn i Hemsedal.

Uttalelsen fortsetter slik:

«Skulle så Stortinget til tross for Hemsedal herredstyre's protest allikevel finne at betingelsene for konsesjon foreligger og at konsesjon bør gis, må herredsstyret inntrængende be om at dertil må bli knyttet betingelser, som uten avslag og mulighet for prosedyre beskytter bygdens og de skadelidendes interesser.

Herredsstyret viser til ovenfor påpekte uttalelser i Stortinget i 1924 ved behandlingen av spørsmålet «Østlandets Kraftforsyning» (St. fhdl. s. 841—957). Det er talende vitnesbyrd fra gode menn med erfaring.

Herredsstyret vil spesielt peke på at følgende forhold må sikres:

1. Avgiften til kommunen må settes til ikke under kr. 4. Reguleringslovens § 11 anvender uttrykket at avgiften «i reglen ikke er over kr. 4». Det er altså adgang til å sette den høyere og den adgang bør her benyttes når det innvinnes så store verdier.

2. Det bør i henhold til lovens § 12 post 8 pålegges Foreningen å innbetale til Hemsedal kommune et passende beløp for avsettelse til et fond til fremme av jordbruket i distriktet, fortrinnsvis i Lykkjagrenden, hvor et etter stedforholdene betydelig areal blir satt under vann.

3. Det bør også pålegges foreningen å innbetale et passende beløp til et fond til fremme av fisket i Storevatn og Tislaelvfjord særskilt for hvert vann.

4. Det bør undersøkes om noen broforbindelse kan lette Lykkjas adgang til og fra bygden og i så fall må en slik bro kreves og i den forbindelse ny solid vei til Lykkja som kan holdes åpen eller brøytes på vintertid.

5. Det må også sikres et fond for bedre vei-forbindelse til Lykkja og vedlikehold herav. Det fond må også ta sikte på å utbedre ødelagte isveier.

6. De ovennevnte fond forutsettes garantert av Staten eller sikret gjennom betryggende garanti fra Foreningen til Bægnavassdragets Regulering.

7. Til erstatning for den skog som ødelegges i Lykkja og som er livsbetingelse for grenden, må selskapet forplikte seg til å skaffe tilstrekkelig og gratis kraft levert på gårdene i Lykkja.

Når det gjelder å holde fjellbygdene skadesløse for de verdier som føres ut av bygden eller leies øde, må overhodet Staten — hvis den vil gi konsesjon — eller selskapet skaffe

Om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering til å regulere Abjøravassdraget.

gratis kraft til en slik avsidesliggende fjell-grend.

8. Erstatningene til de skadelidende bør ta hensyn til den verdi som reguleringen har for eksproprianten og ikke bare snaut til den skade som forvoldes. Det må overhodet sikres at Foreningen ikke etter ervervet konsesjon legger ann på å presse erstatningene ned. Her må tvert imot i tilfelle sikres rimelig erstatning.

Det 25 % tillegg som Reguleringslovens § 16 post 3 omhandler gir ikke tilstrekkelig uttrykk for hensynet til den store nytte eksproprianten erverver.

9. Søkeren må på forhånd uttrykkelig forplikte seg til å betale erstatning for skjemmende utseende, så man slipper noen prosess herom.

Og videre må en ikke møte de vanlige innsigelser om «allmannsrett» for å slippe unn-av erstatningen til bygden for ødelagte verdier.

Eksproprianten burde være forpliktet til overfor Stortingets Vassdragskomité uttrykkelig å uttale seg om hylke skader — reelle eller ideelle — som ikke vil bli erstattet, så komiteen kan ha full oversikt over forholdet.

10. Når nå eventuell erstatning skal utmåles i penger i stedet for å erstatte med tilsvarende reelle verdier, så må det som tidene er pålegges eksproprianten å finne seg i en fastsettelse på grunnlag av prisindeksen. Risikoen for kronens verdi må bæres av eksproprianten — som trekker av gårde med de reelle verdier — og ikke bæres av småfolk.

11. Det må sikres at skjønnsmenn blir oppnevnt fra de bygder som berøres av reguleringen og det må være folk som har full innsikt i og forståelse av fjellbygdenes kår.

12. For øvrig må det da oppstilles de vanlige betingelser.

13. Da Foreningen til Bægnavassdragets Regulering og Vestfold Kraftselskap har inngått en overenskomst med de 13 fastboende oppsittere i Lykkja, hvoretter disse i all framtid er sikret elektrisk kraft under forutsetning av at Hemsedal Kommune styre anbefaler 10 m oppdemning av Tisleiafjord og at Tisleiafjord blir regulert ved oppdemning etter Departementets bestemmelse eller mindre. Og da Hemsedal Kommune på grunn av sin økonomiske evne ikke ser seg i stand til å skaffe Lykkjagårdene elektrisk kraft på annen måte, finner Hemsedal Kommunestyre så sørgelig det enn er å måtte anbefale at Tisleiafjord oppdammes 10 m. Dog vil man uttale at man forventer at de skader og ulemper som påføres ved denne oppdemning blir erstattet fullt ut, og at denne anbefaling som Hemsedal Kommunestyre på grunn av overenskomsten finner å måtte anbefale ikke tillegges noen som helst vekt ved de takster som blir holdt.

Overenskomsten går også ut på og sier tydelig at den kraftmengde som i henhold til overenskomsten leveres ved Lykkjaoppsitternes husvegg inngår ikke i de erstatningsbeløp som skjønnnet tilkjønner Lykkjaoppsitterne, og blir ikke under noen som helst omstendighet å ta hensyn til ved skadeserstatnings-skjønnnet.

Gulherredstyre har i møte den 10. april 1947 med 14 mot 5 stemmer sluttet seg til formannskapets flertallsinnstilling av 25. mars s. å. når det gjelder nekting av regu-

lingstillatelse. For øvrig ble innstillingen vedtatt enstemmig.

Et forslag om å tilrå konsesjon fikk 5 stemmer.

Innstillingen lyder slik:

«Heradstyret vil segja frå at ein er imot regulering av Tisleia, og vil på det sterkaste rå det vyrdte departement til å nekta reguleringsløyve, avdi ein meiner at dei skader og ulemper ei slik utjamning fører med seg blir for stor i høve til dei føremuner ei slik regulering kan ha.

O. K. Viko og Per Rudningen var imot at heradstyret rår frå å gjeva reguleringsløyve. Dei vill korkje råda til eller frå. Reisten av framlegget vart samrøystes vedteke av formannskapet. Det er vel kjent at traktene kring Tisleiafjord er av dei venaste og mest søkte turiststrok i landet. Når så er tilfelle, kjem det seg i første rekkje sikkert av Tisleiafjord, som med dei krystallklare vatne pryder landskapet på ein slik hugtakande måte at berre den som er kjend i desse traktene tilfyllnads kan skjønna kva verd denne fjorden har for turistferdsle. Rettnokk blir Tisleiafjorden verande på same staden, men det er ikkje Tisleiafjorden slik som han av natura er laga, men eit dødt, grøtt gyrmut vatn med grinande sandstrender som møter auga. Det er difor fære for at reguleringa av denne fjorden, vil føre med seg minka turistferdsle og difor mindre inkomme for alle som har fjell-eigedomar der — anten det so er sætrar, hytter eller hotell.

Med tilføre av søknaden skal ein peika på ymse ulemper og skader som ei oppdemning av Tisleiafjord på 8—10 m. vil føre med seg.

Fiske.

Etter det fiskerisakkunnige har påvist er Tisleiafjord — utan sammenlikning den største og beste fiskesjø i Gol; ja, ein av dei beste i landet; det er og i samsvar med utsegn frå folk som gjennom lange tider har drive fiske der. Etter gammal røynsle vil reguleringa føre med seg sterk skade for fiske for all framtid.

Skog og jord.

Ved ei slik regulering vil store vidder av hamn, skog og myrar bli sett under vatn. Det er ikkje berre bjørkeskog men barskog og som soleis vert burte for alle tider. Dette er verdier som sætereigarane vanskeleg kan få fullt vederlag for.

Buskapane er store i desse trakter, so det jamnt blir i minste laget med beitemark som det no er og. Ved reguleringa vil store områder av det beste beitet bli sett under vatn og det er difor fullklart at det blir forlite hamn.

Det er klart at skoven så langt inne på fjellet har meir enn vanlegt verde, avdi ein i desse strok — omframt det store tal av sætrar — har fleire store hotell og ei mengd hytter. Det har synt seg at skogen ved Tisleiafjord ikkje har gjeve vedfang nokk til alle sætrar, hotell og hytter; sjølv sagt vil det då bli endå verre når so mykje skog blir sett under vatn.

Langs Tisleiafjord er ein god del fin dyrkingsmark som blir sett under vatn ved ei slik regulering. Dette vil bli til stor skade. Mange stader nede i bygda er forlite høve-

Om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering til å regulere Abjøravassdraget.

leg dyrkingsjord. Det er difor vorte meir og meir vanlegt at folk har dyrka opp laglege stykker av fjellmarka. Det har nemlig synt seg at jorda der oppe gjev svært gode høvavlingar.

Ferdselsvegar.

Det er ikkje lite ferdsl på Tisleiafjord om vinteren. Naturtilhøva er slike at dei fleste stader kan ein berre koma fram etter isen med tømmer, ved og anna skogsvirke. Dessutan er det ikkje lite ferdsl over isen mellom Lykkja og sætrar, hytter og hotell på Golsida. Ved regulering vil isen såvidt ein kan skjona bli ubrukeleg.

Til dette kjem at Tisleiafjord alt lenge føre krigen vart bruka som landingsplass for fly som førde turistar til og frå traktene her om vinteren. Dette er noko som ein kan rekna med vil utvikle seg meir og meir i framtida. Etter alt som synest rimelig blir isen heretter ubrukande som startplass for fly. Dette ber vil styremaktene vera merksame på ved fastsetting av konsesjonsvilkåra.

Dersom søkjaren likevel får løvve til denne regulering, må heradstyret krevja at det i minste vert sett vilkår som står i samsvar med den skaden som reguleringa fører med seg for bydefolket.

Den avgifta som søkjaren skal svara til kommunane må ein krevja sett til kr. 4.00 p.p. H.K. Ein må her gjera merksam på at den krafta som søkjaren kan skaffa bygdefolket ikkje gjer same føremuner her som andre stader.

I sætergrøndene vert krafta urimeleg dyr, avdi ho mange stader berre vert nytta ei stutt tid um sumaren, men siøve anlegget vert like dyrt og krev amortisering heile året.

I staden for dei isvegane som vert dydelagt må ein krevja at søkjaren byggjer vegar og bruer der de trengst, slik at ferdsla kan gå like bra som før. I denne samanhengen må ein nemne at søkjaren må byggje kjøyreveg langs Tisleiafjorden og vidare ned etter langs Tisleia i sambinding med riksvegen Gol-Leira. Søkjaren må få pålegg om at setja av eit fond til sikring av forsorgskommunen og eit fond til dei utgiftene kommunen kan få med stonad til folk som arbeider ved anlegga og huslydane deiira, slik som fastsett i § 12 pkt. 7 i Reguleringsslova.

Konsesjonssøkjaren må vidare få pålegg om å skilpa til eit fiskefond så stort som tilhøva krev det.

Ved tidlegare høve har inspektøren for ferskvassfisket gjort framlegg om eit fond stort kr. 40 000; men det er altfor lite. Ein må krevja at fiskefondet vert sett til minst kr. 150 000 for Gol herad. Når ein tek omsyn til den låse rentefoten, til dei store prisane på fiskeyngel og utgifter med tiltrekking av settefisk, er det fullklårt at eit slikt fond er naudsynt dersom ein skal kunne bøte den skade som reguleringa gjer på fisket i bygda i det helle. Vidare må heradstyret setja fram krav om at søkjaren skal reisa eit jordbruksfond som skal nyttast til å arbeida opp kulturbeite i hamnegangane til dei sæterlaga som får beite sine skadde av reguleringa, slik at jordbruket i bygda i det helle kan verta halde ved lag så langt råd er. Dette fondet må ein setja til minst kr. 150 000 for Gol herad.

Som vederlag for tap av skog og for skader og ulemper i det heile må heradstyret krevja at søkjaren skal gjeve vederlag i form av kraft til ein slik pris at folk kan makta å nytta denne krafta. Søkjaren må kosta framføring av krafta til dei sæterlaga det gjeld. Erstatning i form av pengar kan ikkje nyttast som vederlag for dei skadene det her gjeld.

Etter reguleringslova har Gol herad krav på ein viss prosent av den krafta ein vann inn ved reguleringa, og ein må utan avkorting krevja denne krafta levert ved grensa til Gol herad; det vil her seia ved sørenden av Tisleiafjorden. Krafta må leverast nedtransformert til vanleg spenning. Utgiftene ved kraftleiinga frå kraftstasjonen i Nord-Aurdal til Tisleiafjorden må søkjaren bera aleine, utan rett til tillegg i kraftprisen. Slik som tilhøva er her med tap av naudsynleg vedskog, må ein ha krav på å få krafta levert i ei slik form at ein kan nytta ho utan å få serlege utgifter til nedtransformering.

Dersom Gol herad skal verta nøydd til å gjeve frå seg denne siste reist av kraftkjeldene sine må ein venda seg til statsmaktene og be dei syta for å setja slike konsesjonsvilkår at dei skadelidande og heradet i det helle får full kompensasjon for all skade og ulempe som dei no og i framtida vert påførde, først og framst for tapet av desse sers verdfulle naturherlegdomar, men og for all skade og ulempe elles.

24 grunneiere og interesserte i Gol langs Tisleiafjorden anfører i brev til fylkesmannen i Buskerud av 14. april 1947 at utbyggingen av Abjora gjør at de kan få elektrisk kraft til en rimelig pris, og at de finner det svært uheldig om utbyggingen skulle bli forpurret ved Gol herredsstyres vedtak. De protesterer derfor mot vedtaket, da de mener det ikke er tatt tilstrekkelig hensyn til de fastboende og andre interesserte på stedet.

De er oppmerksom på at reguleringen vil medføre ulemper på flere områder, men går ut fra at det blir ytet full erstatning enten ved skjønn eller overenskomst.

Drammensvassdragets Fellesfløtningsforening fremholder i brev av 17. juni 1947 at vassføringen i Begna og Adalen ved de hittil gjennomførte reguleringer i vassdraget ikke lenge er tilstrekkelig til fløtningens fremme. Dette forhold vil forverres i betydelig grad ved den omsøkte regulering. Videre at det i foreningens fløtningsdistrikt i de siste år er foretatt flere dambygginger og reguleringer i hvilke anledninger den er stevnet til skjønn etter vassdragslovens § 112. Anleggene er blitt tillatt bygget, idet skjønnretten her eraktet at de er så lite til hinder for fløtningen som mulig. Skader og ulemper ved disse anlegg blir sammenlagt så store at fløtningen i vesentlig grad vanskeligjøres og fordyres.

Hvis den nå søkte regulering tillates, vil ikke fløtningen komme fram med de forbygninger som fins og foreningen protesterer derfor prinsipielt mot reguleringen. Subsidiært hevder den at reguleringens innflytelse på fløtningsforholdene i enhver henseende må klarlegges før tillatelsen gis.

Foreningen ber om at de forskjellige reguleringstiltak må bli sett under ett og ikke som isolerte tilfeller, og at konsesjon ikke gis før der foreligger fullt utarbeidede planer

Om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering til å regulere Abjøravassdraget.

for vassdragets fløttborgjøreelse ved den regulerte vassføring og garantier for at konsesjonssøkeren vil betale de omkostninger som vil medgå hertil.

Foreningen vedlegger en utredning — datert 5. juni 1947 — av ingeniør Kincks Vandbygningskontor ang. den tekniske side av saken.

Av utredningen fremgår at fløtingen i Adalselva regnes å begynne 1. mai og avsluttes ut på høsten. I perioden 1932 til 1946 er den 1 gang avsluttet i august, 3 ganger i september, 8 ganger i oktober og 3 ganger i november. Tidligste tidspunkt er 11. august (1945) og senest 26. november (1938).

For at fløtingen skal gå lett i de vanskeligste passasjer trenges angivelig en fløtingsvassføring på ca. 70 m³/sek., synker denne vassføring under 50 m³/sek. kan det ikke fløtes i visse partier av elven. Ved en maksimal driftsvassføring på ca. 70 m³/sek. må elvas vassføring være ca. 140 m³/sek. hvis fløtingen skal foregå uhindret.

På grunnlag av oppstilte tabeller angis at den tid fløtingen vanskeligjøres ved reguleringen av Abjøra vil stige fra 8 til 17 og 21 dager.

Reguleringen vil også ha innflytelse på fløtingen i Drammenselva, men ikke så stor som i Adalselva.

Fylkesmannen i Buskerud anfører i sin ekspedisjon av 10. mai 1947:

«Det er utvilsomt til betydelig skade både for Gol og Hemsedal om reguleringstillatelse gis, men etter søkerens redusererte plan for oppdemningen og etter den overenskomst, som er truffet med grunneierne i Lykkja, finner jeg ikke å kunne frarå konsesjon gitt.

Man har inntrykk av, at søkeren søker å gjøre skaden minst mulig generende. Og det er jo av ganske betydelig interesse å få utbygget en så pass stor kraftkilde på Østlandet. At all skade skal erstattes følger jo av loven. Jeg vil kun presisere, at der ved fastsettelsen av hvor store fond der skal avsettes til fremme av fiskeri og jordbruk, må man være oppmerksom på at skal fremtidig skade kunne noenlunde kompenseres, må fondene settes til atskillig høyere beløn enn det hittil har vært vanlig.»

Og i ekspedisjon av 19. juni s. å.:

«Såvidt jeg forstår det, er det Vestfold Kraftselskap som har beregnet hva det vil koste å føre kraften til Oset, Glomsrud og Lykkja og hva fordelingen av kraften vil koste, samt de påregnelige forbruk av kraft. Beregningene synes en legmann optimistiske. Når verdifulle rettigheter for alltid tas fra grunneierne i fjellbygden burde der ytes full erstatning. Det blir ikke alltid gjort med de erstatninger som fastsettes. Derfor bør der ved konsesjonsbetingelsene settes vilkår, som hjelper til å motvirke skaden. Jeg finner det ikke urimelig om Vestfold Kraftselskap blir pålagt å yte en erstatning for å hjelpe til å føre elektrisk kraft opp på fjellet.

Skal linjen føres fram fra Oset til Glomsrud, må der hugges en gate i granskogen der, en ytterligere forringelse av den skog, som har så vanskelig for å holde seg og komme igjen så høyt tilfjells.»

Fylkesmannen har 13. oktober 1947 oversendt en gjennom h.r. advokat Arne Visle innsendt uttalelse av 17. september s. å. fra styret i Aunhaugliens fiskeforening.

Dette redegjør nærmere for fisket i Tisleifjorden, dennes to hovedtilløp — Flya og Nøra — og dens avløp, Tisleia samt for foreningens oppgave. Foreningen ble stiftet 1 juni 1939.

Stvret opplyser at det hittil ialt er utsatt ca. 250 000 yngel langs Aunhaugliens strand, og at det i de senere år også er utsatt yngel fra Lånestølene av fiskestivet i Ulness.

Det peker på at det for de fiskeberettigede grunneiere er langt viktigere enn en eventuell erstatning at konsesjonen blir tilknyttet de rette pålegg til fremme av fisket, og at det er de interessertes eneste sjanse til å få erstattet den direkte og indirekte skade som påføres dem.

Det hevder derfor at det må kreves at konsesjonæren skal rydde de neddemmede arealer for skog og kratt. Det er oppmerksom på at det dreier seg om store arealer og at det vil koste meget, men det ser ingen annen utvei, hvis garn- og linefisket skal kunne opprettholdes. Et pålegg om rydding bare av nærmere påviste plasser anser det høyst ufullkomment. Det vil medføre skarp konkurranse om garnblassene og derav følgende vanskeligheter. Der må også ryddes nye høstplasser, og det må herunder tas hensyn til nødvendige spillanordninger.

Stvret peker videre på at gyteplassene blir ødelagt.

Det forutsetter at konsesjonæren blir forpliktet til å anlegge og drive utklekkingsanstalt og antar at 200 000—250 000 yngel hvorav 100 000 settefisk vil være passende for Tisleifjorden og de 3 nevnte elver. Grunnen til at det foreslår så stort antall settefisk er at det finnes abbor i fjorden.

Konsesjonæren må også pålegges å drette opp stamfisk så klekkeriet alltid kan være fullt belagt.

Stvret gjør oppmerksom på at det kan bli nødvendig å treffe foranstaltninger — gjetre eller lenende — for at den slupne yngel og settefisk skal komme Tisleifjord til gode og ikke forsvinne gjennom tunneler, kanaler eller overløp.

Stvret i Ulness fiskeforening, som omfatter de fiskeberettigede på nordsiden av Tisleifjorden fra Oset til Flya, slutter seg under 2. oktober 1947 helt ut til Aunhaugliens fiskeforenings uttalelse.

Andelshaverne i Ulness sameie opplyser under 5. januar 1948 at all grunn langs Tisleifjorden innen Nord-Aurdal tilhører sameiet. De fremholder at det er noen grønder i herredet som får fordelene ved utbyggingen av Abjøra, mens de bare får ulemper.

De anser det rettfærdig og rimelig at Nord-Aurdals krav blir imøtekommet og går ut fra at bestemmelser om anlegg og vedlikehold av settefiskdam og kulturbeiter blir tatt med i konsesjonsbetingelsene.

De opplyser at veien fra Ormhamar bru langs Tisleifjorden til Nøsen er oppført som hovedvei på Orland fylkes veinplan av 1947. For den del som ligger innen Nord-Aurdal er den beregnet å koste kr. 650 000 med 1/8 som distriktstilskudd, halvparten hver på kommune og fylke. De anfører at veien vil ha stor betydning for alle setereierne i sameiet og også for turisttrafikken. De forlanger at veien blir bygd etter veivesenets utstikking og med tilknytning til stølsveiene. Og de

Om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering til å regulere Abjøravassdraget.

anfører at det vil være av stor betydning at velen kunne bli fremmet så fort som mulig. Da vedlikeholdet av seterveiene er en følsom, årlig forpliktelse for setereierne krever de at ansøkeren tar vedlikeholdet inntil veien eventuelt overtas av staten.

Angående spørsmålet om elektrisk kraft til fjellgrendene fremholder de at setrene i sameiet ligger spredt innover fjellet, så det ville bli en meget kostbar affære å få kraft fram dit. De mener derfor at de som ikke får kraft på seteren bør få et passende kraftkvantum gratis til fordeling hjemme i bygda og antyder ca. 150 KW.

Hvis ikke dette kan gå i orden krever de at en passende del av de årlige konsesjonsavgifter må tilfalle sameiet for å brukes til felles formål innen sameiet.

Inspektøren for ferskvannsfisket har 19. november 1947 avgitt følgende uttalelse:

«Tislei-vassdraget har fra gammel tid av vært kjent blant våre beste fiskevassdrag. Såvel for gårdene i distriktet som for tilreisende har fisket spilt en meget stor rolle, og er en meget viktig faktor for de høyfjells- og seterhoteller som ligger i trakten.

Ved en såvidt omfattende regulering som den omsøkte vil fisket måtte lide. Produktiviteten i de sterkest regulerte vann vil sannsynligvis gå ned, særlig i Tisleifjorden, der reguleringshøyden blir 8,5 eller 10,5 m. Fisket med garn og line, som iallfall tidligere har vært de viktigste fiskemåter, vil vanskeligliggjøres i høy grad. Men framfor alt vil fiskens forplantning vanskeligliggjøres ved de dammer som skal bygges.

De kraftmengder som vil innvinnes ved reguleringen er så betydelige at jeg ikke finner grunn til av omsyn til fiskeriforholdene å frarå at konsesjon blir meddelt søkerne. Men jeg tillater meg å framholde at fisket i disse vassdrag er av så stor sosial og økonomisk interesse at konsesjonæren bør pålegges betydelige forpliktelser for at fiskebestanden såvidt mulig skal kunne opprettholdes og fisket drives mest mulig uhindret.

I store trekk er jeg enig i den framstilling som styret i Aunhaugliens Fiskeforening har gitt i skrivelse til h.r. advokat Vislie av 17. september d. å., og i de krav som der er framsatt. Etter beregninger jeg har foretatt etter annen framgangsmåte enn det nevnte styre har benyttet, er jeg kommet til tilnærmet de samme tallverdier. Jeg tillater meg på grunnlag herav å foreslå at der i konsesjonsbetingelsene for den omsøkte regulering medtas følgende bestemmelser:

1. Til vedlikehold av fiskebestanden i de vann, bekker og elver som direkte eller indirekte berøres av reguleringen tilpliktes konsesjonæren å årlig utsette et åntall settefisk som blir å fastsette av Landbruksdepartementet.

Til orientering meddeles at antallet etter de foretatte beregninger sannsynligvis bør ligge mellom 100 000 og 150 000 settefisk pr. år, og at det sannsynligvis vil lønne seg for konsesjonæren å bygge og drive et eget anlegg til klekking og oppdrett, herunder også stamfiskoppdrett.

2. For såvidt mulig å hindre at fisk går ut av vannene ved damstedene bør konsesjonæ-

ren tilpliktes etter Landbruksdepartementets nærmere bestemmelse å anbringe varegrinder foran alle tappeluker i den årstid da der ikke er fare for isdannelse på grindene. Denne forpliktelse bør ikke gjelde flomoverløp.

3. For at ikke fisk skal gå tapt ved plutselige tørrlegginger i elvene må tappingen foregå så jamnt som mulig, og der bør for avløpene fra Helin, Tisleifjorden og Ølsjøen fastsettes en minimumsvannføring som aldri må underskrides, og som bør kunne kontrolleres av hvem som helst ved måleterskler anbrakt nedenfor tappestedene.

4. For at det betydningsfulle garn- og linefiske i Tisleifjorden fortsatt skal kunne drives bør det pålegges konsesjonæren etter samråd med de fiskeberettigede å ryddiggjøre det neddemte areal eller deler av det for lyng, busker, røtter m. v.

5. Til skjønn og eventuelt overskjønn må der oppnevnes minst en fiskerisakkyndig skjønnsmann.

Jeg vil ikke innlate å gjøre oppmerksom på at anleggsarbeidene som regel går hardt utover fiskebestanden, dels ved at anleggsarbeiderne fisker uten å ha fiskerett, dels ved at de nytter ulovlige midler som lysting på bekkene i gyfetiden, fiske ved sprengstoff o. l. Ofte forekommer også tilgrusning av vannområder ved sprengninger og mudringer, forurensning fra hushold med brakker, oljespill fra maskiner osv. Meget av dette kan rettes ved ordentlig vakthold i anleggstiden, og jeg gjør i denne forbindelse oppmerksom på bestemmelsen i konsesjonsloven av 14. desember 1917, § 2, 6. siste ledd, hvorefter det kan pålegges konsesjonæren å erstatte det offentlige utgifter ved forsterket politioppsyn. Sådant politioppsyn bør anordnes under anleggstiden.

Såfremt ovennevnte bestemmelser medtas i konsesjonsbetingelsene, finner jeg ingen grunn til å kreve avsatt særskilt fiskerifond.

Foreningen til Bægnavassdragets Regulering og Abjøra Kraftanlegg opplyser i brev av 20. januar 1948 at de siden juni 1947 har forhandlet med representanter for vedk. distriktet for å finne fram til en organisasjonsform for elektrifiseringen. Det har resultert i et tilbud om at de skal bygge hele overføringsanlegget, såvel høy- som lavspent og påta seg driften, med andre ord levere kraften fram til hver enkelt abonnent. Som betingelse herfor har de stillet at overføringsanlegget blir skattefritt så lenge det går med underskudd. Det er enda temmelig uvisst hva de vil tape på dette foretaket, men de regner med at det kan bli 200 000 til 400 000 kroner.

Videre har de (24. november 1947) tilbudt Gol kommune å overføre konsesjons- eller statskraft til Gol og Hemsedal kommuner overensstemmende med et vedlagt forslag til overenskomst med Gol kommune. Alt under forutsetning av at Gol herredsstyre anbefaler 10,5 m. regulering av Tisleifjord.

Etter nevnte forslag forplikter Abjøra kraftanlegg seg til å bygge, drive og vedlikeholde en høvsent kraftledning fra kraftstasjonen til Fjellheim i Gol for overføringsavgift av kr. 15 pr. KWår. Kraften skal leveres på Fjellheim med en spenning av 22 000 volt, i alle fall ikke under 20 500 volt. Kommunene kan dog ikke forlange overført

Om tillatelse for Foreningen til Bagnavassdragets Regulering til å regulere Abjøravassdraget.

mer enn 600 KW hvis spenningsforholdene i 20 000 volt nettet i Abjoras nedbørsfelt blir mindre gode. Ledningen skal være ferdig senest 1/2 år etter at kraftstasjonen er ferdig med 2 aggregater.

Kraften skal leveres til selvkostende ved kraftstasjonen på basis av 30 års amortisasjonstid etter annuitetsprinsippet. Etter utløpet av disse 30 år blir selvkostendeprisen å beregne under hensyn til at den opprinnelig nedlagte kapital er nedskrevet. Prisen ved kraftstasjonen skal dog ikke være over hva Valdreskommunene betaler for sinkonsesjonskraft fra Abjora. Prisen er begrenset oppad til kr. 75 pr. KWår ved det nåværende kraftprisinivå. Kraften forutsettes uttatt med maksimum 3600 timers brukstid om vinteren og 2400 timer om sommeren (15. april—15. oktober). Den øvre prisgrense skal kunne reguleres opp eller ned etter variasjonene i statens kraftpriser i Østlandsområdet.

Kraftanleggets styre har vedtatt å ville bruke den ansette prisberegning for konsesjonskraft til Sør-Aurdal, Nord-Aurdal og Vestre Slidre.

Kraftanlegget skal videre sørge for levering av lavspent kraft ved husvegg til alle fastboende i Gurisetlien, Aunhauglien, på Ørtestølen, Kamben og Storefjell samt på fjellgårdene Brenngrenden, Møni, Klanten, Bjørkum, Tubbehøgen (Haug), Johannefsdalen (Dalen) og Fjellheia. Brenngrenden må dog selv skaffe seg og sette opp impregnerte stolper for den høyspente avføring fra Høyedledningen fram til transformator og umpregnerte stolper for lavspentlinjene.

Denne kraft skal leveres til følgende priser:

Tariff I. kr. 160 pr. KWår for kraft til lys og koking.

Tariff II. kr. 70 pr. KWår + 1 øre pr. KWh for kraft etter oppvarmingsstariff.

Tariff III. kr. 70 pr. KWår + 2 øre pr. KWh for kraft etter oppvarmingsstariff.

Tariff IV. 15 øre pr. KWh. for motordrift. 10 år etter at leveringen har tatt til skal prisene reguleres i samme forhold som øvre grense for kraftprisen til kommunene.

Priserne er betinget av at abonnentene overensstemmende med vanlig praksis gir gratis grunn til lavspentledninger.

Overenskomsten inneholder videre nærmere bestemmelser om grunn til hovedledningen.

Reguleringsforeningen og kraftanlegget opplyser videre at de har lovet Nord-Aurdal å bygge bro over Tisleia ved Fjellbu i nærheten av Merket som erstatning for vinterveien over Isen samt å arrangere veiforbindelse over Tisleidammen så veiene på begge sider av dalbøtet blir knyttet sammen. De har også gått med på å dekke 5/7 av omkostningene ved omlegging av bygdeveien i Vestringsbygd inkl. ny bro ved Abjora mølle. Ved tømren av Abjorafallene er det av hensyn til anleggsdriften bygd et en bro ved Møni og laget vei. så det nå er forbindelse mellom veiene på begge sider. Den vei som kraftanlegget har bygd langs tunneltraseen mener de vil bli til stor nytte for skog- og seterelene.

Dessuten opplyser de at forhandlinger er i gang med Nord-Aurdal kommune om forlengelse av seterveien fra Fløten langs Tisleifjorden til Langestølen under forutsetning av

at dette arbeid skal ekvivalere all skade på sameiets interesser langs vassdraget.

Og ved Helin forhandles om at ansøkeren foruten å utbedre den direkte skade reguleringen måtte medføre også skal bygge den veistrekning — angivelig et par km. — som mangler på sammenhengende forbindelse langs nordøstsiden av vatnet.

Hvis noen av grunneierne ønsker å få sin erstatning i form av kraft er ansøkeren villig til det, hvis det lar seg ordne på rimelig måte gjennom bestående ledningsnett og kraften beregnes etter sin virkelige verdi idag. Likeledes er han villig til å yte erstatningene i form av arbeid med kulturbelver o. l. i de tilfelle denne form måtte ønskes.

Gul herredsstyre har i møte den 19. januar 1948 behandlet det foran nevnte forslag til overenskomst og gjort slikt vedtak:

«Det ble enstemmig besluttet å tilrå at Vestfold Kraftselskap får konsesjon på regulering av Abjøravassdraget med inntil 10 m. oppdemning av Tisleia, under forbehold av at Vestfold Kraftselskap og Skjensfjordens kommunale kraftselskap godtar denne overenskomst. Herredstyret fastholder de krav som tidligere er innsendt og henviser forøvrig til disse.

Under alle forhandlinger med Abjora kraftanlegg har begge parter gått ut fra som helt sikkert at Gul og Hemsedal får seg, tildeelt 600 KW ved Fjellheim selv om konsesjonskraften skulle bli mindre.

Herredstyret vil derfor inntrengende henstille til kraftselskapet å gå med på dette krav så kontrakten kan bli overensstemmende med forutsetningene.»

Abjora kraftanlegg slutter seg i et annet brev av 20. januar 1948 til reguleringsforeningens subsidiære søknad vedr. Helin, hvorefter oppdemningshøyden her reduseres fra 3,0 til 2,2 m.

Kraftanlegget anfører at dets primarkraftvtelse øker med 2500 KW a 6000 timers brukstid ved å øke reguleringshøyden i Helin fra 2 m. (1 m. ned og 1 m. opp) til 4,2 (2 m. ned og 2 m. opp). Samtidig synker dog produksjonen av overskytende sommerenergi med 5,5 mill. KWh. og vinterenergi med 4,0 mill. KWh. Med en kraftpris av kr. 60 pr. KWår, sommerspillkraft av 0,3 øre og vinterspillkraft av 0,6 øre pr. KWh. kommer det til en inntektsøkning på kr. 109 000 pr. år ved den større regulering. Økningen av de årlige driftsutgifter er anslått til kr. 4000, økningen av reguleringsomkostningene til ca. kr. 100 000 og økningen av skadeserstatningene til ca. kr. 85 000.

På grunnlag herav mener kraftanlegget at ikke bare de mindre reguleringsstrømmer, men også utvidelsen av reguleringen til 40 mill. m³ magasin tilfredsstiller fordringene i reguleringslovens § 8. Det henstiller derfor at reguleringen i Helin ikke settes lavere enn + 2,2 og — 2,0 m. og at det heller ikke foreskrives noen innskrenkning i de andre omsøkte reguleringer.

Foreningen til Bagnavassdragets Regulering har 18. mars 1948 sendt inn nye damtegnninger for Tisleifjord og Helin. Den peker på at Helindammen nå

Om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering til å regulere Abjøravassdraget.

aktes utstyrt med flomluker, som kan avlede flomvassføringen uten at vannstanden stiger over øvre reguleringsgrense. Dammen vil dessuten få fritt overløp i sin hele lengde for det tilfelle at lukene ikke skulle bli åpnet i tide ved plutselig flom.

Op i brev av 27. s. m. opplyser Foreningen at representanter for den og et av grunn-eierne ved Helin nedsatt forhandlingsutvalg var enedes om og hadde undertegnet en overenskomst, som skulle forelegges begge parter til vedtagelse.

Etter overenskomsten forplikter Foreningen seg til å lage brukbare nedkjørslar i hver skogteig eller i delet mellom 2 teiger, utbedre, eventuelt omlede veiene på begge sider av Helin. Grunneierne skal yte fri grunn til de nye veier og veiomlegningene. Videre forplikter Foreningen seg til å bygge og drive en settefiskdam i bekken ved Grøvtjøla stor nok til den yngel som blir tilpliktet å sette ut i Helin hvert år, «søpe» vekk det vesentligste av det kratt som blir satt under vann ved Grøvtjøla og langs Sanden for å muliggjøre garffiske og å betale grunneierens kraftabonnement i all fremtid slik at reguleringsstatningene omregnes til kraft etter den abonnementspris som for tiden gjelder for leveranser fra Vang komm. elektrisitetsverk. Overskytende erstatningsbeløp betales i kontanter. Dessuten tilsis Vang kommune rett til konsesjonskraft på samme vilkår som tilsagt Vestre Slidre og Nord-Aurdal.

Bare nedkjørslene til isen skal av Foreningen kunne anføres til trekk ved regulerings-skjønnetts fastsettelse av erstatningene.

En forutsetning for Foreningens vedtagelse av overenskomsten er at den får tillatelse til å regulere Helin 4,2 m ved 2,2 m oppdemning og 2,0 m senking.

Abjøra kraftanlegg anfører i brev av 6. april d. å. i tilslutning til foranstående at overenskomsten, som den vedlegger gjennpart av, er sikret vedtagelse i Foreningen.

Det opplyses at Foreningen har tilbudt Vang kommune å bistå med finansieringen ved kommunens utbygging av Eidsfoss når det blir aktuelt. Det vedlegges gjennpart av tilbudet.

Foreningen erklærer seg heri villig til forskudd å innbetale de siste 40 % av byggekapalet. For beløpet som er begrenset oppad til kr. 350 000 skal kommunen betale renter etter samme rentefot som Foreningen eller dens medlemmer må betale for sine lån. Det skal betales tilbake etter høyst 20 år.

Vang herredstyre har så behandlet saken igjen i møte den 17. april d. å. Av vedtaket hitsettes:

«Herredstyret finner at de arbeider som overenskomsten av 23. mars forutsetter at foreningen utfører ved Helin må sis å være av betydelig fordel for grunneierne og vil gi varige verdier der borte, uten at dette direkte kan komme til fradrag ved erstatningene. For en stor del ligger det også utenom de krav som kunne bli medtatt ved et skjønn.

Den finansielle støtte for videre utbygging av Vangs kraftforsyning vil også lette en absolutt påkrevd utbygging av Eidsfoss. Denne utbygging er f. t. under planlegging, da vårt kraftverk ikke på langt nær kan tilfredsstille de nåværende krav på elektrisk energi.

I og med de opprettede overenskomster finner herredstyret at konsesjonssørsålet er kommet i en helt ny stilling. Og når dertil kommer at foreningen har nedsatt sitt krav på oppdemning til 2,2 m, finner vi ingen grunn til å opprettholde det forrige herredstyres vedtak i denne sak.

Vi vil imidlertid gjøre merksam på at det ved fastsettelsen av manøvreringsreglement bør tas med en bestemmelse om at tappingen gjennomføres så lempelig som rå er. Så vidt mulig bør senkingen i vanlige år ikke være større enn at bassenget fylles igjen med vårflommen. Med hensyn til reguleringsavgiftene for Helin vil herredstyret foreslå disse delt i likhet med hva vi har anført for Tylns vedkommende og satt til 0,03 øre pr. m³ magasin til Vang og kr. 2 pr. innvunnen HK til fordeling på kommunene.

Ut fra foranstående anbefaler Vang herredstyre den av Foreningen til Bægnavassdragets Regulering omsøkte konsesjon på Helin gitt med 2,2 m. oppdemning og 2 m. senking.»

Høyesterettsadvokat Folkvard Bugge — på vegne av siterne på Norellen — opplyser i brev av 15. april d. å. til Stortingets Skog- og vassdragsskomité at Hemsedal kommune høsten 1940 ble tilsagt et statsbidrag på kr. 3300 til vei fra Lykkja til Norellen. Vei som var stukket og nyilert før krigen, kom på grunn av forholdene ikke til utførelse.

Veisørsålet er tatt opp igjen etter krigen, men den utstukne vei vil helt eller delvis bli satt under vann ved oppdemningen av Tisleifjord.

Han ber statsmyndighetene være oppmerksom på dette veisørsål som er av den største betydning for Norellsetrene, og han anfører at disse må ha veiforbindelse.

Han fremholder at setrene er helt avhengig av isveien over Storevatn og at den blir helt ødelagt. Ved å tappe i slutten av mars eller først i april vil isveiene bli minst skadet. Videre at tapping ved påsketider, som det er tale om vil ødelegge atkomsten blant annet til Norellsetrene og berøve eierne bortleieinntekt. Dette sørsål må en være oppmerksom på i disse trakter og det må overveies allerede i forbindelse med fastsettelsen av manøvreringsreglementet.

Han opplyser at man nå i flere år har vært sent ferdig med iskjøringen, i år først ca. 20 mars. Det kan hende at man kan kjøre til begynnelsen av mai.

Er føreforholdene gode mener han det skulle klare seg om tappingen begynte 31. mars.

Hovedstyret skal bemerke: Foreningen til Bægnavassdragets Regulering søkte 25. april 1941 om tillatelse til å demme Tisleifjord 8 m fra lågvasstand. Søknaden ble forberedt på vanlig måte, men behandlingen ble senere stilt i bero så lenge det ikke var aktuelt å bygge ut Abjøra. Den 30. mars 1942 søkte foreningen om tillatelse til å regulere også Helin 5 m opp og 2 m ned. Begge søknader er trukket tilbake og i stedet foreligger søknaden av 22. januar 1947 om Helin, Storevatn, Tisleifjord og Ølsjøen. Foreningen har dessuten søknader inne for Vangsmjøsa, Slidrefjord, Olavvatn og Flesendin.

Om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdrægets Regulering til å regulere Abjøravassdraget.

De reguleringer som hittil er tillatt i Bægnavassdræget er:

	Reg. grenser		Reg.h. m.	Tillatelse gitt	Anm.
	Øvre kote	Nedre kote			
Steinbusløden og Øyangen i Ylja	1211.0	1205.7 1202.0	5.3 9.0	8/10—42. 20/2—48.	Stadf. ved kgl. res. av 8/2 1946. Delvis gjennomført.
Øyangen (Ø. Slidre)	672.0	663.7	8.3	18/8—16. 21/11—43. 22/6—44.	Gjennomført. Stadf. ved kgl. res. av 2/8 1946.
Voldbuffjord			3.0	24/8—17.	Gjennomført.
Strandefjord	358.9	351.9	7.0	18/8—16. 21/1—43.	Gjennomført. Stadf. ved kgl. res. av 2/8 1946.
Spirillen	154.7	152.7	2.0	20/2—04.	Gjennomført.

Det må også nevnes at foreningen ved kgl. res. av 19. desember 1947 og 16. januar 1948 fikk tillatelse til å regulere Slidrefjord og Vangsmjøsa midlertidig inntil slutten av lågvassperioden 1948, den første senket 1.2 m til kote 303.3 og den andre 0.75 m til kote 464.05.

Spørsmålet gjelder altså nå Helin, Storevatn, Tisleifjord og Øsjoen i Abjøra.

Det er 2 alternativer, 10.5 eller 8.5 eller 8.5 m reguleringshøyde i Tisleifjord. Den tilsvarende sum magasin i alle 4 sjøer er 166—143 mill. m³ og Foreningen regner med at kraftøkningen da blir i Abjøra 59 300—53 400 nat.HK, og når Begna og Drammenselva tas med 75 000—67 500 nat.HK. Det svarer til 3 70—3 30 m i l. k W h. Beregningen er foreløpig gjennomgått her, og det er ikke noe vesentlig å innvende. Men en må som vanlig ta forbehold om å gå dem nøyere igjennom, når avgiftsgrunnlaget skal fastsettes.

Tallene er brutto, dvs. det er ikke gjort noe fradrag for vann som vel må avgis til fløtningen i vassdraget nedenfor Abjøra i Begna og Drammenselva.

Tisleidfølret hører til de verdifulleste fjellstrekninger i landet. Sjøene ligger fra 800—850 m o. h. Omkring disse sjøene er de beste beitemene, det er skog som gir brenne, og rikt fliske. De tre Valdresbygdene N. Aurdal, V. Slidre og Vang fra nordøst, og Gol og Hemsedal i Hallingdal fra sydvest, nytter ut disse verdiene i seterdriften, men det er også flere faste buplasser, og særlig må her nevnes Lykkjagrenden i Hemsedal. Dalføret er også av de mest kjente og søkte turiststrøk med en rekke større og mindre hoteller og gjestgiverier.

Etter ansøkerens oppgave demmes det ned og forsumpes omlag 8000 da. grunn med 3200 da. skog, et mindre areal dyrket jord og resten slatter, beiter og mvr.

Om fisket sier Inspektøren for Ferskvannsfisket at Tisleivassdraget fra gammel tid har vært kjent som et av våre beste fiskevassdrag. Ved en så vidt gående regulering som det nå er tale om, vil produktiviteten sannsynligvis gå ned, og fisket vil bli vanskelig gjort i høy grad. Men fremfor alt vil fiskens forplantning bli hemmet.

Statsgeolog dr. Holmsen uttaler at det ikke skulle bli noen større fare for utrasning eller sandflukt. Bygdefolket mener noe annet, og

en kan ikke si at spørsmålet er klarlagt; særlig gjelder det Helin og Storevatn.

Fellesfløtningsforeningen i Drammensvassdraget hevder at vassføringen i Begna ikke strekker til etter de reguleringer som allerede er gjennomført, og at dette forhold nå blir betydelig forverret. Foreningen er prinsipielt mot videre regulering, men subsidiært henstilles at virkningen for fløtningen må bli klarlagt før tillatelse gis. Ansøkeren har såvidt sees ikke søkt noen overenskomst om fløtningen og heller ikke lagt fram noe materiale som belvser forholdet. Hovedstyret må være enig i at de forskjellige reguleringstiltak som det er søkt om eller påtenkt i vassdraget burde sees under ett, og at det vel kan bli nødvendig å treffe visse tiltak for å lette fløtningen. Med det personale som f. t. er til rådighet har det ikke vært mulig å ta spørsmålet opp til løsning her. En må derfor innskrenke seg til å understreke at de som regulerer må være forberedt på å avgi vann etter overenskomst eller skjønn og/eller treffe tiltak i vassdraget for å lette fløtningen. Det fløtningsvann som må avgis kan for reguleringene i Abjøra komme til å bety en ikke liten reduksjon i kraftøkningen, men hvor mye er det altså ikke nå mulig å beregne.

Det er store og vidtrekkende interesser som vil bli berørt av reguleringen i Tisleia, og en har ovenfor i store trekk pekt på de viktigste. Reguleringen vil gjøre et inngrep i de tilvante forhold og i næringslivet i de fem bygdene i Valdres og Hallingdal, som ikke må underverdes.

Utbyggingen av Abjøra er en kjensgjerning. Det er innvilget valuta til innkjøp av maskineri, og anlegget er påbegynt i marka. Erklæringen fra Vestfold kraftselskap og Skiensfjordens komm. kraftselskap om at behandlingen av spørsmålet om valuta ikke skal ha bindende virkning med hensyn til reguleringsstillatelse m. v. har derfor betydning bare for så vidt at konsesjonsmyndighetene står fritt i noen grad m. h. t. omfanget av reguleringen og/eller betingelsene.

Reguleringen og Abjøra kraftanlegg har 1) innvirket en overenskomst med de 13 oppsittere i Lykkja om å levere 3 kW ved husveg til hver enkelt gård uten utgift for oppsitterne. Denne kraftlevering skal ikke gå inn i erstatningsbeløpene og ikke tas hensyn til ved skjønn. Oppsitterne får også rett til å kjøpe mer kraft. Overføringsanlegget skal være ferdigbygget samme år som Abjøra kraftanlegg. Til

Om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering til å regulere Abjøravassdraget.

gjensjeld skal oppsitterne ikke motsette seg reguleringen.

2) Videre forlikket seg til å bygge, drive og vedlikeholde overføringsanlegg for forsyning av visse strøk ved Tisleifjord og Tisleia til bestemte priser og å overføre konsesjons- eller statskraft til Gol og Hemsedal kommuner for kr. 15 pr. kWår. Kraften skal leveres til selvkostende ved kraftstasjonen. Prisen omnad er dog begrenset til kr. 75 pr. kW/år ved det nåværende prisnivå. På samme måte skal prisen på konsesjonskraft til Sør-Aurdal, Nord-Aurdal og Vestre Slidre beregnes.

Passuten nåtatt seg å bygge bru over Tisleia ved Fjellbu i nærheten av Merket som erstatning for vinterveien over isen, å sørge for veiforbindelse over Tisleidammen så veiene på begge sider av dalføret kan knyttes sammen og dekke 5/7 av omkostningene ved å legge om bygdeveien i Vestringssvøda med ny bru ved Abjøråmølle. Ved toppen av Abjøråfallene har kraftanlegget bygget bru og vei for anledningsdriften og vei langs turneltraseen.

Reguleringsforeningen har nylig også inngått en overenskomst med et forhandlingsutvalg av grunneiere ved Helin om visse vtelsjer. Den har og tilsagt Vang kommune konsesjonskraft på samme vilkår som Vestre Slidre og Nord-Aurdal. Videre har den erklært seg villig til å hjelpe Vang kommune med et lån på inntil kr. 350 000 til utbyggingen av Eldsfoss, når det blir aktuelt.

Reguleringen har møtt sterk motstand i bygdene, men denne motstand synes få i stor utstrekning å være brutt ved overenskomster med oppsitterne og tilbudene til magasin kommunene.

Det er fordel og skadevirkninger som skal veies mot hverandre uten hensyn til om anskøkeren selv eier den grunn eller de rettigheter som berøres, eller om han som her har sikret seg vedk. grunneieres og rettighetshaveres samtykke. Overenskomst og tilbud bør derfor kun tillegges vekt, hvis de tilbudte vtelsjer ligger utenfor det som kan pålegges etter loven eller angår ting som et reguleringsgjønn ikke kan ta i betraktning. Tilbudet om kraft til Lvkklavassdraget, forsyning av fjelltraktene, overføring av konsesjonskraft til Gol og Hemsedal, grunnlaget for beregning av prisen på konsesjonskraften og tilbudet om å dekke 5/7 av omkostningene ved velomleggingen i Vestringssvøda vil da være som kompensasjoner.

Vurderingen etter lovens § 8 pkt. 1 bør skje særskilt for hvert vatn.

Krafttøkingen ved alt. I fordelt på de enkelte vatn etter magasin størrelsen blir:

Helin	ca. 18 070	naturHK
Storevatn	> 6 780	>
Tisleifjord	> 46 000	>
Ølsjøen med Bløytjern ..	> 4 070	>

Tils. ca. 75 000 naturHK

Ølsjøen og Bløytjern.

I forhold til magasinet er det som neddemmes og forsumpes betraktelig mer enn ved de andre vatn. Reguleringsdammen ved Bløytjern er samtidig frintaksdam og vannstanden blir hevet ca. 10 m. En stor del av

den skadede grunn ligger rundt Bløytjern og mellom dette og Ølsjøen. Da reguleringshøyden i Ølsjøen bare er 3 m. representerer hevingen av vannstanden i Bløytjern et innvunnet fall på ca. 7 m. Den kraft som oppnåes med det er ingen øking i reguleringslovens forstand, men den må komme med i vurderingen. For øvrig medfører reguleringen skade og ulempe for ferdsel og fiske og at et sagbruk må flyttes.

Vanningen sett under ett for regulering og kraftanlegg må antas å veie opp skadene og ulempene. Betingelsene for å gi tillatelse skulle altså være oppfylt.

Storevatn.

Virkningene her består mest i at kløring til og fra på isen vanskeliggjøres ved senkningen, og i skade på fisket. Det blir bare senkning og ikke bygget noen dam. Ved fullt magasin og stengt tappeluke blir vannstanden og ayløpet som før.

Det kan som før nevnt ikke ses bort fra, at det blir enkelte ras og kanskje også sandflukt. Men magasinet blir ikke større enn at det må ventes flyt om våren, og vannstanden kan da bli holdt oppe på full høyde i sommerhalvåret.

Også for dette vatn må det antas at lovens betingelser er oppfylt.

Tisleifjord.

Ved 10 m. oppdemning neddemmes og forsumpes i alt ca. 5670 dekar produktiv grunn. Det meste blir demmet ned. Halvparten er skog som har forsynt setrene og 3 store hoteller med brensel og den beitemark som neddemmes er også den beste og den som ligger lunest til. Flere båtnaust og et par hytter må flyttes. Videre skade på isveier og ulemper for båtferdselen, foruten skade på fisket som er meget rikt. Det terrene hvor veien til Norelien er utstukket demmes også ned.

Bygdene frykter for at reguleringen vil gjøre avbrekk i turisttrafikken, som er en god og sikker inntektskilde, både for de fastboende og seterelene.

Reguleringsforeningen søker alternativt om tillatelse til en 8 m. oppdemning. Den neddemmede og forsumpede grunn blir da ca. 4500 dekar, hvorav vel 23 dekar dyrket mark, ca. 2100 dekar skog, noen få dekar slåttemark og resten beitemark og myr. Skadevirkningene skulle vel ellers bli praktisk talt de samme som ved 10 m. oppdemning.

Merskadevirkningen — fra 8 til 10 m. — blir da helst at det demmes ned og forsumpes ca. 1170 dekar, hvorav 11 dekar dyrket mark, ca. 500 dekar skog, ca. 400 dekar beitemark og resten myr. Den tilsvarende kraftinnvinning blir omlag 7500 naturHK.

Tisleifjord og Helin er omtrent like store, men fellet til Helin er forholdsvis betydelig mindre. For å skaffe nødvendig magasin i alt er det da rasjonelt, og vel også mindre skadelig, å legge størst mulig magasin i Tisleifjord og demme den 10 m.

Helin.

Størst strid har det stått om Helin. Anskøkeren har alternativt redusert oppdemningshøyden fra 3.0 til 2.2 m. men beholdt senkningen på 2 m. Etter den foretatte opp-

Om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering til å regulere Abjeravassdraget.

måling blir magasinet allikevel som før beregnet 40 mill. m³ som antagelig svarer til det gjennomsnittlige årstilførsel. Det må da fra ansøkerens synspunkt være fullt tilfredsstillende å få tillatelse etter det minste alternativ med tils. 4.2 m. reguleringshøyde.

Vang kommune stilte seg opprinnelig ikke i mot en mindre regulering — 1 m. opp og 1 m. ned — var derpå i mot regulering i det hele tatt, men har nå (vedtak av 17. april d. å.) anbefalt 2.2 m. oppdemning og 2.0 m. senkning.

Ved Helin er det også gode beiter og verdifull skog som demmes ned, dessuten veier og stølshus. Med høy oppdemning blir også plassene foran setehusene — kveene — beskåret, og da fellsiden bakenfor er bratt passer det de fleste steder mindre godt for driften å flytte husene.

Helin blir etter ansøkerens plan overregulert, og sjøen ventes derfor helt uttørket bare i dårlige vannår. Kommer da flere slike etter hverandre, kan det bli lenge før vannstanden når full høyde igjen.

Når sjøen demmes vil det ved erosjon danne seg en ny strandlinje, med tilførsel til større og mindre rås over høgvasslinjen. Det henvises her til statsgeolog Holmsen's utredning. Han finner også at det noen steder er fare for utrasning ved marbakken når sjøen tarres, og at det største tilførsel — Grovdsjøla — vil skjære seg ned i den grusen som den løser ut gjennom. Når vannstanden om våren ikke kommer opp mot regulert høgvassstand — og det må en vente vil hende ofte — synes det klart at en så stor regulering som 4.2 m. vil komme til å skjemme landskapet ved Helin.

Dr. Holmsen uttaler at det ikke er betingelser for sandflukt på det område som han har undersøkt.

Det utvalg som høringsstyret hadde oppnevnt til å varetå Vangs interesser mener

derimot at det er flere grunner i Helin, og fare for sandflukt.

Ansøkeren har sommeren 1947 latt foreta oppmåling i Helin også under vann, og fått beskjed om at alle grunner skulle leies inn. Han har derfor ikke grunn til å tro at dette ikke er blitt gjort. Kartene viser ikke noen større flate partier ut fra strandlinjen og heller ikke grunner utenfor, tvers over sjøen eller langssetter. Men etter de bestemte og gjentatte påstander fra folk som er godt kjent der oppe var det særdeles ønskelig at forholdet kunne vært nærmere klarlagt. Utvalget hevder også at jordsmonnet mellom Vassenden og Hellstrondi består av kvikksand og leire på underlag av glatt svaberg, mens dr. Holmsen uttaler at jordarten overalt er en friksjonsjord, så der ikke vil bli slike ras som kjennes fra leir- og finsand-avsetninger. En må selvsagt legge vekt på den faglige innsikt, men også her burde det vært foretatt nærmere undersøkelser.

Ansøkeren regner med at ytelsen i primærkraft øker med 15 mill. kWh ved å regulere Helin 4.2 m. Istedetfor 2.0 m., men samtidig tapes 5.5 mill. kWh sommerkraft og 4.0 mill. kWh om vinteren. Nettoinnvinningen blir 5.5 mill. kWh som ansøkeren vurderer til kr. 109 000 i inntektsøkning pr. år, dvs. etter 2 øre pr. kWh.

Det er så at en overregulering i Helin har sin store verdi i og for seg, men på den annen side er det også betydelige verdier som spiles både materielt og estetisk.

Spørsmålet om regulering av Helin er i det hele så tvilsomt at en vil foreslå behandlingen utsatt.

Hovedstyret finner etter dette å kunne tilrå at Foreningen til Bægnavassdragets regulering får tillatelse til i medhold av reguleringsloven å regulere:

Storevatn	3.0	mellom kotene 823.7 og 820.7	ved 0 m oppd. og 3 m senk.				
Tisleifjord	10.5	» » » 819.36 » 808.86	» 10.0 » » 0.5 »				
Ølsjøen							
med Bløytjern 3.0	» » » 748.75 » 745.75	» 1.0 » » 2.0 »					

Om betingelsene bemerkes:

Konsesjonstid.

Da kommuner eller sammenslutninger av kommuner eller ca. 510 av de ca. 600 fallmeter som kan nytte reguleringen foreslås konsesjonen gitt på ubegrenset tid for kommuner, jfr. reguleringslovens § 10 pkt. 2. For private fallere foreslås konsesjonstiden etter samme paragrafs pkt. 1 satt til 60 år med innløsningsrett for staten i det 35. år, jfr. post 1 og 2 vedliggende utkast til konsesjonsbetingelser.

Årlige avgifter.

Det ligger nær å sammenligne med den nettopp tillatte regulering i Vinstravassdraget. Skader og ulemper i Tisleia må antas å bli av betydelig større omfang enn i Vinstra. De fallhøyder som vil ta vannføringsøkingen i bruk er av omtrent samme størrelsesorden. Men i motsetning til Vinstra er det i Tisleia

tilsatt bygdene kompensasjoner. Hva disse vil andra til i kapitalutløst er det dog ikke framlagt noen oversikt over. Hovedstyret er ved å veie for og imot blitt stående ved å foreslå samme sats som for Vinsterreguleringen, kr. 3 pr. nat HK til kommuner. Avgiften til staten foreslås satt til kr. 0.50 pr. nat. HK.

Jordbruksfond.

Det produktive areal som neddemmes og forsumpes ved Tisleifjord og Ølsjøen med Bløytjern fordeler seg med ca. 3700 dekar på Nord-Aurdal, ca. 1370 dekar på Gol og ca. 2350 dekar på Hemsedal.

Hovedstyret antar at betingelsen i lovens § 12 pkt. 8 for å kunne pålegge konsesjonæren å innbetale et beløp til jordbruksfond er til stede og foreslår beløpet satt til kr. 250 000 og fordelt av Landbruksdepartementet mellom Nord-Aurdal, Hemsedal og Gol kommuner, jfr. utkastets post 14.

Om tillatelse for Foreningen til Bøgnavassdragets Regulering til å regulere Abjøravassdraget.

Opphjør av fiske.

Fiskeriinspektøren har foreslått plikt til å utsette de antall settefisk som fastsettes av Landbruksdepartementet og antyder at antallet sannsynligvis bør ligge mellom 100 000 og 150 000. En har i utkastets post 15, 2. avsnitt tatt opp forslaget med den endring at antallet av settefisk fastsettes allerede nå og til inntil 150 000.

I postens 1. avsnitt har en tatt med Fiskeriinspektørens forslag om varegrinder foran tappeløkene for å hindre fisken fra å gå ut av vatna.

Kravet om forsterket politioversyn i anleggstiden er berettiget, men etter politiloven skulle det ikke være nødvendig å stille det som konsesjonsbetingelse.

Rydding av neddemte arealer.

For å lette fiske og ferdsel og hindre mest mulig skjemmende utseende bør det betinges at skog og kratt på de neddemte arealer ved Tisleifjord skal hogges og ryddes vek, jfr. post 16 i utkastet.

Vannslippingen.

I post 19 foreslås bestemmelse om at vannslippingen kan kræves endret hvis det skulle vise seg at den medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, at konsesjonæren må finne seg i det uten erstatning og at han dessuten må påta seg å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann. Bestemmelsen bør også med i manøvreringsreglementet.

Kraftavgivelse

er i post 22 betinget med de vanlige satser: inntil 10 % til kommuner og inntil 5 % til staten. Betingelsen er formet med lovens ordlyd for kraftprisen. Abjøra kraftanlegg har forpliktet seg til å levere konsesjonskraft til Vang, V. Sildre, Nord-Aurdal, Sør-Aurdal, Gol og Hemsedal til selvkostende — pris begrenset oppad til kr. 75 pr. kW år ved det nåværende kraftprisliva.

Fløtingen.

Etter lovens § 19 plikter eieren av et reguleringsanlegg å avgi vann til den alminnelige fløting. Bestemmelsen gjelder uansett, om den er tatt med i konsesjonsbetingelsene eller ikke. Etter § 19 pkt. 2, jfr. lov av 19. juli 1946, er det adgang til å gi reguleringsanleggets eier tillatelse til å rå over alt vannet i reguleringsøyemed. En finner derfor å burde ta bestemmelsen etter § 19 pkt. 1 opp blant vilkårene for at det ikke skal herske noen tvil, jfr. post 24 i utkastet.

De øvrige foreslåtte betingelser trenger formentlig ingen nærmere begrunnelse.

Tisleifjord er 8,6 km² ca. 10 km lang og ca. 1 1/2 km bred. Etter Høyfjellskommisjonens kjennelse i 19. grenseoppgangsfelt av 29. august 1939 ligger den i fjellstrekninger som ikke for noen del er statsalmenning, og må antas å være undergitt eiendomsrett. Noen godtgjørelse en gang for alle til staten skulle en således ikke kunne kreve, jfr. lovens § 13.

Manøvreringsreglement.

Det kan ikke være noe å innvende mot at vannslippingen foregår nå den av ansøkeren foreslåtte måte, men reglementet bør suppleres med at lågvassføringen fra Tisleifjord ikke må forminske til skade for andres etigheter. Denne bestemmelse vil også dekke Fiskeriinspektørens forslag om å sikre en minimumsvassføring. Da reguleringsdammen for Ølsjøen samtidig er inntaksdam for Abjøra kraftanlegg kan en ikke innta tilsvarende bestemmelse for Ølsjøens vedkommende. En må regne med at det i alminnelighet ikke vil bli sløppet vann gjennom denne dam.

Høyesterettsadvokat Folkvard Bugge framholder at de oppsittere som berøres av reguleringen av Storevatn helst ser at tappingen ikke påbegynnes ved lågvassperiodens begynnelse, men utskyttes om mulig til 31. mars. En slik bestemmelse vil være urasjonell for utnyttelsen av magasinet og kraftproduksjonen, og kan derfor ikke tilrådd medtatt. De andre som har uttalt seg er ikke framkommet med særlige bemerkninger til reglementet.

Ansøkeren har fremlagt særskilt forslag for hvert vatn, men en har funnet det hensiktsmessig å samle alt i et reglement. Utkast vedlegges.

Når fylkesmann i Opland i sin uttalelse bemerker at tjenestemenn i Vassdragsvesenet har deltatt i forhandlingsmøter mellom Vestfold kraftselskap og de interesserte kommuner ønskes opplyst at dette ikke gjelder Vassdragsavdelingens tjenestemenn.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i fulltallig møte den 30. april 1948.

I et annet brev av samme dag (11. mai 1948) anfører hovedstyret:

I tilslutning til Hovedstyrets annen skrivelse i dag sendes vedlagte skrivelse med 2 bilag fra høyesterettsadvokat Folkvard Bugge, datert 3. mai 1948 på vegne av oppsitterne i Lykkja, Hemsedal, til Stortingets skog- og Vassdragskomite.

Skrivelsen går ut på en henstilling om at det betinges et bidrag til Lykkjabøndene stort kr. 25 000 til dekning av installasjonsutgifter. Skrivelsen har ikke kunnet forelegges i møte, men en finner dog å burde bemerke at en sådan betingelse vel neppe kan stilles i medhold av reguleringsloven.

Samtlige sakens dokumenter vedlegges. Hovedstyrets utkast til konsesjonsbetingelser og til manøvreringsreglement følger som trykte vedlegg. Utkastet er 14. mai 1948 vedtatt av Reguleringsforeningen.

De parter mentet skal bemerke:

Abjøra kraftanlegg i Nord-Aurdal utbygges nå av Vestfold Kraftselskap og Skiensfjordens komm. Kraftselskap i fellesskap. Kraften fra Abjøra skal leveres til distrikter med påtrengende behov for krafttilførsler i Opland, Hedmark, Akershus og Buskerud. Gjennom Foreningen Samkjøringen vil til gjengjeld distrikter med sterkt behov for

Om tillatelse for Foreningen til Bæghnavassdragets Regulering til å regulere Abjøravassdraget.

tilførsler ved Skjensfjorden og i Vestfold m. v. få leveranser fra Mår og Nore. I St. meld. nr. 17 (1948) Om oversikt over kraftverksutbyggingen m. v., er Abjøra kraftverk ført opp med høy prioritet, jfr. s. 17 og s. 23 i meldingen. Det regnes med at maskin nr. 1 (26 000 kW) kommer i drift høsten 1950 og maskin nr. 2 (også 26 000 kW) våren 1951.

Søknaden fra Foreningen til Bæghnavassdragets Regulering gjelder prinsipielt for Helin 5 m reguleringshøyde, for Storevatn 3 m reg.h., for Tisleifjord 10,5 m reg.h., for Ølsjøen med Bløytjern 3 m reg.h. Kraftoverføringen er foreløpig beregnet til 75 000 nat. HK brutto, hvorav 59 300 i Abjøra og 15 700 i Begna og Drammenselva.

De 4 sjøene ligger fra ca. 750 til ca. 850 m o. h. i en av de mest verdifulle fjellstrekninger i landet. Reguleringsplanene møtte til dels sterk motstand i vedkommende distrikter. Reguleringsforeningen og kraftselskapet søkte imidlertid forhandlinger og har tilbudt kompensasjoner i form av kraftleveranser, vei- og bruianlegg i slik utstrekning at motstanden fra vedkommende distrikter i stor utstrekning er borte.

Helin ligger i Vang herred og har gjennom Vestre Sildre herred avløp til Tisleifjorden. Også Vang herredstyre har nå i møte 17. april d. å. under hensyn til de tilbudte kompensasjoner og til at søknaden er modifisert til 4,2 m. reg.h. anbefalt at regulerings-tillatelse blir gitt. Hovedstyret anfører at de foreliggende opplysninger ikke gir tilstrekkelig klarhet over skadevirkningene ved reguleringen og foreslår avgjørelsen av reguleringssspørsmålet for Helin utsatt. Departementet slutter seg til hovedstyret.

Storevatn ligger i Hemsedal herred og har avløp til Tisleifjorden. Tisleifjorden ligger mellom Hemsedal, Gol og Nord-Aurdal herreder. Fra Tisleifjorden løper Tisla i Nord-Aurdal herred gjennom Ølsjøen med Bløytjern og derfra løper Abjøra i samme herred ut i Begna. Storevatn søkes regulert 3 m ved senking. Tisleifjorden søkes regulert 10,5 m ved 10 m oppdemning og 0,5 m senking. Alternativt søkes Tisleifjorden regulert 8,5 m mot tilsvarende forstørrelse av reguleringen av Helin, men hovedstyret antar at skadevirkningene blir mindre ved å legge størst mulig magasin i Tisleifjorden og demme den 10 m og samtidig redusere planen for regulering av Helin. Ølsjøen søkes regulert 3 m ved 1 m oppdemning og 2 m senking og Bløytjern hvor reguleringsdammen samtidig er inntaksdam, blir hevet 10 m, hvorved innvinnes et fall på ca. 7 m. Om skadevirkningene ved disse reguleringer

— neddemming og forsumping av store strekninger med rikt beite, vedskog og etter det opplyste ca. 43 mål dyrket jord, skade på fiske og ferdsel, skjemmende utseende m. v. — viser departementet til hovedstyrets oppgave foran, side 16 og 17.

Anleggsomkostningene for reguleringen er i søknaden anslått til tilsammen kr. 7 412 000 (Helin ikke medregnet). Det innvinnes ca. 75 000 natur HK — Helin ca. 18 070 natur HK = ca. 56 930 natur HK.

Departementet er fullt oppmerksom på at de omfattende skadevirkninger som de ansøkte reguleringer av Storevatn, Tisleifjord og Ølsjøen med Bløytjern medfører for almene og private interesser må tillegges betydelig vekt. På den annen side muliggjør reguleringen utbyggingen av Abjøra kraftanlegg, som hurtig kan tilføre Østlandsområdet en betydelig kraftmengde, og dessuten øker kraftytelsen i brukene i Begna og Drammenselven. Reguleringen anses derfor økonomisk berettiget, jfr. vassdragsreguleringslovens § 8, punkt 1. Departementet vil tilrå at reguleringssspørsmålet for disse 3 sjøer avgjøres nå, for at ekspropriasjonsskjønn kan bli avholdt før kommende vinter og de nødvendige arbeider med henblikk på å sette kraftverket i drift i 1950 kan bli utført. Reguleringssspørsmålet for Helin, som i tilfelle mer blir reservemagasin i dårlige vannår, forutsettes da, som allerede nevnt utsatt til særskilt avgjørelse senere.

Etter det anførte og under hensyn til de kompensasjoner som skal ytes til magasin-distriktene, vil departementet tilrå at reguleringskonsesjon blir gitt for Storevatn, Tisleifjorden og Ølsjøen med Bløytjern.

Med hensyn til de kompensasjoner Reguleringsforeningen og Abjøra K.S. skal yte til magasin-distriktene i form av kraftleveranser, vei- og bruianlegg viser departementet til hovedstyrets oppgave i tre poster foran, side 16; 2. spalte og fig. Henstillingen av 3. mai d. å. om ytterligere kr. 25 000 til Lykkja, til installasjoner, kan departementet med hovedstyret ikke tilrå imøtekommet, men peker på at Reguleringsforeningen ifølge det vedlagte brev av 12 april d. å. vil være behjelpelig.

For så vidt angår konsesjonsbetingelsene finner departementet i det hele å kunne slutte seg til hovedstyrets utkast og tiltrer i det vesentlige hovedstyrets begrunnelse.

En er således enig i at konsesjonen bør gis for kommuner på ubegrenset tid, for private felleiere for 60 år med innløsningsrett etter 35 år, betingelsenes post 1 og 2. Engangs-

Om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering til å regulere Abjøravassdraget.

avgift til staten (reguleringslovens § 13) antas det ikke å foreligge grunnlag for.

Under hensyn til de kompensasjoner som skal ytes, slutter departementet seg til hovedstyrets forslag om at den årlige avgift til kommuner settes til kr. 3 pr. natur HK og finner under hensyn til disse ytelser til distriktene, med hovedstyret å kunne foreslå den årlige avgift til staten, satt til kr. 0,50 pr. natur HK, betingelsen post 3.

Den foreslåtte avgift til staten er etter forholdene lav. En forholdsmessig forhøyelse vil imidlertid medføre en merkbar forhøyelse av kraftprisen, og man mener derfor at staten bør renonsere i et tilfelle som dette, hvor kraften skal gå til dekning av det borgerlige behov.

I post 14 er foreslått betinget et jordbruksfond på kr. 250.000 til fordeling av Landbruksdepartementet mellom Nord-Aurdal, Hemsedal og Gol kommuner, jfr. lovens § 12 punkt 8.

I det vesentlige i samsvar med forslag fra Inspektøren for ferskvannsfisket i den av hovedstyret gjengitte uttalelse av 19 november 1947 er i post 15 foreslått betinget plikt til årlig å sette ut inntil 150.000 settefiske etter Landbruksdepartementets nærmere bestemmelse og til å anbringe varegrinder foran tappelukene for å hindre fisken i å gå ut av sjøene, jfr. lovens § 12 punkt 18.

For å lette fiske og ferdsel og mest mulig hindre skjemmende utseende er i post 16 foreslått betinget rydding av neddemte are-

aler for skog og kratt, jfr. lovens § 12 punkt 18.

I post 19 foreslås forbehold tatt om endring av vannslippingen, hvis den skulle medføre skadelige virkninger av omfang for almene interesser.

Kraftavgivelse er i post 22 betinget med de vanlige satser og med lovens ordlyd for beregningsgrunnlaget for kraftpriser. Abjørå kraftanlegg har imidlertid som et ledd i de omhandlede kompensasjoner forpliktet seg til å levere konsesjonskraft til V. Slidre, Nord-Aurdal, Sør-Aurdal, Gol og Hemsedal til selvkostende ved kraftstasjonen. Prisen er begrenset oppad til kr. 75 pr. kW ved nåværende prisnivå. I denne forbindelse nevnes også at ansøkerne har forpliktet seg til å overføre konsesjons- eller statskraft til Gol og Hemsedal kommuner for kr. 15 pr. kW år.

I post 24 er etter omstendighetene foreslått tatt med bestemmelsen i lovens § 19, første ledd om avgivelse av vann til den alminnelige fløtning.

De foreslåtte vilkår er ellers de vanlige. Saken blir etter reguleringslovens § 7 å forelegge Stortinget og en vil tilrå at det fremsettes kongelig proposisjon herom.

Industridepartementet

tilrå d er:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt utkast til proposisjon til Stortinget om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering til å regulere Abjøravassdraget.

VI HAAKON, Norges Konge,

gjør vitterlig!

Stortinget blir innbudt til å gjøre følgende vedtak:

Stortinget samtykker i at det blir tillatt Foreningen til Bægnavassdragets Regulering å regulere Abjøravassdraget i det vesentlige i samsvar med Industridepartementets tilråding av 14. mai 1948.

Tilråding fra Industridepartementet ligger ved i avtrykk.

Gitt på Oslo slott 14. mai 1948.

Under Vår hånd og rikets segl

HAAKON
(L.S.)

Halvard M. Lange.

Leif Østern.

Utkast

til betingelser for tillatelse for Foreningen til Bægniavassdragets Regulering til å regulere Åbjøra.

1. Reguleringskonsesjon gis på ubegrenset tid, dersom vassfall der ikke tilhører staten eller norske kommuner deltar i reguleringen eller blir medeier i reguleringsanleggene gjelder konsesjonen for disse vedkommende i 60 år fra konsesjonens datum. Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vassfalleieres andeler i reguleringsanleggene staten uten vederlag.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras uten Kongens samtykke.

Det utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2. I det 35te år fra konsesjonens datum skal staten kunne innløse de andeler i reguleringsanleggene som måtte tilhøre eiere for hvem reguleringstillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav skal den i hvert 10de år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggenes eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vassbyggningsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 60 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anleggene skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3. For øking av vasskraften som ved reguleringen tilflytter eiere av vassfall eller bruk

i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 3,00 pr. nat.-HK.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som reguleringen antas å ville medføre ut over den vassføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager om året. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasløshet utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen innvunne øking av vasskraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreffer etter hvert som den ved reguleringen innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantessikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4. Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 22, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

5. Arbeide må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

6. Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate

Om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering til å regulere Abjøravassdraget.

unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det kan fremmede arbeidere også tillates benyttet, når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

7.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

8.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelser med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmateriale). Verktøy og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet kommisjonæren med rimelig fradrag for slitasje.

Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almenntilgang og gylmed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for gylmedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer, å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger og bruer hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veger og bruer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri benyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende fattigkommune dens utgifter til fattigunderstøttelse av de ved anleggene ansatte arbeidere og deres familier.

14.

Innen reguleringen tas i bruk, skal konsesjonæren innbetale til Nord-Aurdal, Hemse-dal og Göl kommuner tilsammen kr. 250 000, som avsettes til et fond, hvis renter etter nærmere bestemmelse av herredsstyrene an-

Om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering, til å regulere Abjøravassdraget.

vendes til fremmer av jordbruk i distriktet. Fondets fordeling mellom kommunene fastsettes av Landbruksdepartementet.

15.

For så vidt mulig å hindre fisk i å gå ut av vatna plikter konsesjonæren etter Landbruksdepartementets nærmere bestemmelse innen reguleringen tas i bruk å anbringe varegrinder foran alle tappeluker i den årstid der ikke er fare for isdannelse på gitene.

Videre plikter konsesjonæren årlig å sette ut inntil 150 000 settefisk i de vatn, elver og bekker som direkte eller indirekte berøres av reguleringen. Omkostningene med utsettelsen bæres av konsesjonæren.

Planene for disse foranstaltninger skal godkjennes av Landbruksdepartementet, som også fører kontroll med utsettelsen. De hermed forbundne utgifter utredes av konsesjonæren.

16.

For å gjøre det mulig å drive garnfiske og for å lette og sikre trafikken over Tisleifjord etter at reguleringen er gjennomført, plikter konsesjonæren å hogge skogen og større kratt på det neddemmede areal og rydde vekk frevirket og avfall etter hogsten.

17.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljert planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanleggene således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

18.

Ved damanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krietstille, uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

19.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slipningen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten

erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

For så vidt vannslipningen foregår i strid med reglementet, kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 200 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

20.

Reguleringsanleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte oppdemningshøyder og de tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Reguleringsanleggenes eier skal måle vassføreningskurver for sjøene før reguleringsarbeidene igangsettes hvis tiden tillater det.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

21.

Eieren skal uten vederlag for de utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

22.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann, er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse kan de kommuner hvis interesser berøres av reguleringen, uansett den ovenfor betingede prosent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning, med Kongen samtykke etter hvert som kraft blir ledig, kreve avgitt fra de av vassdragets vassfall der tilhører norske kommuner, ytterligere kraft så vidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering til å regulere Abjøravassdraget.

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hvorent ledningene tilhører reguleringsanleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økte utgifter, bæres disse av den som uttar kraften enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 prosent rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskift kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

23.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier som ikke er medeier i reguleringsanleggene, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen, mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggenes eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

24.

Reguleringsanleggenes eier plikter å avgi vann i sådan utstrekning, at den alminnelige fløtning i Abjøra og Bæga forulempes så lite som mulig ved reguleringen. Spørsmålet om hvilke forflyninger han skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Skade eller ulempe for fløtningen, som ikke på denne måte avhjelpes, blir å erstatte overensstemmende med reguleringslovens § 16.

25.

Det påhviler konsesjonshaveren, i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter, å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder, som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning. Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å dra omsorg for at de ferdige anlegg virker minst mulig skjeminnende i terrenget.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

26.

Reguleringsanleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

27.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

Utkast til manøvreringsreglement for regulering av Abjøravassdraget.

1.

Reguleringsgrensene er:

Storevatn:	nedre kote	820.70
Tisleifjord:	øvre kote	819.36
	nedre »	808.86

Reg.høyde 10.5 m

Ølsjøen med Bløytjern:

	øvre kote	748.75
	nedre »	745.75

Reg.høyde 3.0 m

Om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering til å regulere Abjøravassdraget.

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Vannstanden i Tislefjord, må ikke overstige øvre reguleringsgrense uten at alle manøvrerbare tappeløp er åpne.

2.

Det avgis det til den alminnelige fløtning i Abjøra og Begna nødvendig vann overensstemmende med de ved overenskomst eller skjøn fastsatte regler.

3.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets naturlige flomvassføring så vidt mulig ikke forøkes. Heller ikke må lågvassføringen fra Tislefjord forminske til skade for andres rettigheter.

Ved Storevatn stenges tappelukene ved vårflommens inntreden og står helt stengt inntil lavvannsperiodens begynnelse. For øvrig kan vannslippingen skje etter behovet for de nedenforliggende kraftanlegg, fortrinnsvis Abjøra kraftanlegg.

4.

Det skal påses at flommløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende samt at dammene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander samt observeres og noteres om det forlanges regnmengder, temperatur m. v. Av protokollen sendes hver måned afskrift til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

5.

Til å forstå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokterne skal bo og om de skal ha telefon i sine boliger.

6.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

Reguleringssone nr. 1	800,00
Reguleringssone nr. 2	800,00
Reguleringssone nr. 3	800,00
Reguleringssone nr. 4	800,00
Reguleringssone nr. 5	800,00
Reguleringssone nr. 6	800,00
Reguleringssone nr. 7	800,00
Reguleringssone nr. 8	800,00
Reguleringssone nr. 9	800,00
Reguleringssone nr. 10	800,00
Reguleringssone nr. 11	800,00
Reguleringssone nr. 12	800,00
Reguleringssone nr. 13	800,00
Reguleringssone nr. 14	800,00
Reguleringssone nr. 15	800,00
Reguleringssone nr. 16	800,00
Reguleringssone nr. 17	800,00
Reguleringssone nr. 18	800,00
Reguleringssone nr. 19	800,00
Reguleringssone nr. 20	800,00
Reguleringssone nr. 21	800,00
Reguleringssone nr. 22	800,00
Reguleringssone nr. 23	800,00
Reguleringssone nr. 24	800,00
Reguleringssone nr. 25	800,00
Reguleringssone nr. 26	800,00
Reguleringssone nr. 27	800,00
Reguleringssone nr. 28	800,00
Reguleringssone nr. 29	800,00
Reguleringssone nr. 30	800,00

Innst. S. nr. 228.

Tilråding frå skog- og vassdragsnemnda om løyve for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering til å regulera Åbjørvassdraget.

(St. prp. nr. 82.)

Til Stortinget.

Foreningen til Bægnavassdragets Regulering har 22. januar 1947 og i seinare skriv

søkt om løyve til å regulera desse vatna i Tisleivassdraget slik:

Vatn	Herad	Oppd. m	Læging m	Reg.h. m	Reg.grenser kote		Magasin mill. m ³
					Øvre	Nedre	
Helin, alt. I	Vang, Opland	3,0	2,0	5,0	855,20	850,20	
Helin, alt. II	» »	2,2	2,0	4,2	854,40	850,20	40
Storevatn	Hemsedal, Buskerud	0,0	3,0	3,0	823,70	820,70	15
Tisleifjord, alt. I	Hemsedal og Gol						
Tisleifjord, alt. II	i Buskerud	10,0	0,5	10,5	819,36	808,86	102
Ølsjøen med Bløytjern	og Nord-Aurdal i Opland	8,0	0,5	8,5	817,36	808,86	
	Nord-Aurdal, Opland	1,0	2,0	3,0	748,75	745,75	9
							166

Med berre 8,0 m oppdemming i Tisleifjorden blir totalmagasinet redusert til 143 mill. m³. Konesjonssøkjaren reknar med at ein

kraftauke i Åbjøra Kraftverk (445 m fall) for alt. I og II kan etter måten delast på dei einskilde magasinane slik:

Vatn	Alt. I (mag. 166 mill. m ³)		Alt. II (mag. 143 mill. m ³)	
	Nat.-HK	kW	Nat.-HK	kW
Helin	ca. 14 300	ca. 8 000	ca. 14 970	ca. 8 400
Storevatn	» 5 350	» 3 000	» 5 600	» 3 200
Tisleifjord	» 36 450	» 20 400	» 29 560	» 16 500
Ølsjøen med Bløytjern	» 3 200	» 1 800	» 3 370	» 1 900
Sum	ca. 59 300	ca. 33 200	ca. 53 500	ca. 30 000

Til dette kjem kraftauken nedanfor Åbjøra, i Begna, Adalselva og Drammenselva med ca. 16 000 nat.-HK eller 8.500 kW.

Oppgåver frå søkjaren over grunn som blir demd ned eller som ein kan venta blir myrlendt, kan samlast slik:

Neddemd grunn i dekar:

	Dyrka	Slått	Beite	Skog	Myr	Sum
Helin, 3 m oppd. alt. I	0,60	32,93	218,20	159,0	120,62 ¹⁾	531,35
» 2 m »	0,15	16,45	161,43	99,53	90,52 ²⁾	368,08
» 1 m »	0	7,38	109,25	30,09	22,44 ³⁾	169,16
Tisleifjord, 10 m oppd. alt. I	26,0	11,50	1 566,00	2 371,50	1 202,25	5 177,25
» 8 m » alt. II	18,75	7,50	1 110,50	1 684,00	846,00	3 666,75
Ølsjøen og Bløytjern	6,00	15,00		340,00	725,00 ⁴⁾	1 086,00 ⁵⁾

¹⁾ Av dette er 90 da nemnd som myrlendt. ²⁾ Av dette er 63 da nemnd som myrlendt. ³⁾ Av dette er 20 da nemnd som myrlendt. ⁴⁾ Myr og tuvemark. ⁵⁾ I tillegg kjem 4 da vegggrunn.

Grunn omlaga til myr i dekar: (opptil 1 m over øvre reguleringsgrense).

	Dyrka	Slått	Beite	Skog	Myr	Sum
Helin, 3 m oppd. alt. I	0,30	15,60	65,19	78,88	20,82	180,79
» 2 m	0,45	16,48	56,77	59,47	30,10	163,27
» 1 m	0,15	9,07	52,18	69,44	68,08	198,92
Tisleifjord, 10 m oppd. alt. I	7,75	2,50	184,05	223,51	73,98	491,79
» 8 m alt. II	4,68	1,25	240,56	415,60	174,68	836,77
Ølsjøen og Bløytjern	3,00	4,00		96,80	565,20	669,00

1) Av dette er vel 16 da nemnd som myrleidd. 2) Av dette er vel 26 da nemnd som myrleidd. 3) Av dette er om lag 42,5 da nemnd som myrleidd. 4) Myr og tuvemark

Etter søknaden er det ikkje fløyting i Tislei-
vassdraget. Om eller i kor stor mon reguleringa
kjem til å verka på fløytinga i Begna, er
ikkje røkt etter nærmare, sokjaren går ut frå
at det blir avgjort ved skjøn. Han nemner
elles at reguleringa vil verka på ferdsla, m. a.
er det mange isvegar. Nokre batnaust og eit

par hytter ved Tisleifjord — flyttast, like
eins eit sagbruk ved Bløytjern. Det er fiske i
alle 4 vatna. Sokjaren har luf professor Knut
Dahl, ingeniør A. Bergan og gardbrukar Nils
Lysen taksera skaden ved vatna. Dei er komne
til (inkl. 25 pst.):

Tisleifjord, 8 m oppd., 0,5 m læging	km	327 000
» 12,5	»	447 500
» 15	»	
og 3,5 m læging i Storevatn	»	805 000
Helin, 5 m oppd., 2 m læging	»	341 500
Ølsjøen, 1 m oppd., 2 m læging	»	128 000

Foreningen til Bægnavassdragets Regule-
ring, Vestfold Kraftselskap og Abjora Kraft-
anlegg (Vestfold Kraftselskap og Skiensfjor-
dens komm. kraftselskap — her seinare kalla
Kraftlaga) har før og medan saka var føre i
distriktet gjevi fråsegn om visse kompens-
asjonar for bygdene:

1. Det er gjort semje med dei 13 oppsitjarane
i Lykkja (Hemsedal) om å levera 3 kW ved
husvegg gratis til kvar gard. Leveringa
skal ikkje gå inn i skadebota og ikkje rek-
nast med i skjønnet. Dessutan skal dei
grunneigarane som kjem ut for dei stør-
ste skadane, få høve til å kjopa opp til 3
kW for maks. kr. 65 pr. kW-år. Overfor-
ringsanlegget skal vera ferdigbygd same
året som kraftverket. Det er gjort atter-
hald om at den kraftmengda som den ein-
skilde oppsitjaren får på denne måten,
ikkje kan brukast utanfor heimearealet på
garden. (Sjå prp. s. 4. 1. sp.).

Etter pkt. 7 i semja som ikkje er teken
inn i proposisjonen, pliktar Kraftlaga —
om den prosjekterte kraftleidningen frå
Abjora til Tisleiøset, mot det ein ventar,
ikkje blir bygd — å yta dei 13 gardane
eit årleg tilskot på kr. 40 pr. kW-år for
den kraftmengda som gardane har rett til
gratis eller til redusert pris. Dersom Hem-
sedal kommune byggjer leidning frå Hem-
sedal til Lykkja, gjev Kraftlaga — utan-

om denne godtgjersla — gratis 3 kW for
kvar gard — på den måten at Kraftlaga
får kjøpt denne kraftmengda av kommu-
nen til sjølvkostnad.

2. Kraftlaga har teki på seg å byggja, driv-
a og halda ved like overføringsanlegg (låg-
spent og) til å forsyne same strom i Tis-
leidalen til visse prisar (sjå proposisjonen
s. 4, 2. sp., s. 13, 2. sp. og s. 14, 1. sp.) og
å føra over konsesjons- eller stats-
kraft til Gol og Hemsedal for kr. 15 pr.
kW-år. Denne krafta skal leverast til
sjølvkostnad ved kraftstasjonen, men ikkje
dyrare enn kr. 75 pr. kW-år med det pris-
nivået som gjeld no. På same måten skal
prisen på konsesjonskraft til Sør-Aurdal
og V. Slidre reknast (sjå proposisjonen s.
13, 2. sp., s. 14, 1. sp.).
3. Dessutan har Kraftlaga teki på seg å bygg-
ja bru over Tisleia ved Bjellbu, ikkje lang-
frå Merket, til vederlag for vintervegen
over isen, å syta for vegsamband over Tis-
leidammen så vegane på både sider av dal-
faret kan bindast saman, og å svara 5/7 av
kostnaden med å leggja om bygdevegen i
Vestringsbygda med ny bru ved Abjora
mølle. Ved toppen på Abjorfalla har Kraft-
laga bygd bru og veg og like eins veg langs
tunnelraséen.

Kraftlaga har nyleg og gjort semje med
eit tingingsutval av grunneigarar ved Helin

over visse ytingar, og lova Vang kommune konsesjonskraft på same vilkår som V. Slidre og Nord-Aurdal. Dei har og sagt seg viljuge til å hjelpa Vang med eit lån på opptil kr. 350 000 til å byggja ut Eidsfoss, når det blir aktuelt. Sjå elles proposisjonen s. 4, 13—15 og 16—18.

Om faren for ras og sandflog (Ged. Helin og Storevatn) har statsgeolog dr. Gunnar Holmsen gjevi fråsegn, sjå proposisjonen s. 4—5 og s. 16 og 18. Han meiner faren ikkje er stor (bygdefolket er elles ikkje samd i dette), men peikar på at læginga vil føre med seg nedskjering ved eit par tillaups om (Grovsdøla i Helin og Hynda i Storevatn).

Om fisket har Fiskeriinspektøren gjevi fråsegn 19. november 1947, sjå proposisjonen s. 13. Han seier at Tisleivassdraget frå gamalt har vore kjent som eit av dei beste fiskevassdrag i våre. Med ei regulering så stor som det er i spørsmål om, går produktiviteten truleg ned og fisket får store vanskar. Men framom å hindre fiskeøkninga til å bli hemja.

Det seg og føre fråsegn frå Aunhaugliens fiskeriforening, Ulnes fiskeforening og luteigara i Ulnes sameige. Sjå proposisjonen s. 12.

Om fløytinga har Drammensvassdragets fløyttingsforening sagt frå om 17. juni 1947. Sjå proposisjonen s. 11—12. Fløyttingsforeninga held fram at vassføringa i Begna og Adalen ikkje strekk til etter dei reguleringane som er gjennomførte, og at det no blir meir og meir verre. Prinsipalt er foreininga mot ei regulering, men bed subsidiært om at vassføringen for fløytinga blir klårlagd før løyve blir gjevi, og om at ein må sjå dei einaste reguleringstiltaka under eitt.

Om strikta har sett seg mykje mot denne reguleringa, men motstandet er — som det synest — no mykje mindre, etter dei semjene som er gjorde med oppsitjarane og lovnadene til kommunane.

Vang heradstyre har hatt saka — det seg her Helin — føre fleire gonger, sjå proposisjonen s. 5—7 og s. 15. Det er mange støtteskildrar i Helin, og grunneigarane har sett seg mot reguleringa. I vedtak 17. april 1948 har heradstyret likevel rådd til løyve for Helin med 2,2 m oppdemming og 2 m læging. Etter dei semjene som er gjorde, og når oppdemminga blir sett ned til 2,2 m, finn heradstyret seg grunn til å halda oppe vedtak som var gjort før.

V. Slidre heradstyre har rådd til at «reguleringsløyve blir gjevi etter søknaden», (proposisjonen s. 7). Vilkåret er då at dei

kommunar innan området som ynskjer det, må få kraft frå Abjøra, som konsesjonskraft, «eller helst som statskraft slik som det er peika på i planane åt Vestfold Kraftselskap.» Heradstyret meiner elles at konsesjonsavgifta til kommunane må setjast til maksimum i lova.

Nord-Aurdal heradstyre har før rådd frå reguleringa i Tisleivassdraget. I vedtak 29. mars 1947 rår det likevel til at konsesjon blir gjeven på vilkår m. a. om å laga til og halda ved lag kulturbelte, eventuelt fond, og om å setja ut fiskeyngel og setjefisk. Heradstyret peikar elles på at det vil vera rimeleg med ymse kompensasjonstiltak, såleis at det omfram overkøyring på dammen i Tisleifjorden blir bygd bruer ved Fløten og ved Merket, like eins overgang nedanfor dammen ved Bløytjern. Dessutan vegar i samband med bruene og veg langs Tisleifjorden. Elektrisk kraft til fjellgrendene og sætrane. Konsesjonsavgift helst etter maksimum i lova. Sjå elles proposisjonen s. 7—8.

Sør-Aurdal heradstyre har gjort vedtak som går ut på at «søknaden vert tilrådd på dei vilkåra at det vert ytt full godtgjersle for skaden som reguleringa fører med seg.» (proposisjonen s. 8).

Fylkesmannen i Opland viser til det prinsipielle synet han har på vassdragsreguleringar, det han har gjevi uttrykk for før (Tessevatn, Raudalsvatn og Breidalsvatn). Han nøyer seg her med å stø det sterke ynsket i Vang om å sleppa reguleringa i Helin, eller om så er å få ho avgrensa til 2 m (1 m + 1 m). Sjå elles proposisjonen s. 8—9.

Hemsedal heradstyre held fram at læginga i Storevatn kan føre med seg ras m. v. serleg ved elveos, og vanskar for båtdrag og for ferdsla sumar og vinter. Det reknar serleg skadeverknaden på isvegane som alvorleg. Like eins fare for sandflog og skjemd natur. Dessutan blir det framifrå fisket i Storevatn skadd. Oppdemminga i Tisleifjorden vil råka Lykkjagrenda og sæterlaget Nørelia sterkt (beite, skog, fiske, sandflog, isvegar). Vegen Lykkja—Nørelia som skal byggjast med statstilskot, blir delvis sett under vatn. (Sjå og fråsegn frå h.r. advokat Folkvard Bugge, proposisjonen s. 15).

Heradstyret protesterer ut frå dette mot at løyve blir gjevi for Storevatn, men bed — om så skal vera — inntrengjande om at det blir knytt vilkår til eit løyve som verjar interesse i bygda og hjå dei skadde. Det peikar serleg på:

1. Kommuneavgift ikkje under kr. 4,
2. jordbruksfond, serleg for Lykkjagrenda,

3. fiskefond særskilt for Storevatn og Tisleifjord,
4. om mogleg bru og ny veg til Lykkja,
5. vegfond,
6. garanti av staten for dei nemnde fonda,
7. kraft nok blir å levera gratis til gardane i Lykkja,
8. dei skadde må sikrast romsleg skadebot. Tillegget på 25 pst. etter reguleringslova gjev ikkje fullnøyeleg uttrykk for den store nytta eksproprianten får,
9. søkjaren må på førehand binda seg til å gjeva vederlag for skjemd natur, så ein slepp prosess om dette. Like eins bør ein sleppa det vanlege motmæle mot vederlag for «alle manns rett»,
10. skadebot i pengar må fastsetjast på grunnlag av prisindeksen,
11. skjønsmenn med fullnøyande kjennskap til og skjøn på kåra i fjellbygdene.

Heradstyret lyt — så syrgjeleg det enn er — rå til oppdemminga (10 m) av Tisleifjord, etter semje med Lykkja-oppsetjarane.

Sjå elles proposisjonen s. 9—10.

Gol heradstyre var imot å regulera Tisleifjord. (Vedtak av 10. april 1947). Det peikar på at det vakre landskapet blir skjemd, og det er fare for at reguleringa fører med seg minka turistferdsle. Elles hevdar heradstyret at reguleringa vil skada sterkt det framifrå fisket, at mykje hamn, skog og myrar blir sette under vatn, like eins dyrkingsjord, at isvegane på fjorden, som folk nyttar mykje, blir ubrukande, og at isen truleg heller ikkje meir blir brukande som start- og landingsplass for fly.

Om så er at løyve likevel blir gjevi, krev heradstyret vilkår i samsvar med skaden såleis:

1. Kommuneavgift på kr. 4 pr. HK.
2. Vegar og bruer i staden for isvegane.
3. Forsorgsfond.
4. Fiskefond til Gol på minst kr. 150 000.
5. Jordbruksfond til Gol på minst kr. 150 000.
6. Kraft til rimeleg pris som vederlag for tapt skog og for skadar i det heile.

24 grunneigarar og interesserte i Gol langs Tisleifjorden protesterer mot vedtaket i heradstyret. Ved utbygginga kan dei få kraft til rimeleg pris.

I vedtak av 19. januar 1948 har heradstyret samrøystes vedteki å rå til å gjeva løyve for reguleringa med opp til 10 m oppdemming i fjorden. Det rår til semja om kraftlevering m. v. Krava som er sette fram før, held det elles fast ved.

Sjå proposisjonen s. 10—11 og s. 14.

Fylkesmannen i Buskerud held 10. mai 1947 fram at det tvillaust blir til stor skade for Gol og Hemsedal om løyve blir gjevi. Men etter den reduserte planen for oppdemminga og etter semja med grunneigarane i Lykkja, kan han ikkje rå frå løyve. Han meiner at når det gjeld fiske- og jordbruksfond, må ein akta på at skal det bli ytt nokolunde rimeleg vederlag for skade i framtida, må fonda setjast monaleg høgre enn det hittil har vori vanleg. I fråsegn av 19. juni s. å. 1947 fylkesmannen m. a. inn på kraftoverføring, sjå proposisjonen s. 12.

Hovudstyret for Vassdrag og Elektrisitetsstellet gjer tilråding av 11. mai 1948 greie for dei reguleringane i Begna som det til no er gjevi løyve til og som det elles er søkt om. Sjå proposisjonen s. 15 og flg.

Hovudstyret har — etter at det førebels har gått gjennom framlegget frå søkjaren, sett ikkje noko å seia på framlegget om kraftauken med reguleringa, i alt 75 000 nat.-HK., alternativt 67 500 nat.-HK. Det er til — i same fylgje — 370-330 mill. kr. Men her er det ikkje gjort noko frådregning for vatn som må gjevast til fløytinga.

Hovudstyret nemner i store drag dei store og vidfemnande interessene som reguleringa rører ved. Ho kjem til å gjera inngrepp i vande tilhøve og i næringslivet i bygda, og ein ikkje må undervurdere.

Dei neddemde og myrlandte vidder i reguleringa i Tisleifjord og Ølsjøen med Bjørn blir kring 3 700 dekar for Nordmarka kring 1 370 dekar på Gol og kring 2 500 dekar på Hemsedal eller i alt på kring 7 570 dekar.

Abjørutbygginga har dei byrja på, og er løyvd valuta til maskineri. Konsekvensene står difor — i røynda — berre i kon grad m.o.t. omfanget av reguleringa m.o.t. vilkåra.

Hovudstyret har — etter § 8 i lov om føremon og skadeverknad for kvarande, og då utan omsyn til kvarandre, og då utan omsyn til kvarandren sjølv eig grunn og rettar som han eller om han — som her — har gjeve samtykke frå grunneigarar o.a. Semjnad bør difor berre få vekt dersom gane det gjeld, ligg utanfor dei som jast på etter lova, eller vedkjem til skjøn ikkje kan taka omsyn til Lykkja, forsyninga i fjelltraktene av konsesjonskraft, prisgrunnlaget og lovnaden om å dekkja 5/7 av vega i Vestringsbygda vil då vega som sjonar.

Etter dette — og nærare drøfta — finn i proposisjonen s. 17 — har

kom til at vilkåra for å gjeva løyve skulle oppfylte for Ølsjøen med Bløytjern, Storevatn og Tisleifjorden.

For Helin — som det har vori størst råd om — finn Hovudstyret spørsmålet om

Storevatn	3,0 mellom kotane	823,70 og 820,70 med 0 m oppd. og 3 m læging
Tisleifjord	10,5 ———	819 36 » 808,86 » 10,0 » » » 0,5 » »
Ølsjøen		
med Bløytjern	3,0 ———	748,75 » 745 75 » 1,0 » » » 2,0 » »

For stor kraftauken blir med berre desse foringane er det ikkje gjevi serskild oppgje over i førelegget. Helin er og teki med og det spørst då om kor mykje dette

Storevatn	ca. 7 000 nat.-HK eller ca. 3 900 kW
Tisleifjord	ca. 48 000 nat.-HK eller ca. 26 700 kW
Ølsjøen m. v.	ca. 4 200 nat.-HK eller ca. 2 400 kW
	ca. 59 000 nat.-HK eller ca. 33 000 kW

Abjoranlegget aleine blir truleg kraftauken om lag 47 000 nat.-HK eller ca. 26 000 kW.

Vilkåra har Hovudstyret drøft nærare, sjå proposisjonen s. 18—19 og utkastet s. 19—25. Nemner:

Konsesjonstid: 60 år for private, elles uavgrænset. Post 1.

Avgift: Kr. 3 pr. nat.-HK til kommunar (som for Vinsterreguleringa) og kr. 0,50 til staten.

Landbruksfond: Kr. 250 000 til deling ved Landbruksdepartementet mellom Nord-Aurdal, Gol og Hemsedal. Post 14.

Post 15: Det må setjast ut opptil 150 000 setjebækk. Varegrinder framfor tappelukene.

Post 16: Skog og kratt må ryddast på dei areala som blir demde ned ved Tisleifjord. Post 16.

Konsesjonskraft er kravd med dei vanlege vilkåra og med ordlyden i lova for kraftauken, post 22. Kraftlaga har likevel gjeve seg til å levera kraft til 6 (Øystre Slidre er komi med seinare) kommunar til ei viss kostnad, avgrensa oppetter til kr. 75 pr. kW.

Post 24: Det teki omsyn til ved post 24.

For Tisleifjorden — som er 8,6 km², om lag 10 km lang og om lag 1¼ km brei, ligg i fjorddalen som etter dom av Høgafjellskommisjonen ikkje for nokon del er statsallmenning, er det ikkje kravd godtgjersle ein gong til staten.

Forordningane frå Hovudstyret til framlegget om manøvreringsreglement står

regulering så tvilsamt at det gjer framlegg om utsetjing, s. 17—18.

Hovudstyret rår såleis til at konsesjonssøkjaren får løyve for ei regulering for desse vatna slik (St. prp. nr. 82, s. 18):

vatnet blir regulert. Noko så nær blir likevel kraftauked slik i det heile (utrekna etter tala i St. prp. s. 17, 1. sp.):

i proposisjonen på s. 19 og i utkastet på s. 25—26, Sjå og post 19 i vilkåra.

Departementet har sine merknader på s. 19—21 i proposisjonen. Det er samd med Hovudstyret i å setja ut avgjersla når det gjeld reguleringsspørsmålet for Helin, men rår til at spørsmålet for dei 3 andre vatna blir avgjort no så dei naudsynlege arbeid for å setja kraftverket i drift i 1950 kan bli gjerde.

M. o. t. dei kompensasjonane som skal yfast til distrikta med kraftlevering o. a., rår departementet til oppgåva frå Hovudstyret (sjå proposisjonen s. 16, 2. sp.). Eit krav om kr. 25 000 meir til Lykkja, til installasjonar, kan departementet med Hovudstyret ikkje rå til blir stetta. (Sjå brev frå h.r.advokat Folkvard Bugge av 3. august 1948 til nemnda). Konsesjonssøkjaren har elles, i brev 12. april 1948 sagt frå at han vil hjelpe.

Departementet er elles samd i dei vilkåra Hovudstyret har gjort framlegg om.

Til nemnda er komi det nemnde brevet dagsatt 3. mai 1948 frå h.r.advokat F. Bugge på vegner av oppsitjarane i Lykkja med bøn om at det blir fastsett eit tilskot på kr. 25 000 til å dekkja installasjonsutgifter for Lykkjebøndene.

Advokaten har 14. mai 1948 sendt eit skriv dagsatt 20. april 1948 frå grunneigarar og andre interesserte ved Storevatn. Dei er — med tanke på fisket, vinterveggar o. a. — av den meininga at demming på 1 m og tilsvarende læging for å få same vassmengda som med 3 m læging, vil verka mindre skadeleg.

I brev av 24. mai 1948 har konsesjonssøkjaren haldi fram at å lægja Storevatn 3 m må

gjera etter måten liten skade og monaleg mindre enn å demma opp 1 m og lægia 2 m. Demming vil føra til at ein del skog går med. Det må mange stader reknast med at nye areal blir gjorde om til myr og at like eins ein del slått og dyrka mark blir øydelagd. Vegen i vestenden må leggjast om, og ein større fiskedam blir øydelagd. Dessutan blir avlaupselva Nøra stengd.

Etter kartet skulle vanskane med å koma ned på isen ikkje bli nemnande større med 3 m enn med 2 m læging. Noko stor stein må kan henda rydjust, men dette er på dei fleste stader lett.

Beinveges til nemnda har det dessutan komi oppmodingar frå h.r.advokat F. Bugge på vegner av Hemsedal dagsett 26. juni, 28. juni og 17. september 1948. Han peikar på vegspørsmålet for Lykkjegrenda og Noreli-sætringane, at kraftspørsmålet for Lykkja ikkje er ordna fullnøyande, såleis m. o. t. husinstallasjonen for dei sætrane som høyrer grenda til og med dei atterhald som er gjorde. Han peikar elles på rasfaren ved Storevatn (Hynda) og ved Tisleifjorden (Lykkja), at naturen blir skiemd av reguleringane, og på det verdfulle fisket.

Han går ut frå at det føre ekspropriasjons-skjønet blir haldi «fagskjon» for naudsynlege tiltak for å bota på skadar og ulemper.

Frå grunneigarar i Tisleifjorden er det komi krav (26. august 1948) om bru ved Merket.

Foreningen til Begnavassdragsregulering (konsesjonssøkjaren) har i skriv av 20. september 1948 til nemnda summert opp dei kompensasjonane det er gjevi fråsegn om, og teki til motmæle mot nokre av dei konsesjonsvilkåra det er gjort framlegg om, såleis konsesjonsavgifta til kommunar, jordbruksfondet, framlegget om setjefisk og konsesjonskraft.

Nemnda er klår over at reguleringa i Tisleivassdraget kjem til å gripa sterkt inn i driftstilhøva og produksjonsgrunnlaget for ymse fjellbygder i Valdres og Hallingdal. Reguleringa går gjennom flate fjellvidder med sers god jord i etter måten lita høgd over havet. Store strekningar er såleis godt skikka for kultivering, og ein del er alt kultivert. Dette har ført til eit utvida husdyrhald og ei sterkare drift nede i bygda enn dei har jordveg til der. Dei gode vilkåra for dyrking er det elles som har ført til at det er vorti så mange fastbuande i desse fjellstrekningane, og at det i Tisleidalen i Nord-Aurdal og i Lykkja i Hemsedal er serskilde skulekrinsar.

Reguleringsfeltet her er såleis knytte sterkare til sjølve livsvilkåra for folket i fjellet og i bygda enn elles.

Neddemninga av så store vidder med skog og beite og for ein del slåtteland og dyrka mark attåt nylaga myrlende som det her er tale om (sjå side 529, 530 og 532 i tilrådinga) blir eit sterkt innhogg i produksjonsvilkåra. Til dette kjem store ulemper for drifta med skadde isvegar, øydelagt eller nedsett fiske, skjemd natur og fare for ras m. v. Skadane og ulempene kan i det heile og serskilt for sume vatn bli så store at det er eit tvilsspørsmål om det er rett å gå til regulering. Dette gjeld i fyrste rekkje Storevatn i Hemsedal.

På den andre sida får fjellfolket og bygdene i reguleringsdistriktet elektrisk kraft og eit betre vegsamband. Ein må også leggja vekt på at store strok av kraftforsyningsområdet på Austlandet ved Abjørreguleringa får auka krafttilgang.

Sidan det her gjeld livsvilkåra til folk i bygda og i fjellet som får direkte tap i næringsvegen og i driftsordninga si, må det gjeldast fast realverdiar i vederlag så langt det er på nokon måte er praktisk gjennomførleg.

Konsesjonssøkjaren er fullt merksam på skade- og ulempeverknadene som her vil koma. Og til hans ros må det nemnast at han har opp drøftingar med interesserte frå distriktet om vederlag i realverdiar før søknaden om konsesjon vart send.

Vidare har konsesjonssøkjaren gjevi svar på nad om nye vederlag etter at saka kom til departementet.

Semjene og tilboda er nemnde i St. pr. 82, side 4, 13, 14 og 15 og i utdrag i denne rådinga side 530 og 531.

Etter at proposisjonen låg føre hadde nemnda og vassdragsnemnda møte den 14. juni og 17. september 1948 med konsesjonssøkjaren representantar frå distrikta med tanke på koma til semje om ymse vederlag. Til desse drøftingane har konsesjonssøkjaren brev til skog- og vassdragsnemnda 22. september 1948 sagt frå at Øystre Slidre og skal få rett på konsesjonskraft etter kraftpris på same vilkår som Sør-Nord-Aurdal og Vestre Slidre får. Vestre Slidre og Øystre Slidre kan bli Dalsfossen til lokal kraftforsyning og skal bli motarbeidd av Abjørreguleringa.

Vidare har konsesjonssøkjaren i brev sagt frå at nemnda kan taka avgjerd på punkt 7 i semja med Lykkjegardane 22. mars 1947, sjå utdrag i denne rådinga punkt 1 i tilrådinga side 530.

Nemnda er komen til at punkt 1 i semja med Lykkja er fallen bort, og at kraftleidning blir bygd frå Abjør-

til Tisleioiset, slik at krafta til Lykkja kan gåst snarast mogleg, etter at kraftverket sett i drift.

Den 6. oktober 1948 hadde skog- og vassdragsnemnda møte med konsesjonssøkjaren og forarane i Nord-Aurdal og Hemsedal for å ta dei krav som stod att for desse herada. Etter det ein der kom fram til, ser nemnda at som ei naturleg og rimeleg løysing at konsesjonssøkjaren byggjer veg på nordsida av Storevatn i Hemsedal og fram til Lykkjebakken, og på Sørsida av Storevatn fram til Sørvegen. På austsida av Tisleifjorden blir det byggja veg frå Ormhammar bru og fram til Hemsedal. Vegane skal byggjast etter ein trasé som kjend av vegstellet, for at dei når tida til det, kan koma inn som offentlege vegar. Når det gjeld vedlikehald, snøbrøyting og vinteren o. l. Vidare skal konsesjonssøkjaren, så langt som det er mogeleg, halda seg på nordsida av Storevatn oppe om vinteren til det offentlege har teki over vegene. Andre veg-, bru- og vedlikehaldskrav viser nemnda til tiltaksskjønnet.

Når det gjeld kravet frå Ulness sokn om elektrisk kraft til stølsgrenda, stør nemnda seg og viser til tilbodet frå konsesjonssøkjaren. Sjå proposisjonen side 4, 2. sp. og skrivet av 20. september 1948, der det heiter:

«Om ledninger skal bygges også til andre steder» (enn dei som serskilt er nemnde) og overlatt til Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen å avgjøre.»

Prisen er og sett opp i proposisjonen s. 4, og i brevet frå 20. september 1948 er det sagt frå at

«Disse priser skal stå i 10 år og skal deretter kunne forandres med samme proSENTSATS som prisen på konsesjonskraft til kommunene».

Vidare heiter det i same brevet at Hemsedal skal få kraft til fjelldistrikta sine på same vilkår som Nord-Aurdal.

For at spørsmålet om tiltaksskjøn skal vera helt klart, finn nemnda det rett at punkt 12 i vilkåra for reguleringa (side 23 i St. prp. nr. 82) får dette tillegget:

«Konsesjonæren plikter å treffe nødvendige tiltak for å søke å avhjelpe de skader og ulemper som reguleringen fører med seg for bygdefolkets interesser. Spørsmålet om hvilke tiltak han skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn, som i tilfelle fremmes i forbindelse med fagskjønn etter vassdragsreguleringslovens § 19. Dette skjønn fremmes av konsesjonæren så tidlig at resultatet foreligger som forutsetning for ekspropriasjonsskjønnet etter vassdragsreguleringslovens § 16.»

Med omsyn til sikringstiltak mot/eller vederlag for graving og ras viser nemnda til vassdragsreguleringslova og til tiltaksskjønnet.

Når det gjeld krav som ikkje er stetta gjennom avtale, eller er fastsett i denne tilrådinga, skal tiltaksskjønnet avgjera dei.

Konsesjonssøkjaren har i brevet frå 20. september 1948 bedt om at konsesjonsavgifta til herada blir nedsett med 50 øre frå kr. 3 til kr. 2,50 for kvar nat.-HK., og at jordbruksfondet på kr. 250 000 og talet på setjefisk stort 150 000 ikkje skal aukast når reguleringa av Helin seinare kjem til.

Nemnda meiner at skadane og ulempene som reguleringa fører med seg, er så store at vederlaga og avgiftene bør vera som sagt i proposisjonen. Det er og på desse vilkåra at herada til slutt kunne gå med på reguleringane, bortsett frå reguleringa av Storevatn som ikkje er tilrådd.

Dei vederlag i form av vegar, kraft, vedlikehald m. v. som er nemnt i St. prp. nr. 82, i avtaler og i det nemnda har sagt frå om, er ein føresetnad for at konsesjonen blir gjeven.

Nemnda har ikkje noko å merka til førelegget frå departementet om tappingsreglement.

Egil Halvorsen og Romundstad var ikkje til stades då tilrådinga vart førehavd siste gongen.

Med di nemnda viser til St. prp. nr. 82 for 1948, uttrykte vedlegg og det som er sagt ovanfor, rår nemnda Stortinget til å gjera slikt

vedtak:

Stortinget samtykkjer i at Foreningen til Begnavassdrages Regulering får rett til å regulera Abjorvassdraget i det store og heile i samsvar med førelegget frå Industridepartementet frå 14. mai 1948 med såvori tillegg til punkt 12 i vilkåra:

«Konsesjonæren plikter å treffe nødvendige tiltak for å søke å avhjelpe de skader og ulemper som reguleringen fører med seg for bygdefolkets interesser. Spørsmålet om hvilke tiltak han skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn, som i tilfelle fremmes i forbindelse med fagskjønn etter vassdragsreguleringslovens § 19. Dette skjønn fremmes av konsesjonæren så tidlig at resultatet foreligger som forutsetning for ekspropriasjonsskjønnet etter vassdragsreguleringslovens § 16.»

Oslo i skog- og vassdragsnemnda 29. oktober 1948.

Ola T. Lyngstad, Arvid Johansen,
fung. formann og ordfører. sekretær.

FORELAGT BYGGEKOMITEEN
FOR TISLEIAVASSDRAGET

den 12 - 19 56

St. prp. nr. 125.

(1956)

Om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering til å regulere Flyvatn i Vestre Slidre.

Tilråding fra Industridepartementet 19. oktober 1956,
godkjent ved Kronprinsregentens resolusjon samme dag.

(Foredratt av statsråd Gustav Sjaastad.)

Departementet tillater seg med dette å avgi tilråding om kongelig proposisjon for Stortinget om samtykke til at Foreningen til Bægnavassdragets Regulering blir meddelt tillatelse til å regulere Flyvatn i Vestre Slidre.

Med Stortingets samtykke er det tidligere ved kongelig resolusjon 21. januar 1949 meddelt Foreningen til Bægnavassdragets Regulering tillatelse til å regulere Abjøravassdraget ved regulering av Ølsjøen, Bløytjern, Tisleifjord og Storevatn i Hemsedal. Om dette viser en til St. prp. nr. 82 for 1948, Innst. S. nr. 228 og St. forh. for s.å. side 2196—2225 og «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1949 side 11. Ved kongelig resolusjon av 3. juni 1949 fikk videre reguleringsforeningen tillatelse til å regulere Helin i Vang herred, jfr. Meddelte vassdragskonsesjoner» for 1949 side 102 flg.

For lågvassperioden 1955—56 fikk reguleringsforeningen ved Kronprinsregentens resolusjon av 28. oktober 1955 tillatelse til å foreta en midlertidig senking av Flyvatn på 2 m under lav vintervannstand, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1955 side 141 flg. Ved Kronprinsregentens resolusjon av 27.

april 1956 ble det videre for lågvassperioden 1955—56 gitt midlertidig tillatelse til å senke Flyvatn ytterligere 0,5 m.

De varige reguleringer som det er gitt tillatelse for og som nå er gjennomført, har satt reguleringsforeningen i stand til å skaffe noenlunde tilstrekkelig vintervann til de to aggregater Abjøra Kraftanlegg har i dag. Kraftanlegget installerer nå et tredje aggregat. Foreningen har sendt inn to søknader om tillatelse i medhold av vassdragsreguleringsloven av 14. desember 1917 til en varig regulering av Flyvatn med tilsammen 7,5 m ved 4,5 m senking og 3,0 m oppdemning.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetssvesenet har i brev av 18. mai 1956 til departementet gitt følgende uttalelse i anledning av søknadene:

«Departementet har 17. juli 1954 og 5. oktober 1955 oversendt til uttalelse følgende søknader, datert 12. juli 1954 og 28. september 1955, fra Foreningen til Bægnavassdragets Regulering:

«Ved Kgl. resolusjon av 21. januar 1949 fikk vår forening tillatelse til å regulere som følger i Abjøravassdraget:

	Oppdemning m	Senkning m	I alt m	Reguleringsgrense	
				Øvre	Nedre
Ølsjøen med Bløytjern	1,00	2,00	3,00	748,75	745,75
Tisleifjord	10,00	0,50	10,50	820,36*)	809,86*)
Storevatn i Hemsedal	0	3,00	3,00	824,12*)	821,12*)
og ved kgl. res. av 3. juni 1949:					
Helin	0	2,00	2,00	852,20	850,20

*) Tall etter revidert generalplan.

Om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering
til å regulere Flyvatn i Vestre Slidre.

De her nevnte reguleringer er siden gjennomført. De gir etter de senest foretatte målinger følgende magasiner:

Ølsjøen med Bløytjern	8,1 mill. m ³
Tisleifjord	114,8 » »
Storevatn i Hemsedal	13,3 » »
Helin	18,6 » »

Total 154,8 mill. m³

Magasinene setter oss i stand til å tilfredsstille Abjøra Kraftanlegg noenlunde med vintervann til de to aggregater stasjonen har i dag. De bruker ca. 15 sm³ og gir ca. 50 000 kW. Vannet brukes også av de nedenfor Abjøra Kraftanlegg liggende verker og bruk, fra sett Storbrofoss. Kraftanlegg som ikke har tilstrekkelig maskineri og Drammenselvans Papirfabrikker, som har planlagt, men ennå ikke bygget fullt ut sitt fossefall ved Geithus.

Vi tør imidlertid regne med at Storbrofoss Kraftanleggs fall sammen med resten av fallene mellom Aurdalsfjord i Nord-Aurdal og Bagn i Sør-Aurdal (85 m fallhøyde) vil bli utbygget, og vi tror også at Drammenselvans Papirfabrikker kan komme til å gå til full utbygging.

Abjøra Kraftanlegg installerer nå et tredje aggregat i sin stasjon. Dette aggregatet bør skaffes mere vintervann, og vi har overveiet på hvilken måte dette best kan skje.

Den reguleringen det kan bli spørsmål om er da først og fremst følgende:

En regulering av Flyvatn i Vestre Slidres Statsalmenning i Oppland fylke, og vi søker herved om konsesjon på en senkning med 4,50 meter. Magasinet vil bli 36 200 000 m³.

Nedslagsfeltet til Tisleifjord er 625 km². Trekket herfra Helin og Storevatns felter med i alt 154 km², får man at resten av nedslagsfeltet er 471 km², hvorav ca. 366 km² tilhører Flyvatn og ca. 105 km² Tisleifjord. Avløpet fra de 471 km² kan settes til 34 sl/km² eller ca. 356 000 000 m³ i gjennomsnitt pr. år.

En regulering av Flyvatn med 36 200 000 m³ magasin sammen med den gjennomførte regulering av Tisleifjord med 114 800 000 m³ bringer reguleringsprosenten i feltet opp i 42,4. Både Flyvatn og Tisleifjords magasiner skulle etter dette bli fylt av vårflommen.

Reguleringen vil ikke berøre dyrket mark, slått, beite, skog eller kratt.

Etter vanlig erfaring skulle ikke isvegene over vannet bli berørt av en regulering som den foreslåtte, men avløpsoset vil bli noe større enn før. Det er ikke godt å si hvorledes fisket vil bli berørt, men skulle det bli vanskeligere med formeringen, kan dette avhjelpest ved slipping av settefisk. Slik slipping har forresten alt pågått i Flyvatn i flere år etter Landbruksdepartementets bestemmelser for Abjøras regulering med 10 000 settefisk pr. år.

Et magasin på 36 200 000 m³ i Flyvatn skulle gi ca. 45 000 000 kWh om vinteren i de nuværende anlegg. Nyttan av reguleringen må da sies å bli overveiende. Anleggsomkostningene er av ingeniør Berdal beregnet til kr. 1 420 000.- Se side 3.

For å skaffe tilstrekkelig avløpsprofil, må Veslevatn nedenfor Flyvatn senkes.

Vi vedlegger:

1. Oversiktskart over Abjørafeltet.
2. Kart over Flyvatn i 3 blad.
3. Magasinkurve.
4. Tegninger av anleggene av ingeniør A. B. Berdal (nr. 173/3879 og 173/4066).

Med hensyn til manøvreringsreglement, tør vi foreslå anvendt følgende:

1. Flyvatn kan senkes 4,50 meter i forhold til almindelig lavvannstand betegnet med kote 856,00.
Tappingsgrensen skal betegnes med et fast og tydelig vannstandsmerke, som det offentlige godkjenner.
2. Det avgis det til den alminnelige fløtning i Begna og Abjøra nødvendige vann overensstemmende med de i overenskomst eller skjønn fastsatte regler.
3. Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets naturlige flomvassføring såvidt mulig ikke forøkes. Heller ikke må lågvassføringen fra Flyvatn forminskes til skade for andres rettigheter. Forøvrig kan vannslipningen skje etter behovet for de nedenforliggende kraftanlegg, fortrinnsvis Abjøra Kraftanlegg.
4. Det skal påsees at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende, samt at dammene til enhver tid er i god stand. Der føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander, samt observeres og noteres om det forlanges regnmengder, temperatur m.v. Av protokollen sendes hver måned avskrift til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.
5. Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokteren skal bo og om han skal ha telefon i sin bolig.
6. Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Det vil være mulig med det foreslåtte arrangement å utstyre avløpskanalen fra Vesletjern med et lukearrangement som vist på tegning 173/3879. I så fall kan vannstanden i Vesletjern om sommeren holdes som før, og reguleringen av Flyvatn i denne tid bli tilsvarende innskrenket. Vi nevner dette, hvis man finner en slik ordning av betydning for fisket. Av hensyn til bedømmelsen av innvirkningen på fisket av den foreslåtte regulering, vil vi også peke på at vannhastigheten i tappingskanalen fra Flyvatn og gjennom luken neppe blir større enn at fiskegangen alltid opprettholdes.

«I tilslutning til vår søknad av 12. juli 1954 om senkning av Flyvatn i Vestre Slidre Statsalmenning i Oppland fylke søker vi herved om også å få heve dette vann 3 meter til kote 859,00 slik at den totale reguleringshøyde blir 7,5 meter.

Om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering
til å regulere Flyvatn i Vestre Slidre.

A. Hydrologiske data.

Ved en heving av Flyvatn med 3 meter vil det totale magasin som ved 4,5 meters senkning blir 36 200 000 m³ (inklusive selvreguleringsmagasin 4 900 000 m³) økes med 35 000 000 m³ til 71 200 000 m³.

Nedslagsfeltet til Tisleifjord er 625 m². Trekkes herfra Helins og Storevatns felter med i alt 154 km², får man at resten av feltet er 471 km². Av dette hører 366 km² til Flyvatns eget felt og 105 km² til Tisleifjordens eget felt.

I Flyvatns felt kan regnes med et gjennomsnittlig årsavløp av 24 sl/km² eller 276 000 000 m³ pr. år, slik at reguleringsprosenten for feltet blir 25,8 når magasinet blir 71 200 000 m³. Sees Tisleifjordfeltet og Flyvatnfeltet under ett, blir årsavløpet ca. 356 000 000 m³, magasinene 186 000 000 m³ og reguleringsprosenten 52,3.

B. Skader og ulemper.

Av det tidligere oversendte kart fremgår at en 3 meters oppdemning av Flyvatn vil berøre:

Bjerkeskog	783 dekar
Mose, lyng og vier	680 »
Myr	619 »
Slåtteland	24 »

Avkastningen av bjerkeskogen kan settes til ca. 10 storfavner bjørkevek pr. år og avkastningen av slåttelandet til ca. 10 tonn høy. Beitene på arealene blir borte.

Vi tror ikke isveiene over vannet vil bli vesentlig berørt, men det vil bli mere åpent vann i avløpsoset enn tidligere. Landet rundt Flyvatn er relativt flatt og dette fortsetter utover i vannet.

Med hensyn til fisket må man anta at reproduksjonen av ørret, som er hovedfisken, vil foregå som tidligere, men vi er villige til å slippe settefisk i den utstrekning Landbruksdepartementet bestemmer, slik som hittil. Mattilgangen til fisken etter reguleringen, vet man lite om. Skulle man tro at den reduseres, må man på den annen side ta i betraktning at sjøens areal økes med ca. 2 000 dekar, som skulle bli næringsproduserende. Man må regne med noe mere slitasje på fiskeredskap enn tidligere, når disse settes på neddemmede arealer. Denne slitasjen vil vare en tid utover, men vil etter hvert bli borte.

En del båthus må flyttes og ved besøk om våren før snesmeltingen har fylt fjorden, må man regne med båtdrag.

C. Fordeler.

Vannet fra Flyvatns regulering kan utnyttes i dag i alt i ca. 560 meters fall ned til Drammen, men vil bli utnyttet i ca. 650 meters fall når også Bagn Kraftverk kommer til.

D. Omkostninger.

Vi har bedt vår konsulent, ingeniør A. B. Berdal, om å beregne omkostningene ved en dam for 3 meters oppdemning av Flyvatn. Vi vedlegger hans overslag av 20/9 1955 med totalsum kr. 2 250 000,00. Likeledes vedlegges hans tegning nr. 173/4725, som viser utførelsen.

E. Manøvreringsreglement.

I det reglement vi foreslo i vår søknad datert 12. juli 1954 om senkning av Flyvatn, må der innføres et nytt punkt 1:

«Høyeste reguleringsgrense er	
kote	859,00
Laveste reguleringsgrense er	
kote	851,50
Samlet reguleringshøyde	7,50 meter

Tappingsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker, som det offentlige godkjenner.

De øvrige punkter skulle kunne være uforandret.

F. Skjønn.

Vi ber om at medlemmene av de skjønnsretter som skal fungere, må bli oppnevnt av Kongen, og at der gis tillatelse til stevning med almenningsvarsel etter loven av 1851.

I brev av 20. og 26. juli og 26. august 1954 utba Hovedstyret seg diverse tilleggsopplysninger om dybdeforholdene i Flyvatn og Veslevatn, om nåværende vannstander i Veslevatn og om plan for full regulering av Abjøravassdraget. Av søkerens svar av 6. september 1954 går det fram at det i Veslevatn kan regnes med en sommervannstand på ca. kote 853,0 og en laveste vannstand i nedre del av vatnet på fra kote 849,6 til 851,0. I brev av 6. september 1954 uttaler søkeren at det ikke finnes noen samlet reguleringsplan for Abjøravassdraget, men at videre regulerings-trinn har vært drøftet og delvis beregnet, og fortsetter slik:

«Etter slike drøftelser fremsto som det rimeligste og hydrologisk sett beste alternativ den senkning vi har søkt om i Flyvatn i Vestre Slidres Statsalmenning.

Hertil kommer at de finansielle forhold tilsier at vi velger et slikt alternativ som det vi søker konsesjon på. Abjøra Kraftanlegg som den største interessent, setter nå inn 3. aggregat i sin stasjon, men makter ikke for tiden å finansiere ytterligere utbygging i Valdres. Interessentene i Abjøra Kraftanlegg, Skiensfjordens kommunale kraftselskap og Vestfold Kraftselskap, får bruk for alle sine ressurser for tiden ved utbyggingen av Hjørtelavassdraget i Telemark.

Vest-Oppland-distriktene og Valdres vil imidlertid gjerne ha mere kraft og bygdene har gjennom Oppland fylke ved overingeniør Jon Foss sagt seg villig til å gå inn for å furnere Abjøra Kraftanlegg med en del av de penger som trenges til reguleringen av Flyvatn mot å få stillet til disposisjon et kraftkvantum. Dette kan gjøres uten å komme inn under rasjoneringsbestemmelser, da den kraft som fremstilles ved Abjøra Kraftanleggs tredje aggregat for tiden ikke kan føres ut av distriktet på grunn av manglende samkjøringslinjer. Distriktet synes også underforsynt sammenlignet med resten av Østlandet.

Foruten det beløp som skaffes av de interesserte kommuner, må Abjøra Kraftanlegg ha finansiert resten av sin andel i Flyvatn-reguleringen, og det nødvendige beløp hertil tenkes reist ved lån hos de interesserte medlemmer i vår forening nedenfor Abjøra.

Om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering
til å regulere Flyvatn i Vestre Slidre.

Vi antar kanskje kalkulasjonen over hva senkningen av Flyvatn vil koste, vil være av interesse:

a. Anlegg	kr. 1 420 000
b. Skjønn og erstatninger	» 500 000
c. Administrasjon, kontor, le-	
delse og diverse	» 280 000
Total	kr. 2 200 000

Dette beløp er tenkt oppdelt slik:

a. Abjøra Kraftanleggs andel:	
Vestopplandkommunene og	
Valdres	kr. 1 160 000
Lån fra de øvrige medlem-	
mer	» 540 000
I alt Abjøra Kraftanlegg ..	kr. 1 700 000
b. De øvrige medlemmer	» 500 000
Total	kr. 2 200 000

De øvrige reguleringer i Abjøravassdraget som har vært drøftet har vært:

- Senkning av Flyvatn med 6 meter. Dette alternativ ville medføre at man måtte slå en så lang tunnel at utgiftene ville bli for store for tilleggsmagasinet mellom 4,5 og 6 meter, og vi har derfor oppgitt dette større alternativ.
- Hevning av Flyvatn med 2 meter. Dette er et forholdsvis fordelaktig alternativ som ville gi et tilleggsmagasin på 23 200 000 m³. Alternativet vil imidlertid ikke bli hindret på noen måte teknisk sett av den senkningsregulering vi nå søker om. Reguleringen vil således kunne tenkes gjennomført når som helst man får kapital til disposisjon etter at konsesjon er gitt. Vi regner imidlertid med at hevningsmagasinet vil bli en del dyrere pr. m³ magasin enn senkningsmagasinet. Vi regner at selv etter hevning av Flyvatn, vil reguleringsprosenten i feltet Flyvatn—Tisleifjord ikke komme over 47.
- Hevning av Storevatn i Hemse-dal med 3 meter over sommer-vannstand (3,60 m over laveste vintervannstand). Utgiftene ved en slik regulering regner vi ville bli liggende omtrent på samme høyde som gjennomsnittet ved regulering opp og ned av Flyvatn. Imidlertid vil reguleringsprosenten i dette felt bli 63 og det er da rimelig at Flyvatns regulering kommer først. Det effektive tilleggsmagasin vil bli ca. 17 000 000 m³.
- Hevning av Helin i Vang med 8,0 cm. Dette er en billig regulering som vil gi ca. 6 000 000 m³ tilleggsmagasin, men vi har ikke søkt om å få gjennomføre dette trinn, da reguleringsprosenten vil bli ca. 56.

Vi håper disse opplysninger er tilstrekkelig til å vise vår tankegang, og hvorfor vi, med de begrensede finansielle ressurser vi kan gjøre regning med, kom frem til at det teknisk og finansielt var en senkning av Flyvatn som var det beste alternativ.

Av de ovenstående opplysninger vil De se at vi ikke har behandlet helt inngående ennå feltet mellom Tisleifjord og Ølsjøen. Vi mener imidlertid at det skulle være visse muligheter også i dette distrikt og vi foretar en del undersøkelser, men kan ikke fremlegge noe da endelige data ikke foreligger.

Søknaden om 4,5 m senking ble kunngjort i Norsk Lysingsblad 16. og 18. september 1954 (nr. 214 og 216), og forelagt distriktet med følgende resultat:

Vestre Slidre herredstyre har i henhold til Vestre Slidre formannskaps brev av 18/12 1954 gjort slike vedtak:

«Flyvatn ligg for største delen i Vestre Slidre Statsalmenning men ein del av vatnet ligg i Søre Grunke sameige. Det er omgjeve av store sætergrender på alle kanter. Med ei senking på 4,5 m reknar ein med at ein får eit magasin på 36,2 mill. m³. Etter overingenior Klæboes skriv til Bægnavassdragets Regulering dagsett 28. oktober 1954 forutsett ein magasinet tømt til 1. mai, og fylt att til gjennomsnittleg 23. mai, tidlegast 9. mai og seinast 12. juni i ein tidbolk på 20 år.

Flyvatnet er på dei fleste stader sers grunt, største djupda er omlag 19 m, sjå djupdekartet.

Flyvatnet har frå gamal tid vore kjent som eit sers godt fiskevatn. Dette ved sida av dei gode beita er årsake til at det har vorte bygd så mange stolar kring vatnet. Fisket har vore ei sers god hjelp for stølseigarane til matfisk, og det er eit ganske stort sal av fisk til hotell og hytteeigarar. Dette framifrå fisket er og ei av årsakene til at det er bygd så mange hytter ved vatnet, likesom stølseigarane i stort omfang har leigt bort rom på stølane til byfolk. Ved den planlagde reguleringa lyt ein ha lov til å rekna med at fisket vert mykje ringare, og dette vil føre til at stølseigarane misser ei god innkome, både direkte og indirekte i form av mindre fisk, og nedgang i bortleige av rom på stølane og hyttene.

Det må vera heilt sikkert at i eit så grunnvatn vil økslinga av fisken bli mykje ringare, likesom det er ein fåre for at mykje fisk kreperar i kulpar m.v.

Slepping av settefisk kan ikkje på nokon måte råde bot på denne skaden. Det er skreive i søknaden at isvegane ikkje vil verta skipla. Heradstyret meiner at røynsla syner noko anna.

Med ei så stor senking som 4,5 m vil isen verta usikker, og nedkøyning på isen og opkøyning frå isen vil på mange stader verta umogeleg. Ei slik nedtapping vil også turrleggja så mykje at dei næringsemna fisken lever av for en stor del vil gå tilgrunne. Eit så grunnvatn som Flyvatnet, med så jamn botnflate vil ved ei slik nedtapping vera ferdig med alt som heiter krepsdyr, snilar og muslingar, det som er viktigste næringa for fisken. Dei næringsdyr som gjev raudt og feitt kjøt blir burte, og den einaste næringa vatnet seinare kan by på for fisken er planton og insektlarvor.

M.u.t. ferdsla på isen er det svert mykje vedkøyning frå vestsida til austsida då det er store skogstrekningar på vestsida der stølseigarane på austsida hentar veden sin. Det er berre isen som er ferdselåra her. Likeeins er

Om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering
til å regulere Flyvatn i Vestre Slidre.

det mykje vedkøyning av ved langsetter isen på vestsida. Attåt dette er det stor ferdslø til hytter og stolar om vetteren. Til Grunke er isen einaste framkomstvegen om vetteren. Der er det og forkøyning over isen.

Det bør og nemnast at Nøsen-høg fjellshotell tek vatnet sitt frå Flyvatnet om vetteren. Ein går ut frå at vassleidinga der må først midt ut i fjorden etter ei slik regulering.

M.u.t. senking av Veslevatnet med 3,4 m er det under hand meldt frå Reguleringsforeninga at denne senkinga vil verta minka til 2 m i øvre luten av vatnet, og 2,5 m i nedre luten. Eivind Fosheim er eigar av heile dette vatnet. Han vil sjøl koma med ein protest som heradstyret viser til. Det er klart at dette framifrå private fiskevatnet som er så grunn, på mange stader ikkje over 2 m, vil verta svert mykje skadd.

Som det går fram av ovanstående vil ei senking av Flyvatnet på 4,5 m føre med seg svert store skader.

Heradstyret lyt difor protestere mot den planlagde reguleringa på 4,5 m.

Før det vert teke nokon stode til konsesjon, krev heradstyret at det må leggast fram ein samla reguleringsplan for Åbjøravassdraget, då ein slik reguleringsplan så vidt heradstyret kjenner til ikkje forelegg. Likeins bed heradstyret om at Hovudstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen tek ei synfaring her til somaren. Det er sers viktig at ein slik plan blir lagt fram før styremaktene tek stilling til søknaden.

Heradstyret vil peika på at dersom det kjem fram ein søknad om regulering av Flyvatnet på 2 m senking og 1 m heving, vil heradstyret ta saka opp til ny handsaming. Skulle styremaktene likevel koma til det resultat, at omsynet til den aukande bruk av elektrisk kraft veg så tungt at løyve til regulering må gjevast, vil heradstyret krevja fylgjande:

1. Reguleringsavgifta til heradet må settast til maksimum av det lova seier.
2. For å avhjelpa skaden på fisket må det bli innteke i konsesjonsvilkåra eit pålegg om slepping av settefisk. Det må settast grind ved tappekanalen for å hindre at fisken går ut. Denne grinda må ikkje ha større opening millom stengene enn 2 cm. Ved fossen nedanfor Veslevatnet må det sprengjast ut og byggjast ei kulpetrapp, slik at fisken kan koma opp i vatna ovenfor.
3. Reguleringsforeninga må påleggjast å bygge bru over elva Flya, og leggja veg på vestsida av vatnet, likesom dei må tilpikttast å halda både brua og vegen istand.
4. Som kompensasjon til Vestre Slidre kommune vil heradstyret seinare ha rett til å koma med krav om å få attende til bygda ein del av den ved reguleringa innvundne krafta vederlagsfritt etter nærare avtale. Vidare sett heradstyret som vilkår at det blir nytta arbeidskraft frå Vestre Slidre til reguleringsarbeidet så langt det let seg gjera.
5. Under alle omstende krev heradstyret at det ikkje vert teke endeleg avgjer i spørsmålet om konsesjon før den nye vassdragsreguleringslova vert sett i kraft, og at saka blir lagt fram for stortinget.

Den protesten fra Eivind Fosheim som herredstyret viser til, er datert 31. desember 1954, og lyder:

«Jeg henviser til kartblad I hvorav fremgår, at ved en senkning på 3,4 meter av Veslevatnet vil praktisk talt hele vatnet bli tørrlagt. Det blir igjen bare 4 små kulper av hele vatnet. Hvis senkningen som det er antydnet, reduseres til 2 meter i den øvre del og til 2,5 meter i den nedre del, vil fremdeles den vesentligste del av vatnet være tørrlagt, se kartbladet. Det sier seg selv, at en slik senkning vil være helt ødeleggende for fisket i vatnet. For ernæringen vil reguleringen være katastrofal. Det samme gjelder formeringen. Dessuten må man anta at store mengder fisk blir stående igjen i kulpene og kreperer. Slipping av settefisk kan etter min mening ikke på noen måte avhjelpe skadene. Forøvrig skal jeg ikke innlate meg på nærmere å utrede virkningen av reguleringen på fisket i Veslevatnet, idet jeg går ut fra at Fiskeriinspektøren inngående redegjør for reguleringsens virkninger på fisket før der blir tatt noe standpunkt til konsesjonssøknaden.

Veslevatnet har i ca. 60 år vært eiet av min familie, og en del av vatnet i ca. 120 år. I Vestre Slidre er Veslevatnet anerkjent som det ubetinget beste fiskevatn både når det gjelder yrkesfiske og sportsfiske. Fisket i Veslevatnet har derfor en meget stor økonomisk verdi. Vatnet med delvis adgang til hytte leies nu bort, og jeg har betydelige leieinntekter av vatnet, samtidig som jeg personlig har uinnskrenket adgang til å utøve fiske i vatnet.

Som det fremgår av ovenstående vil den planlagte regulering påføre meg et meget betydelig økonomisk tap og dessuten skader som ikke lar seg erstatte med penger. Jeg må derfor under henvisning til ovenstående bestemt protestere mot reguleringen.»

Som bilag til herredstyrets uttalelse fulgte blant annet et brev fra 16 stølseiere på vestsiden av Flyvatnet. De er klar over de skadevirkningene en slik regulering vil føre med seg, men mener at dersom man i forbindelse med reguleringen kan få fremmet tiltak — f. eks. bru over Flyøset og veg på vestsiden av vatnet — da bør herredstyret ikke motsette seg at reguleringstillatelse blir gitt på visse vilkår.

Nord-Aurdal herredstyre behandlet søknaden i møte 20. desember 1954. Herredstyret viser til vedtaket i Vestre Slidre, og vil tilrå at ansøkeren utarbeider planer for en mindre regulering i samsvar med det som der er antydnet. Det slutter seg videre til kravet om at det må legges fram en samlet plan for Bægnavassdragets regulering, og at ytterligere reguleringer bør utstå inntil den nye vassdragsreguleringslov er trådt i kraft.

Øystre Slidre herredstyre gjorde i møte 28. desember 1954 enstemmig slikt vedtak:

«Sjøl om Øystre Slidre ikkje lir direkte skade av reguleringa av Flyvatnet vil ein likevel stø vedtak i Vestre Slidre og Nord-Aurdal heradstyre og er mot ei så stor senking som 4,5 m i eit så grunt vatn.

Om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering
til å regulere Flyvatn i Vestre Slidre.

Med omsyn til kostnaden av reguleringa vil heradstyret alt nå uttala at vi finn det lite rimelig å løyva midlar til regulering i det heile, og serleg i andre vassdrag når vi tek omsyn til dei unytta kraftkjelder i vår bygd.»

Sør-Aurdal herredstyre vil ikke sette seg mot regulering av Flyvatn, men peker i sitt vedtak i møte 15. januar 1955 på at de utbygde Bagns-fallene kan gi minst 35 000 kW, og at det ville være naturlig å nytte den nåværende regulerede vassføring i de utbyggbare fall nedover vassdraget før man går til ytterligere reguleringer.

Elektrisitetsskontoret for Hedmark og Oppland uttaler i brev av 1. februar 1955:

«Det har hele tiden vært forutsetningen at det skulle installeres 3 aggregater i Abjøra kraftverk, og at det ble nødvendig med reguleringer av Flyvatn, Helin og Storevatn for å skaffe driftsvatn for aggregat nr. 3.

Abjøra kraftanlegg rekner med å ha 3. aggregat driftsklart i løpet av inneværende år, og det vil være av betydning for kraftforsyningen for Østlandet at det snarest råd er blir skaffet magasiner for drift av 3. aggregat i den utstrekning det for tiden finns overføringsmuligheter for kraften på bestående ledningsnett.

Vedlagte kartet av Flyvatn viser at vatnet gjennomgående er meget grunt. Vestre Slidre herredstyrets mening er at den omsøkte senkning er så stor, at det er fare for at fisken ikke vil kunne klare seg i lav-vannperiodene. Flyvatn er kjent som et godt fiskevatn, og en regulering av vatnet ved senkning bør ikke gjøres så stor at fisket blir ødelagt. Elektrisitetsskontoret går ut fra at søknaden blir forelagt fiskesakkyndige til uttalelse for såvidt angår dette spørsmål.

Med det forbehold som er anført ovenfor finner Elektrisitetsskontoret å måtte rå til at søknaden blir imøtekommet.

Elektrisitetsskontoret mener forøvrig at konsesjonen må inneholde følgende bestemmelser:

1. Konsesjonæren tilpliktes å yte et tilskott til bygging av bru over Flya og seterveg på vestsiden av Flyvatn. Beløpets størrelse fastsettes av vedkommende departement.
2. Reguleringsavgiften til kommuner bør settes til kr. 3,- pr. natur hk. innvunnet ved reguleringen. (Samme avgift som for Tisleifjord og Bløytjern.)

Fylkesmannen i Oppland slutter seg i påtegning av 5. februar 1955 til Elektrisitetsskontorets uttalelse.

Hemse dal herredstyre besluttet i møte 14. mars 1955 å gi følgende uttalelse:

«Reguleringen av Flyvatn berører Hemse dal kommunes interesser på flere måter.

Kommunen har grenser til Flyvatnets sydøstre ende, og til elven Flya, likesom den på en lengere strekning grenser til Tisleiafjorden.

Kommunens interesser vil således bli berørt av forandringen i Flyelva og Tisleiafjorden. Flyvatnet skal reguleres ved senkning og dette vil på flere måter berøre grunn-eiernes interesser.

Det er åpenbart at fisket kan bli skadet, dessuten blir vannstanden om sommeren la-

vere enn før og dette vil skape ulemper for båttrafikken. Båtskuter og nyst kan bli mindre brukkbare, og gjerdet holdet kan bli vanskeliggjort, brønner kan bli ubrukbare, og vannhenting kan bli vanskeliggjort.

Det er også fare for at det kan bli erosjon på strendene fordi vannet nå vil virke nedfor den stabiliserte strandlinje.

Utslekningen av disse skader vil naturligvis avhenge av jordsmonet, men det er iallfall fare for at bakkene kan bli ustabile ved senkning av vannstanden, der hvor det er større leirbakker. Gravning kan forekomme i bekkeleie og elveos, serlig ved utløpet av sjøen.

Ferdselen på isen kan også bli vanskeliggjort; når sjøen tappes ut vil isen bli liggende igjen, og det blir vanskelig å komme ut på den og iland igjen. Ved elveosene hvor det blir sterkere strøm må man også rekne med råkdannelse.

I tillegg til dette kan det tenkes at isen kan ødelegge strendene slik at man får en sterk erosjon i den nederste del av elven.

Med et fall elven har kan det også være fare for isgang som vil være avhengig av den måte Flyvatn tappes på.

Når det gjelder virkningene av Tisleiafjorden viser vi til den uttalelse som er avgitt av ingeniør Eliot Strømme av 1/10 1954 og som er oversendt Fylkesmannen ved advokat Vislie's skrivelse av 23/11 1954.

Hemse dal herredstyre forutsetter at disse skader og ulemper blir gjort til gjenstand for skjønn og erstatninger, slik at grunneierne ikke påføres direkte tap.

Men reguleringen vil i tillegg til andre reguleringer som har foregått også bidra til å redusere det økonomiske livs grunnlag i bygden, og dette må under enhver omstendighet erstattes ved at der fastsettes fond til avhjelp av skade på fiske og jordbruk. Samt konsesjonsavgifter til kommunen etter høieste sats.

Videre må vi anmode om at det inntaes i konsesjonen den bestemmelse som har vært vanlig i de senere år, at reguleringsanleggets eier plikter å treffe de tiltak, som er nødvendige for å beskytte bygdefolkets interesser.

Med disse bemerkninger vil herredstyret hermed enstemmig anbefale at konsesjon blir gitt.

Ingeniør Eliot Strømmes uttalelse av 1. oktober 1954 summerer først opp tidligere og omsøkt regulering i Tisleifjords nedbørfelt, og fastsetter:

«Når Flyvannreguleringen kommer, vil man neppe få noen merkbar forandring i vannstanden, idet vi må forutsette at tappingen fra Tisleifjord vil økes i nogenlunde samme utstrekning som tilførselen fra Flyvann øker om vinteren. Den økede vintervannføring vil derimot gi øket strømningshastighet gjennom vannet. For praktisk talt hele vannets vedkommende antar jeg imidlertid at virkningen blir så liten at den ikke har noen betydning for islegningen. Derimot vil jeg ikke anse det utelukket at forholdene kan bli vanskeligere ved innløpsosen, hvis elven fra Flyvann kommer ned, og i utløpsosen.

Ved innløpsosen tappes det nå et magasin på 18 mill. m³ fra Helin. Dette økes med ytterligere 36 mill. m³ fra Flyvann. Økningen i

Hemse dal

Om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering
til å regulere Flyvatn i Vestre Slidre.

vintervannføringen blir m.a.o. nærmere 200 %, hvilket sannsynligvis gir en lengre råk og noe dårligere islegning hvor råken slutter. Jeg har imidlertid intet materiale til å bedømme forholdet tallmessig.

Ved utløpsosen tappes det nå fra 146 mill. m³ magasin, mens tillegget fra Flyvann på 36 mill. m³ utgjør en økning på ca. 20 %. Sannsynligheten taler for at forholdene her ikke vil endres merkbart.

Det er dessuten en mulighet for at det kan være grunne partier også andre steder hvor den økede vannføring kan bevirke dårligere islegning, men dette tror jeg det er liten sannsynlighet for.

Efter min mening er det således mulighet for at det blir dårligere islegning og skader på eventuelle vinterveger, spesielt i innløpsosen. Jeg vil foreslå at det skjønn som skal behandle skadene ved reguleringen, også bedømmer forholdene her.»

Høyesterettsadvokat Arne Vislie skriver i brev av 23. november 1954:

«Gol-kommune har mottatt herr fylkesmannens ekspedisjon av 19. september d.å. angående reguleringen av Flyvann, og har anmodet meg om å se nærmere på saken. Jeg har forelagt spørsmålet for sivilingeniør Elliot Strømme som har avgitt uttalelse av 1/10 d.å. Avskrift av uttalelsen vedlegges.

På vegne av Gol formannskap henviser jeg til denne uttalelse, idet jeg tør anmode om at den vanlige klausul om bygdefolkets interesser blir tatt med i reguleringsstillatelsen og at det blir fastsatt reguleringsavgifter som står i forhold til de interesser og verdier som fra distriktets side stilles til disposisjon for reguleringsformål.»

Den nevnte uttalelse fra ingeniør Strømme er referert foran.

Adal herredstyre anbefalte i møte 11. november 1954 at det ble gitt anledning til å foreta den omsøkte regulering under forutsetning av at Adal blir tilstått en passende avgift pr. år.

Drammensvassdragets Fellestfløtningsforening uttaler i brev av 5. oktober 1954:

«De allerede gjennomførte reguleringer i Bægnavassdraget reduserer fløtningsvannføringen nedover hele vassdraget helt til Drammen. Etterhvert som disse reguleringer utvides, således som i nærværende tilfelle, vil ulempene bli mer og mer forsterket, og det må utvilsomt treffes visse foranstaltninger for å beskytte Fløtningens interesser. Det gjelder både spørsmålet om avgivelse av vann til Fløtingen og andre foranstaltninger, f. eks. anskaffelse av strømapparater på de vanskelige steder.

Vi har ikke til hensikt å komme med noen protest mot at den søkte regulering blir gjennomført, men vi vil gjøre spesielt oppmerksom på at det vil bli reist krav fra vår side om avgivelse av fløtningsvann uansett om dette kan innskrenke nytten av det magasin som aktes skapt i Flyvatn.

Vi vil også peke på at Reguleringsforeningen vil måtte få utgifter til forskjellige foranstaltninger nedover i vassdraget for at tømmeret skal komme frem, og at dette vil bli en ut-

gift som kommer i tillegg til de øvrige reguleringsutgifter.

Sannsynligvis vil det ikke oppstå noen særlige vanskeligheter for Fløtingen på strekningen fra Valdreshengslet i Begna og ned til Sperillen. Men fløtingen over Sperillen vil bli sinket som følge av redusert gjennomstrømming i Sperillen.

Vanskelighetene blir dog størst nedenfor Sperillen og nedover til Drammen, således også nedenfor Tyrifjorden, hvor en rekke forskjellige reguleringer innskrenker vannføringen i fløtingstiden på en meget følbarm måte. Vi merker dette også ved våre store sorteringshengsler hvor arbeidet sinkes og vanskeliggjøres som følge av innskrenket strømhastighet. Selv om man til en viss grad kan rette på vanskelighetene ved å anskaffe strømapparater, så er dog dette ikke på langt nær en effektiv hjelp.

Vi forutsetter at det i en eventuell reguleringsstillatelse blir fastsatt bestemmelse om at det skal avgis det nødvendige vann til fløtingen i hele vassdraget og at Reguleringsforeningen blir pålagt å treffe de foranstaltninger som er påkrevet av hensyn til beskyttelsen av Fløtingens interesser. Vi kan således ikke være enig i pkt. 2 i forslaget til manøvreringsreglement (side 3 i ansøkningsen), hvor det blant annet står at det avgis vann til den alminnelige fløting «i Begna og Abjora». Denne bestemmelse er alt for snever. Spesielt vil vi understreke at Foreningen til Bægnavassdragets Regulering må være forberedt på å holde fløtingsskjønn også i vassdraget nedenfor Tyrifjorden.»

Buskerud Elektrisitetsforsyning anbefaler konsesjon meddelt, og uttaler i påtegning 27. november 1954 at fløtningsinteressene antas å kunne tilfredsstilles ved det foreslåtte manøvreringsreglement, idet det antas at reduksjonen av fløtningsvann nedenfor Tyrifjorden fra den søkte regulering blir ubetydelig.

Fylkesmannen i Buskerud viser i påtegning 1. desember 1954 til uttalelsene som er gitt i saken.

Inspektøren for ferskvannsfisket er 10. september 1954 tilsendt søknaden av 12. juli 1954 med bilag, men har enda ikke avgitt uttalelse.

Søknaden av 28. september 1955 om utvidet regulering ble kunngjort i Norsk lysingsblad 29. oktober og 1. november 1955 (nr. 252 og 254), og forelagt distriktet som har avgitt følgende tilleggssuttalelser:

Vestre Slidre kommunestyre sluttet seg i møte 9. desember 1955 enstemmig til følgende framlegg fra formannskapet:

«Kommunestyret viser til vedtaket sitt i møte den 15. desember 1954 som det i det heile held fast ved.

I dette vedtaket har kommunestyret hevdet, at um det kjem fram ein søknad um regulering av Flyvatn på 2 m senkning og (ein) 1 m heving, vil kommunestyret taka oppatt saka til ny handsaming. — No ligg det føre ein søknad um 4,5 m senking og 3 m heving tilsaman 7,5 m regulering.

Med omsyn til skadene ved ein so stor heving som 3 m vil kommunestyret merka:

1. I søknaden er uttala at tilsaman 2106 dekar vert sett under vatn, og beite på dette areal vert borte. Det er sjølsagt, at tap av eit

Om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering
til å regulere Flyvatn i Vestre Slidre.

so stort beiteareal vil seia mykje for seter-eigarane då hamna nede ved fjorden er av den beste hamn og kjem ogso tidlegast. — Kommunestyret tek alle atterhald m.u.t. areal-uppgåve. Attåt det oppgjevne areal kjem det forsumpa areal, som her er sers betydeleg, åt minst på visse strekningar der det er flatt. Ein lyt derfor rekna med, at eit betydeleg større areal vert øydelagt som beite, enn det som er oppgjeve. Vidare vil kommunestyret streka under, at det arealet som vert sett under vatn og forsumpa er eit overlag stort tap for bygda i det heile. — Her er det for lite dyrkningsjord heime i dalen og mange mindre bruk må inn i fjellet for å skaffe seg tilleggsjord. — Ein heil del av arealet som vert sett under vatn rundt Flyvatnet er godt skikka for kultivering til forproduksjon, og ein må be um, at det vert teke omsyn til det, når konsesjons-søknaden skal handsamast, slik at det ikkje kjem på tale med so stor heving som 3 m.

Med omsyn til oppgåva over avkastinga av bjørkeskogen pr. år, skal ein merka, at 10 stor-famnar tykkjast lite, sett i samband med storleiken på arealet. — Ogso her vil kommune-styret ta atterhald, um å etterøkja dette spurs-målet nærare. Det er vanskeleg å ha nokor mening um dette. — Med omsyn til avkastinga av slåtteland tykkjast denne og vera svert liten. Ein skal merka, at slåtten på stølane hev sers mykje å seia for den einskilde seter-eigar. Ogso her må ein rekne med eit tydeleg større areal enn oppgjeve orsak forsumpinga.

2. M.u.t. isvegane over fjorden er kommune-styret av ein heilt anna mening enn Regule-ringsforeninga. Med ein regulering på 7,5 m vil isvegane utan tvil verta øydelagde. Alle erfaringar syner dette. M.u.t. bruk av isvegar visar ein til det som er hevda i vedtak frå 15. desember 1954.

3. Når det gjeld fiske, visar ein til merkna-der i vedtak frå 15. desember 1954. Slepning av settefisk vil på langt nær ikkje råda bot på tapet i fiske. Kommunestyret vil serskiilt peika på, at dei gamle fiskeplassane vil verta øydelagte, slitasjen på fiskereidskapen vil verta sers stor, og tilhøve m.u.t. å driva fiske vil verta betydeleg forverra.

Reguleringsforeninga lyt påleggjast å rydde det areal som vert neddemt, og her lyt det føresegnar um, at rydding og skal umfatte smått kratt, vier og einer m. v., soleis at det ikkje kjem upp nokor usemje um korleis ryd-dingsføsegne skal tydst.

4. Når det gjeld båtdraga vil ulempone med disse verta sers store. Skulde omsynet av den aukande bruken av kraft vega so tungt, at løyve til regulering lyt gjevast, vil kom-munestyret krevja, at slik løyve ikkje vert gjeven for meir enn 2 m heving og 2 m senk-ning. I dette høve peikar ein på, at ein enno ikkje har sett ein samla reguleringsplan for Abjøravassdraget, slik som uttala i vedtaket frå 15. desember 1954. — Ein slik plan må leggja føre. — Kommunestyret krev som vil-kår for løyve, at dei krav som vert sett fram under punkt 1, 2, 3 og 5 i vedtaket frå 15. desember 1954 vert oppfylt. Attåt dette krev ein, at Reguleringsforeninga vert pålagt å yte eit eingongsbeløp på kr. 500 000 — femhundre-tusen 00/100 — som skal nyttast til kraftut-byggjinga i Vestre Slidre. Desutan krev ein, at det vert nytta arbeidskraft frå Vestre Slidre til reguleringsarbeidet, so langt det er moge-legt.

Sør-Aurdal heradstyes vedtak i møte 14. januar 1956 lyder:

«Om denne søknaden vil kommunestyret uttala det same som vi sa då fyrste reguleringa av dette vatnet var påemne, som vedtak i sak nr. 5/55.

Vi er fullt merksame på kor viktig det er å nytte ut vasskrafta, ogso ved reguleringar. Men vi vil streke under at det frå planleggja-rane si sida må visast varsemnd så langt råd er og at den regulerde vassmengda må nyttast ut, etter kvart reguleringa skrid fram alle stader nedover vassdraget, der det er økono-misk forsvarleg å byggja ut.

I dei unytta Bagnsfalla renn det så mykje vatn at ein året rundt kunne produsera minst 35 000 kw., medan det i ymse andre vassdrag vert planlagt og bygt kostbare verk som berre skal nytta flomvassføringa. Dette tyder på for lite samordning av kraftutbygginga i lan-det, eller at staten er for lite herre over ut-viklinga her.

Vi vil ikkje setja oss mot regulering av Fly-vatn og Veslevatn, då det vel alt er tinga ma-skiner som skal nytta dette. Men vi vil krevja at det vert ytt full kompensasjon for all skade som reguleringane påfører bygdene og dei private. Og reguleringar ut over dette kan ikkje vera naudsynte oppe i Begnavassdraget, så lenge vi har så god råd på elektrisk kraft at vi kan la Bagnsfalla liggja unytta.»

Nord-Aurdal kommunestyre fattet i møte 17. desember 1955 slikt vedtak:

«Nord-Aurdal kommunestyre er merksom på at det mangler vann for å kunne nytte helt ut det 3dje aggregat i Abjøra. Kommunestyret kan derfor ikke frarå en regulering av Flyvatn. Men en vil vise til V. Slidre kommune-styres subsidiere standpunkt, og tilrå at re-guleringen blir innskrenket til 2 meters senk-ning og 2 meters heving. Dette er først og fremst på grunn av de naturlige forhold med grunt vann og flat terreng rundt vatnet. Men en mener også at reguleringsprosenten ikke i noe tilfelle må være for høy, slik at skade-virkningene blir for store, og at landskapet unødig skjemmes.

Magasinene bør i sommertiden være fulle, selv om det inntreffer år med mer eller mindre unormale vanntilførsler.

Slike reguleringer som er foretatt ved Byg-din må ikke forekomme oftere.

Nord-Aurdal kommunestyre tar forbehold om at alle skader blir erstattet — ev. ved skjøen, og at Nord-Aurdal får sin rettsmes-sige andel av reguleringsavgiftene. Kommune-styret vil i denne forbindelse peke på at når Abjøra får mere kraft så må kraftforsynin-gen til de stølene i de trakter som berøres av Abjørareguleringen bli fremmet i samsvar med forutsetningene og konsesjonsvilkårene for regulering av vassdragene.»

Elektrisitetsskontoret for Hed-mark og Oppland anfører i sin uttalelse av 26. januar d. å. bl. a.:

«Reguleringsanleggene i Tisleiavassdraget er av meget stor betydning for Abjøra kraft-verk og de øvrige kraftverker i Begnavass-dragnet nedenfor.

Elektrisitetsskontoret mener at de skader som 3 meter heving av Flyvatn vil påføre

Om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering
til å regulere Flyvatn i Vestre Slidre.

grunneierne rundt vatnet er av forholdsvis begrenset omfang, og en finner å måtte rå til at søknaden om heving av vatnet imøtekommes. Dersom reguleringen av Flyvatn skal begrenses, vil det etter vår oppfatning være riktig å gå til en noe mindre senkning enn de 4,5 meter det er søkt om for å skåne fiskebestanden mest mulig.

Elektrisitetsskontoret viser forøvrig til sin uttalelse av 1. februar 1955 om vilkår for regulering av Flyvatn.»

Fylkesmannen i Oppland slutter seg i påtegning 3. februar d. å. til elektrisitetsskontorets uttalelse.

Drammensvassdragets Fellestøtningsforening bemerker i brev av 16. november 1955:

«De allerede gjennomførte reguleringer i Bægnavassdraget har redusert fløttingsvannføringen nedover hele vassdraget helt til Drammen.

Hvis disse reguleringer skal utvides vil de ulemper vi allerede er påført bli forsterket og kan ikke lenger avhjelpes ved tekniske foranstaltninger.

Vanskelighetene blir formentlig størst nedenfor Sperillen og nedover til Drammen hvor innskrenket strømhastighet vil nedsette sorteringshengslens kapasitet så vi ikke kan gjennomføre årets fløting.

Ved de tidligere reguleringer i Bægnavassdraget er det ikke tatt tilbørlig hensyn til våre vanskeligheter og våre krav og vi kan ikke gi vårt samtykke til ytterligere reguleringer.»

Gol kommunestyre behandlet saken i møte 17. februar 1956. I uttalelsen resymeres først reguleringens omfang og de direkte virkninger herav for Tisleifjorden med lavere sommervassføring og høyere vintervassføring. Kommunestyret regner med dårlige forhold for isleggingen på visse partier, og forutsetter at erstatninger for skade og ulemper blir fastsatt ved skjønn. Siste del av uttalelsen lyder:

«Man forutsetter også at det blir fastsatt de vanlige konsesjonsvilkår. Herunder besemmelse om utsetting av settefisk, opprettelse av fond for jordbruk og fiske, og bestemmelser om rydding hvor dette er nødvendig samt veg fra Oset langs Tisleifjorden fram til Nøra b.r.u. Dette er et hovedkrav.

Hva konsesjonsavgiften til kommunen angår ber vi disse fastsatt slik at de står i forhold til de skader og ulemper som voldes, og til de verdier som innvinnes ved reguleringene. En avgift under kr. 3,— pr. naturhestekraft bør ikke komme på tale. Man tør også anmode om at det i konsesjonen blir tatt inn den vanlige bestemmelse om plikt for regulanten til å treffe de tiltak, som er nødvendig for å beskytte bygdefolkets interesser.»

Som bilag til uttalelsen fulgte følgende utredning fra ingeniør Elliot Strømme, datert 26. januar 1956:

«Ved konsesjonssøknin av 12. juli 1954 og søkning av 28. september 1955 har Foreningen til Bægnavassdragets regulering søkt om følgende reguleringstillatelser:

Senkning	4,5 m
Oppdemming	3,0 m
Sum	7,5 m

Magasininnhold anslått til 71,2 mill. m³.

Denne regulering får innvirkninger og forårsaker skader både i selve Flyvatn, i elven mellom Flya og Tisleifjord og i Tisleifjord.

1. Flyvann.

Det samlede magasin er, som nevnt ovenfor, ca. 71 mill. m³. Normalt årstilsig til Flyvann er beregnet til 276 mill. m³ og minimumstilsiget antagelig ca. 180 mill. m³. Magasinprosenten beregnet på et middels år er ca. 25 og beregnet på et tørt år ca. 40. Det er her bare regnet med tilsiget til Flyvanns eget felt, og det felt som hører til det ovenforliggende vann, Helin, som også er regulert, er holdt utenfor. Med de magasinprosjenter vi har, kan vi regne med at Flyvann blir fylt i alle år. Som regel vil vårflommen være tilstrekkelig til å fylle magasinet, og bare i ekstreme år vil det gå utover høsten før magasinet er helt fylt.

Ved en slik regulering vil man få alle de skader og ulemper som er vanlige ved reguleringer. Foruten de direkte skader som neddemning av jord, kan man få utrasninger av eventuelle leirbakker, før det blir dannet en ny stabil strandlinje. Leirras på grunn av lav vannstand kan også teoretisk tenkes.

Trafikken på vannet sammer som vinter blir vanskeliggjort ved at vannstanden varierer om sommeren, så båtstøer etc. blir mindre hensiktsmessige, og trafikken på isen blir vanskeliggjort fordi den vil sprekke langs stredene.

Fisket vil også bli berørt på forskjellig måte, blant annet vil utøvelsen bli mer vanskelig fordi bunnen blir dårligere. Ennvidere kan det bli vanskeligheter for vannhenting, idet brønner blir ubrukbare.

I nærheten av utløpsosen vil man om vinteren få vesentlig større vannhastigheter enn tidligere. Her vil isleggingen bli dårligere, og ferdselen på isen derfor vanskeliggjort.

2. Elvestrekningen mellom Flyvann og Tisleifjord.

Vannføringen vil bli vesentlig øket om vinteren. Før Flyvannreguleringen var det eneste magasin i denne del av vassdraget Helinmagasinet på 18,6 mill. m³. Med det nye magasin blir det samlede magasin ca. 90 mill. m³ eller femdoblet. I forhold til den opprinnelige lavvannsføring blir økningen enda større. Nedslagsfeltet er noe over 400 km² og vanlig lavvannsføring vesentlig under 1 sm³. Vintervannføringen ved en sannsynlig tapning 7 å 8 sm³.

En så stor økning i vintervannføringen vil måtte ha vesentlig innvirkning på isdannelsen i elven. Jeg kjenner ikke forholdene og kan derfor ikke ha noen mening om hvor store skadene kan bli, men går ut fra at elvestrekningen blir tatt med under skjønnene, så alle skader kan bli bedømt.

I tørre somre kan man muligens få ulemper hvis elven blir for liten til å tjene som gjærde.

3. Tisleifjord.

I Tisleifjords nedslagsfelt har vi tidligere følgende regulering:

Om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering
til å regulere Flyvatn i Vestre Slidre.

Tisleifjord	114,8 mill. m ³
Storvann	13,3 —
Helin	18,6 —
Tilsammen	146,7 mill m ³

De nye reguleringer på 72 mill. m³ representerer en økning på ca. 50 pst. Innvirkningene i selve Tisleifjord blir ikke særlig store. Om sommeren blir tilslaget mindre fordi mere vann blir holdt tilbake i Flyvann. Dette gir ubetydelig forandring i sommervannstanden, men neppe så stor at det har noen skadevirkninger.

Om vinteren blir vanntilførselen tilsvarende større, men tappingen fra Tisleifjord må forutsettes å stige tilsvarende, så vannstandsvariasjonene neppe blir annerledes enn før. Man får imidlertid en større gjennomstrømning gjennom vannet, og dette får betydning for islegningen. For størsteparten av sjøen spiller dette neppe noen særlig rolle, hvis det ikke finnes noen grunne partier. Ved utløpsosen, hvor tverrsnittet er mindre og hastigheten derfor større, må man imidlertid regne med dårlig is. Det samme gjelder viken hvor elven fra Flyvann renner ut. For begge disse 2 partier mener jeg at skjønnets bør bedømme de skader og ulemper som oppstår.

Hemse dal herredstyre viser i uttalelse, vedtatt i møte 6. mars 1956, til sin tidligere uttalelse av 14. mars 1955, og understreker at skadevirkningen blir ytterligere forsterket ved den nye regulering. Deretter følger en fremstilling av reguleringens virkninger. Denne er i det vesentlige overensstemmende med ingeniør Strømmes utredning når unntas avsnittet om Tisleifjorden. Herredstyret formoder at vannstanden i Tisleifjorden vil bli lavere om sommeren og høyere om vinteren, og at vannstandsvariasjonene vil bli større. Uttalelsen fortsetter slik:

«Under hensyntagen til disse momenter, går vi ut fra at det blir holdt skjønn og fastsatt erstatning for de ulemper og skader som påføres grunneiere og rettighetshavere i Hemse dal, ved de ansøkte reguleringer. Herredstyret anmoder om at det blir fastsatt de vanlige konsesjonsvilkår, herunder bestemmelse om utsetting av settefisk, samt om fiskerifond og jordbruksfond.

Videre forutsetter man at det blir gitt bestemmelse om rydding av neddemmede arealer. Hva konsesjonsavgiften angår, tør man henstille at det blir fastsatt avgifter som står i forhold til de inngrep som finner sted og de verdier som innvinnes ved reguleringene. I betraktning av de forhold som foreligger, mener man at avgiften til kommuner bør settes til kr. 3,— pr. naturhestekraft. Man henstiller videre at det i konsesjonsvilkårene blir tatt inn den vanlige klausul om at regulanten plikter å treffe de tiltak, som er nødvendige for å beskytte bygdefolkets interesser.

Videre vil herredstyret komme med følgende tilleggssuttalelse:

Herredstyret forutsetter at Foreningen til Bægnavassdragets regulering i konsesjonsvilkårene blir tilpliktet å ta del i utbedringen av vegen Ulsaker—Båste—Lykkja—Robøle—Opplands fylkesgrense. Vegene er arbeidet nærmest ferdig. Det gjenstår en mindre del som

herredstyret anser for helt påkrevet å få utført med det første.

En antar at reguleringsforeningen selv vil ha interesse av vegen og også komme til å bruke den.

Flyv elv er en av de beste fiskeelver innen herredet og en må bestemt forlange at de skader som blir påført fisket må erstattes fullt ut. En antar at fisket i Flyv blir helt ødelagt.

Adal herredstyre uttaler i møte 23. november 1955 at det ikke har noe å bemerke til den søkte regulering.

Sjefsiingeniøren for Elektrisitetsforsyningen i Buskerud sier i påskrift 8. mars 1956:

«Verdien av den kraft, som innvundes ved den søkte oppdemning av Flyvatn med 3 m, antas langt å overstige de ulemper, som reguleringen vil medføre i Buskerud. Men selv sagt må alle skader og ulemper erstattes og andre ytelser fra regulantens side må fastsettes under hensyntagen til de forhold, som faktisk foreligger, og til de ved reguleringen innvundne verdier.»

Ved ekspedering av saken har fylkesmannen i Buskerud 9. mars 1956 gitt slik påtegning:

«Jeg viser til de gitte uttalelser fra Gol, Hemse dal og Adal.»

Høyesterettsadvokat Arne Vislie har sendt inn følgende brev, datert 20. mars 1956:

«I tilslutning til den uttalelse som er gitt av Vestre Slidre herredstyre, tillater jeg meg på vegne av Grunke Sameie å henlede oppmerksomheten på følgende forhold:

Grunke Sameie har strandlinje til den vestre arm av Flyvann, som kalles for Kvavlin. Alle rede ved den midlertidige senkning på 2 meter, viser det seg at store strekninger av denne fjordarm blir tørrlagt. Dersom den senkning på 4,5 meter som omhandles i søknaden om den permanente regulering blir foretatt, vil vannstanden komme ned til kote 851, som ifølge kotekartet svarer til bunnen i utløpet av Kvavlin. Ifølge kartet er midtpartiet i denne fjordarm lavere enn kote 850, men det antas at den vesentligste del av Kvavlin blir tørrlagt. Dette spørsmål er såvidt viktig at det formodentlig burde foretas særlig nøyaktige målinger i denne del av sjøen for å kontrollere kotekartets nøyaktighet. Under en hver omstendighet vil en sådan senkning være et overordentlig sterkt inngrep i naturforholdene, og volde uforholdsmessige skader og ulemper for grunneierne både når det gjelder fiske, båtdrag og trafikk forøvrig.

På vegne av Grunke Sameie må jeg derfor på det mest bestemte henstille at søknaden om en permanent senkning ikke blir imøtekommet.

Skulle man finne grunn til å tillate en mindre senkning, vil man henstille at det blir fastsatt en bestemt dato innen hvilken vasstanden igjen skal være brakt opp til den normale. Derved vil man visstnok ikke unngå de store ødeleggelser, særlig av fiske, men man vil iallfall kunne få en brukbar vasstand i den tid av året som er av særlig viktighet for oppsitterne. Vasstanden bør etter eiernes mening være brakt tilbake til den normale innen sankthans, eller iallfall innen 1. juli.

Om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering
til å regulere Flyvatn i Vestre Slidre.

Inspektøren for ferkvannsfisket har gitt slik uttalelse, datert 7. desember 1955:

«Flyvatn er anslått til ca. 9,5 km². Vanlig sommervassstand ligger på kote 856. Avløpselven, Flya, går gjennom Veslevatnet som er ca. 0,5 km² og har sommervassstand på kote 853.

De viktigste tilløp:

Reinsenelv, fra Reinsen, 928 m.o.h.
Buåni, fra Movatn og Helin.

Grunka, med tilløp fra Smådalen og Hydalen.

Trolla, fra Trolltjern (1068 m.o.h.) og Hundsemvatn 1084 m.o.h.

Skruvleåni, fra Skruvlefjord, 1054 m.o.h.

Største dyp i Flyvatn er ca. 16 m (kote 840), men dette gjelder bare noen begrensede områder i Bukonefjorden og Svenskefjorden. Storparten av vatnet er så grunt at dersom det tappes ned f. eks. 6 m vil, skjønsmessig bedømt, minst halvparten av vatnets areal bli tørrlagt. Bunnen synes å være jevn. Under tapping vil sannsynligvis store arealer bli tørrlagt under ett. Sjøen er så grunn at fisk og næringsdyr kan leve på alle dyp.

Flyvatn ligger i et felt av kambro-siluriske sedimentbergarter. Men en del av tilløpet kommer fra gneisaktige fjellområder, samt fra et mindre sparagmitt-område. Vatnet ligger derfor i et relativt næringsrikt strøk og da høyden over havet også er gunstig, har det gode betingelser for produksjon av fisk. Flyvatnet og Veslevatnet har fra gammel tid vært kjent og skattet som meget gode fiskevatn.

Opprinnelig fantes bare aure, senere er abbor kommet inn, og i dag er denne art mest vanlig i Flyvatnet.

For auren er det gyteplasser et stykke nedover Flyelven, samt i de fleste av de tilløpselvene som er nevnt ovenfor.

Reguleringsplanen går ut på: Senkning av vannstanden til kote 851,5 = 4,5 m og heving av vannstanden til kote 859,0 = 3,0 m — ialt 7,5 m reguleringshøyde.

Senkningen vil føre til at ca. halvparten av Flyvatnets areal blir tørrlagt ved full nedtapping i vintertiden.

Oppdemningen av 3,0 m vil sette ca. 2 km² under vann. Dette areal består av bjørkeskog, lyng og vierkratt, myr og endel slåtteland.

Oppdemningen vil føre til gode næringsforhold og god vekst på fisken de første 3—4 år, senere vil en få endel tilbakegang, men da Flyvatnet fylles forholdsvis tidlig i vår og forsommertiden, vil vatnet få full vassstand i den beste del av sommerhalvåret. Den samlede næringsproduksjon vil sannsynligvis ikke avta særlig mye, men den vil forandres og bli av mindre verdi enn tidligere.

Under tappingen tørrlegges etterhvert ca. halvparten av Flyvatnets areal og hele arealet i Veslevatnet. Store, flate bunnområder vil sannsynligvis bli tørrlagt under ett. Dette vil gå hårdt ut over den mest verdifulle del av næringsfaunaen. Dessuten kan det være fare for at fisk blir stengt inne på grunne områder, ellers er det sannsynlig at en får utvandring og/eller utføring av fisk i tappeperiodene, dette kan muligens begrenses ved oppsetting av fiskesperring foran tappelukene.

Veslevatnet vil praktisk talt forsvinne frem på vårparten. Fisk som går eller blir ført ut

av Flyvatnet, vil antakelig stoppe en tid i Veslevatnet, men når tappingen kommer så langt at også Veslevatnet tappes ned, vil mesteparten av fisken sannsynligvis vandre nedover Flyelven. Endel av auren vil nok søke oppoveri gjen i vårtiden, men skal den komme frem er det nødvendig å bygge fiske-trapp i Flyvassdammen samt å lette fremkomsten i en foss nedenfor Veslevatnet.

Uten sperring og/eller oppgangsmuligheter vil Fly- og Veslevatnet stadig miste fisk. Det gyteområde som i dag finnes straks nedenfor disse vatn vil i alle tilfelle bli betydelig redusert i verdi og det som blir igjen vil gå tapt i relasjon til disse vatns aurebestand dersom oppgangsmuligheter blir avskåret.

I tilløpselvene vil gytingen kunne foregå, men 3 m heving i sommer- og høstvannstanden vil sannsynligvis redusere gyteområdene. Tapping under kote 856 vil føre til graving i tilløpselvenes ospartier, og de gyteplassene som måtte finnes her vil ikke få noen verdi.

Alle reguleringer av fiskevatn med sikte på å nytte vasskraften, er til større eller mindre skade for fisken, fiskeproduksjonen og driften av fisket.

Skadevirkningen tiltar med stigende reguleringshøyder. Når en kommer opp i 8—10 m reguleringshøyde, betyr det likevel mindre om en øker reguleringene mer eller mindre.

Dette har først og fremst gyldighet dersom sjøen er forholdsvis dyp, og arealet ikke avtar sterkt under tappingen.

I grunne vatn som får en stor arealreduksjon ved noen få meters tapping kan derimot skaden bli stor selv om variasjonen i meter er liten. 4,4 m tapping under vanlig sommervassstand i Flyvatnet vil som før nevnt tørrlegge ca. halvparten av vatnets areal. Dette vil sannsynligvis føre til store forstyrrelser for fiskens livsforhold, idet en må rekne med at alle de store og verdifulle næringsdyr går tapt. Fisken blir dermed henvist til små organismer og da vesentlig planktondyr. Forandringen spiller mindre rolle for små og ung fisk, og inntil 5 årsalderen og en fiskestørrelse på ca. 25 cm vil en kanskje ikke merke noen forandring. Eldre (og større) fisk vil derimot ikke makte å ta opp så mye av planktondyr at veksten kan fortsette, og det er derfor sannsynlig at reguleringen vil resultere i mindre størrelse av fisken.

Sett fra fiskerisynspunkt finner jeg det meget uheldig at Flyvatn tappes 4,5 m. Jeg foreslår derfor at det ikke må bli gitt tillatelse til å senke Flyvatn mer enn ned mot Veslevatnets sommervassstand, kote 853, og helst ikke mer enn 2 m. For fiskens livsforhold i Flyvatnet vil en heving med 3 m (opp i kote 859) være mindre skadelig, men hevingen vil derimot vanskeliggjøre og fordyre fisket betydelig. Den samlede regulering bør iallfall ikke overstige 5 m, og helst ikke mer enn 4 m.

Ellers tillater jeg meg å foreslå følgende betingelser:

Til fremme av fisket i Flyvatnet og Veslevatnet plikter konsesjonæren å sette ut settefisk og/eller yngel av aure etter nærmere bestemmelse fra vedkommende departement. Alle omkostninger som er forbundet med dette bæres av konsesjonæren.

For å hindre utvandring av fisk under tappeperioden, plikter konsesjonæren, dersom

Om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering
til å regulere Flyvatn i Vestre Slidre.

vedkommende departement finner det nødvendig og etter dette departements bestemmelse å bekoste oppsetting og vedlikeholde fiskesperring foran tappelukene.

Konsesjonæren plikter, dersom vedkommende departement forlanger det, og etter dette departements bestemmelse å bygge fiske-trapp i Flyvatnets reguleringsdam samt å lette fiskens oppgang i fossen nedenfor Veslevatnet. Utgifter som er forbundet med trappebygging, utskyting av fjell i fossen, samt det årlige vedlikehold bæres av konsesjonæren.

I den utstrekning vedkommende departement finner det nødvendig, skal konsesjonæren for egen regning foreta rydding av neddemmet grunn.

Dersom departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiolgiske undersøkelser i de områder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

Landbruksdepartementets skogkontor oversendte med brev av 14. november 1955 gjenpart av brev fra skogforvalteren i Valdres, datert 4. november 1955 hvorav hitsettes:

«Da hevning av Flyvann vil forårsake neddemning av store arealer og andre større ulemper, tillater jeg meg å nevne en annen mulighet nemlig ved hjelp av en kanal å føre vannet fra midtre og nordre Syndin over Svulttjern og Grønsennvann til Flyvassdraget. Avløpet fra Syndinvannene vil neppe tilsvare den vannmengde et 3 m magasin vil gi i Flyvann, men vil antagelig for en vesentlig del eliminere hevingen av sist nevnte vann.»

Denne plan er forelagt ansøkeren som i brev av 28. november 1955 bemerker:

«I anledning den av Valdres skogforvalter skisserte overføringsplan om ved hjelp av kanal å føre vann fra midtre og nordre Syndin over Svulttjern og Grønsendvatn til Flyvatnfeltet vil vi bemerke at etter rektangelkartet ligger Svulttjern 12 meter høyere enn midtre og nordre Syndin. Avstandene her oppe blir lange. Det synes derfor upraktisk under dagens forhold og forholdene på stedet å gå til utarbeidelse av en plan for overføring til Flyvatnfeltet av de ca. 30 km² som sokner til midtre og nordre Syndin.»

Vestre Slidre fjellstyre som har fått seg søknaden m/ bilag forelagt av skogforvalteren i Valdres, uttaler i møte 28. januar 1956:

«Fjellstyret er klar over at vassdragsreguleringer er et nødvendig ledd i arbeidet for videre kraftutbygging og vil av den grunn

ikke motsette seg en rimelig regulering av vatnet, men må protestere mot en så vidtgående regulering som den omsøkte.

Traktene rundt Storevatnet, som hele almenningen forøvrig er i sin helhet opptatt av seterbruk. Beiteforholdene, serlig på øst-sida, er fra før dårlige og skal det nu, som i søknaden angitt, neddemmes 2100 da. blir forholdene i strøket vesentlig forverret, til stor skade for seterbrukerne. Et areal tilsvarende det som i tilfelle blir neddemmet, må ryddes og oppdyrkes som kulturbeite.

Isveiene antas å bli helt ødelagt. I nedtap-pet tilstand vil vatnet vesentlig bestå av kulper og stryk med sterk strøm som vil hindre varig islegging. Dette vil skaffe seterbrukerne store vanskeligheter med høi- og vedkjøring fra «Baklia», vatnets vestsida, hvor storparten av seterbrukerne henter sin ved. Disse vansker vil dog kunne avhjelpes med en god vei langs vatnets vestsida.

Fisket har fra gammelt vært serlig godt i Storevatnet og skaffet mange bygdefolk en god biinntekt. Ved 4,5 m senkning vil næringsforholdene bli helt ødelagt i et så grundt vatn som dette og dermed hele fisket, selv om det blir sluppet settefisk.

I henhold til det som foran er anført tillater fjellstyret seg på det alvorligste å henstille til konsesjonsmyndigheten å begrense reguleringen av Storevatnet til 2 m oppdemning og ca. 2 m senkning.

Som kompensasjon for det mindre magasin dette vilde medføre kunne oppdemning av Helin i Vang foretas. Rundt dette vatn er det vesentlig bratte dalsider med forholdsvis lite seterbruk og skadene måtte der antas å bli relativt mindre.»

Skogforvalteren i Valdres sier seg i brev av 6. februar 1956 enig i fjellstyrets uttalelse, og fortsetter:

«Man vil forøvrig bemerke at omsøkte regulering vil gi et stort magasin for relativt små omkostninger. Når det så fra distriktet antydes utveger til å redusere reguleringen i et område hvor skadevirkningene vil bli usedvanlig store, antar man at disse utveger bør nøyer undersøktes selvom reguleringen derved vil bli vesentlig kostbarere og muligens en del forsinket.»

Landbruksdepartementet viser i brev av 16. februar 1956 til fjellstyrets og skogforvalterens uttalelser samt fiskeriinspektørens brev av 7. desember 1955, og slutter seg til det skogforvalteren har anført i brev av 6. februar 1956.

Hovedstyret skal bemerke:

I Abjøra er det gitt tillatelse til følgende reguleringer:

	H.o.h.	Reg. i m opp/ned	Magasin mill. m ³	Tillatelse gitt
Ølsjøen og Bløytjern	747,75	1,0/2,0	8,1	21. januar 1949
Tisleifjord	809,36	10,0/0,5	114,8	» » »
Storevatn (i Hemsedal)	823,70	0,0/3,0	13,6	» » »
Helin	852,20	0,0/2,0	18,6	3. juni 1949

Om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering
til å regulere Flyvatn i Vestre Slidre.

Disse reguleringer som alle er gjennomført i fullt omfang er beregnet å gi 9,5 m³/sek. vassføringsøking i Abjøra kraftverk.

For lavvannsperioden 1955—56 er det i henhold til tillatelse av 28. oktober 1955 dessuten gjennomført en midlertidig senking av Flyvatn på 2 m under lav vintervannstand.

Det foreligger nå to søknader om varig regulering av Flyvatn med tilsammen 7,5 m ved 4,5 m senking og 3,0 m heving. En slik regulering vil gi et magasin på netto ca. 66 mill. m³ og antas å medføre en vassføringsøking på ca. 1,8 m³/sek. tilsvarende ca. 10 500 natur hk i Abjøra kraftverk og ca. 5 600 natur hk i utbygde og utbyggbare fall i resten av vassdraget.

Ansøkeren oppgir at senkingen vil koste 2,20 mill. kr. og oppdemningen 2,25 mill. kr. eksklusive 11,11 % avgift.

Skader og ulemper.

I søknaden opplyses at i alt 2106 da. berøres av oppdemningen. Herav oppgis 24 da. å være slåtteland med årlig avkasting ca. 10 tonn høy og 783 da. skog med årlig avkasting ca. 10 storfavner. Resten er myr, mose, lyng og vier.

Ansøkeren tror ikke at isveiene over vatnet vil bli vesentlig berørt unntatt ved avløpsoset hvor det antas å bli mere åpent vann enn tidligere, og når det gjelder fisket, mener han at skade på formeringen kan avhjelpes ved å slippe settefisk, men anfører at det må regnes med økt slitasje på fiske-redskap.

Videre nevnes at en del båthus må flyttes og at det om våren må regnes med båtdrag.

Fra distriktets side hevdes at reguleringens skadevirkninger og ulemper vil bli betraktelig større enn anført i søknaden.

Vestre Slidre herredstyre bemerker at man i tillegg til det neddemte areal på 2106 da. også må regne med et forsumpingsbelte. Det berørte areal oppgis å være særdeles verdifullt for setereierne som beitestrekning og for kultivering til forproduksjon, og herredstyret synes at avkastingen på skog og slåtteland er satt for lavt.

Hemsedal herredstyre frykter for at Flya i tørre somrer vil bli for liten til å tjene som gjerde, og hevder videre at trafikken på Flyvatnet sommer og vinter blir vanskeliggjort. Vestre Slidre mener at reguleringen vil medføre særdeles store ulemper for båtdrag, og at isveiene over vatnet uten tvil vil bli ødelagt. Høyesterettsadvokat Arne Vislie som representerer Grunke Sameie, peker på at den vesentligste del av Kvavlin vil bli tørrlagt ved 4,5 m senking og hevder at skadene på båtdrag og trafikk for øvrig vil bli uforholdsmessig store. Gol herredstyre regner med at den større gjennomstrømming i Tisleifjord om vinteren vil hemme isleggingen ved osene og på grunne partier i vatnet.

Når det gjelder fisket, hevder Hemsedal herredstyre at Flya blir helt ødelagt som fiskeelv. Elvind Fosheim, eieren av Veslevatnet, sier at selv om senkingen her reduseres til 2,0 m i den øvre del og 2,5 m i den nedre del av vatnet, vil den være helt ødeleggende for fisket. I selve Flyvatnet regner både Vestre Slidre og Hemsedal med at fiskebestanden vil gå tilbake p.g.a. reguleringen, og at utøvelsen av fisket vil bli betydelig for-

verret. Fiskeriinspektøren peker på at tørrlegging av store bunnområder vil gå hardt ut over den mest verdifulle del av næringsfaunaen, at det kan være fare for at fisk blir stengt inne på grunne områder og at det er sannsynlig at en får utvandring og/eller utføring av fisk i tappeperiodene. Videre anfører han at reguleringen vil redusere gyteområdene i tilløpselvene og at det gyteområde som i dag finnes like nedenfor Flyvatn og Veslevatn vil bli betydelig redusert i verdi.

Av andre ulemper nevner Hemsedal herredstyre tørrlegging av brønner. Vestre Slidre herredstyre gjør oppmerksom på at Nøsen høyfjellshotell får sin vannforsyning fra Flyvatn om vinteren og at en senking på 4,5 m sannsynligvis vil gjøre det nødvendig å forlenge vannledningen til midten av vatnet.

Vestre Slidre herredstyre krever at reguleringen begrenses til 2 m heving og 2 m senking, og får tilslutning fra Nord-Aurdal herredstyre. De andre interesserte kommuner motsetter seg ikke regulering i fullt omfang, og Buskerud fylke anbefaler søknaden imøtekommet. Drammensvassdragets Fellesflotningsforening motsetter seg ikke at den søkte senking blir gjennomført, men kan ikke samtykke i ytterligere regulering. Landbruksdepartementets skogkontor sier seg enig med fjellstyret i Vestre Slidre som anbefaler 4 m regulering, 2 m opp og 2 m ned.

Fiskeriinspektøren foreslår at det ikke blir gitt tillatelse til senking under kote 853,0, og mener at den samlede regulering ikke bør overstige 5,0 m.

Elektrisitetkontoret for Oppland og Hedmark understreker den store betydning reguleringen har for Abjøra kraftverk og de øvrige kraftverker i Bægnavassdraget nedenfor, og rår til at søknaden imøtekommes. Kontoret mener at en eventuell begrensning av reguleringen bør skje ved å redusere senkingen.

Hovedstyret antar etter dette, og etter å ha sett på forholdene på stedet, at en senking på 4,5 m vil medføre uforholdsmessig store skadevirkninger. For å oppnå en så stor senking av Flyvatn må også det nedenforliggende Veslevatn senkes. Dette er kjent som et særdeles godt fiskevatn, og det må antas at fisket her vil lide stor skade da størstedelen av vatnet i tilfelle vil tørrlegges hver vår. Også i selve Flyvatnet må skadene ventes å bli betydelige da bortimot halvdelen av vatnet tørrlegges ved 4,5 m senking.

Skadene, som i første rekke vil gjelde fiske og ferdsel, må imidlertid antas å kunne innskrenkes betraktelig ved å heve nedre reguleringsgrense så mye at reguleringen kan gjennomføres uten senking av Veslevatn.

En slik regulering vil gi et brutto magasin på 58,4 mill. m³ og antas å gi en vassføringsøking på 1,7 m³/sek. tilsvarende en kraftøking på ca. 9 900 natur hk i Abjøra og ca. 5 300 i nyttbare fall nedenfor. Man tar som vanlig forbehold om korrigering av disse tall senere.

Selv med en slik reduksjon må reguleringen antas å medføre betydelige skadevirkninger for fiske og ferdsel og for seterdriften i det hele. Hovedstyret anser dog nytten av reguleringen for å være så stor at betingelsene for at tillatelse til en slik redusert regulering kan gis er til stede, og rår til at Foreningen til Bægnavassdragets Regulering får

Om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering
til å regulere Flyvatn i Vestre Slidre.

tillatelse til å regulere Flyvatn med 5,5 m ved 2,5 m senking og 3,0 m oppdemming mellom kotene 853,50 og 859,0.

Holten og Benum stemte for regulering mellom kotene 853,5 og 857,5.

Til betingelsene i vedlagte utkast bemerkes:

Konsesjonstid m.v. (post 1 og 2).

Da kommuner eller sammenslutninger av kommuner eier ca. 510 av de ca. 600 fallmeter som kan nytte reguleringen, foreslås her som for de tidligere reguleringer i Abjøravassdraget konsesjonen gitt på ubegrenset tid for kommuner, jfr. reguleringslovens § 10 pkt. 2. For private felleiere foreslås konsesjonstiden satt til 60 år regnet fra 21. januar 1949 med innløsningsrett for staten i det 35. år. Denne dato som også er utgangspunktet for de andre reguleringskonsesjonene som er gitt for Abjøravassdraget, er valgt for at innløsningsrett m.v. skal inntre samtidig for disse reguleringer.

Arlige avgifter (post 3).

Hovedstyret foreslår benyttet samme satser som ved de to tidligere konsesjoner for reguleringer i samme vassdrag, nemlig kr. 0,50 og kr. 3,00 pr. natur hk til henholdsvis staten og kommuner.

Magasinkommunen, Vestre Slidre, krever lovens høyeste sats for avgifter til kommuner. Herredstyrene i Hemsedal og Gol samt Elektrisitetskontoret for Oppland og Hedmark foreslår satsene 0,50 og 3,00 kr./naturhk til staten og kommuner.

Tiltak (post 12).

Vestre Slidre krever at konsesjonæren må pålegges å bygge og holde vedlike bru over Flya og vei på vestsiden av vatnet. Elektrisitetskontoret for Oppland og Hedmark foreslår at det til nevnte bru og setervei ytes et tilskott som blir å fastsette av departementet.

Videre krever Gol herredstyre vei fra Oset langs Tisleifjorden fram til Nøra bru og Hemsedal herredstyre forutsetter at konsesjonæren blir tilpliktet å ta del i utbedringen av veien. Ulsaker—Båste—Lykkja—Robøle—Opplands fylkesgrense. Vestre Slidre fjellstyre mener at det som erstatning for de neddemte beitestrekninger må ryddes og oppdyrkes et tilsvarende areal til kulturbeite.

Når det gjelder kravet om bru over Flya, har søkeren i brev av 22. mars d.å. opplyst at han — under forutsetning av 3 meters oppdemning av Flyvatn — kommer til å bygge vei/bru over overløpet og likeledes vei i ca. 1 000 meters lengde over dammen. Det bør være en forutsetning for tillatelsen at disse tiltak blir utført.

De andre spørsmål som er reist, antar Hovedstyret best kan vurderes av skjønnsretten, og foreslår i post 12 inntatt bestemmelse om tiltak i likhet med det som ble gjort ved tillatelsen til regulering av Abjøra. Derved imøtekommes også anmodningen fra herredstyrene i Hemsedal og Gol om tiltak for å beskytte bygdefolkets interesser.

Jordbruksfond (post 14).

Hovedstyret antar at betingelsene for å kunne pålegge konsesjonæren å betale inn et beløp til jordbruksfond er til stede. Man fore-

slår at beløpet settes til 75 000 kroner og innbetales til Vestre Slidre kommune.

Kravene fra Hemsedal og Gol om jordbruksfond kan ikke Hovedstyret anbefale imøtekommet da reguleringen neppe kan tenkes å medføre at noe betydelig areal i disse kommuner neddemmes eller lider skade.

Fiske (post 15).

Denne post er enslydende med forslaget fra Inspektøren for ferskvannsfisket.

Hovedstyret antar at et vilkår om fiskerifond ikke bør komme i tillegg til disse bestemmelser.

Rydding av neddemte arealer (post 16).

Denne post er redigert på samme måte som i Hovedstyrets forslag til reguleringsbestemmelser for statsregulering av Tokke—Vinje-vassdraget, med plikt til finrydding på begrensede områder av hensyn til fiske etter nærmere bestemmelser av vedkommende departement.

Kraftavgivelse (post 22) er betinget med de vanlige satser, inntil 10 % til kommuner og inntil 5 % til staten.

Fløtingen (post 24).

Bestemmelsen i denne post gjelder sely om den ikke tas inn i betingelsene, jfr. reguleringslovens § 19, pkt. 1, men foreslås allikevel tatt inn.

De øvrige foreslåtte betingelser trenger formentlig ingen nærmere begrunnelse.

Manøvreringsreglement.

Nord-Aurdal kommunestyre hevder at magasinene bør være fulle i sommertiden selv i år med unormalt tilsig, og høyesterettsadvokat Arne Vislie henstiller på vegne av Grunke Sameie at det fastsettes bestemmelse om at vannstanden skal være brakt tilbake til det normale innen sankthans eller senest innen 1. juli. Da dette etter Hovedstyrets mening er et rimelig krav, har man hatt forholdet for øye ved vurderingen av regulerings omfang, og foreslår dessuten at det i post 3 inntas bestemmelse om fyllingen. — Drammensvassdragets fellesfløtningsforening sier seg uenig i post 2 i søkerens forslag til manøvreringsreglement hvor det står at det bare skal avgis vann til den alminnelige fløting i Begna og Abjøra. Hovedstyret har tatt hensyn til dette, ut fra uttrykksmåten i lovens § 19 pkt. 1. Utkast til reglement, som vedlegges, er ellers overensstemmende med søkerens forslag.

Vestre Slidre herredstyre har satt fram krav om at konsesjonæren må bli pålagt å yte et engangsbidrag stort kr. 500 000 til kraftutbygging i kommunen og at det benyttes arbeidskraft fra bygda til reguleringsarbeidet så langt det er mulig. Videre krever herredstyret — med tilslutning av herredstyret i Nord-Aurdal — at konsesjonssøknaden ikke må avgjøres før den nye vassdragsreguleringslov trer i kraft.

Disse krav kan Hovedstyret ikke tilrå imøtekommet. Kravet om bidrag til kraftutbyg-

Om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering
til å regulere Flyvatn i Vestre Slidre.

ging er ikke nærmere grunnlagt eller utredet. Så vidt vites, er ikke lignende pålegg inntatt i noen tidligere reguleringskonsesjon. Hovedstyret kan ikke anbefale saken utsatt i påvente av en eventuell ny vassdragsreguleringslov.

Man vil rå til at det henstilles til konsesjonæren at det så vidt mulig benyttes arbeidskraft fra stedet til reguleringsarbeidene.

Da hovedstyret ikke fant å kunne tilrå en senkning på 4,5 m, men foreslo senkingen redusert til 2,5 m, ble hovedstyrets brev oversendt reguleringsforeningen med forespørsel om foreningen var interessert i en reguleringsstillatelse i det omfang og på de vilkår som hovedstyret foreslo.

Ved brev av 14. juli 1956 mottok departementet fra reguleringsforeningen følgende svar:

«Det ærede Departements ekspedisjon av 19. juni er med takk mottatt og vi returnerer vedlagt brev til Departementet av 18. mai 1956 fra Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen.

Med dette siste brev følger som bilag utkast til betingelser for tillatelse for vår forening til å regulere Flyvatn og likeledes utkast til manøvreringsreglement. Til utkastene tillater vi oss å knytte følgende bemerkninger:

I. Betingelsene:

Ad post 1. Det er vel ikke nødvendig å knytte en tillatelse til regulering av Flyvatn til datoen for de første reguleringer i Bjøravassdraget. På denne måten mistes alt nu 8 år av konsesjonstiden. Forutsettes kravet opprettholdt ved senere tilleggsreguleringer i samme vassdrag, vil man kunne komme til helt uhensiktsmessig korte amortisasjonstider, som vil kunne stoppe en videre utbygning. Vi tør derfor også av hensyn til konsekvensene be om at bestemmelsen om at konsesjonen gis fra 21. januar 1949, blir endret til den vanlige etter loven, at konsesjonen når denne gis av Stortinget, gis for 60 år fra konsesjonens datum.

Ad post 12. Ved skjønnene for Fleinsendin og Olevatn (konsesjon av 14. juli 1950) gikk man frem på den måten at man tok distrikt for distrikt, diskuterte de mulige tiltak og samtidig gjennomgikk man grunneiernes krav, alt i marken. Når skjønnsretten så fastsatte tiltak, tjente disse som forutsetning for ekspropriasjonsskjønnet. Alt ble avhjemlet samtidig. Ordningen virket meget grei, og som vi tror, til alles tilfredshet.

Ad post 15. I annet avsnitt her skal vel ordene: «samt å lette fiskens oppgang i fossen nedenfor Veslevatn» og ordene: «utskyting av fjell i fossen» falle vekk, når etter forslaget til konsesjon Veslevatn ikke skal røres. Disse ordene måtte jo fiskeriinspektøren ta med, da han ikke visste hva den endelige bestemmelsen kunne bli, og derfor måtte regne med senkning også av Veslevatn.

Ad post 23. Man venter naturligvis ikke at Departementet skal begunstige nye som

kommer til og gjerne vil bruke regulert vann, men kan tenke seg at bestemmelsen i punkt 23 er inntatt for å hjelpe en interessert i en vanskelig økonomisk periode, når det kan skje uten større skade for dem som har skutt inn kapital i reguleringsanlegget, og skal ha sitt utlegg delvis refundert av eventuelt nye interesserter.

Bestemmelsen finnes jo også i reguleringslovens § 9, punkt 7. Den har aldri vært brukt i vårt vassdrag. Vi ville finne det rimelig om en tillatelse etter post 23 iallfall ble tidsbegrenset ved at første setning ble lydende som følger:

«Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfall- eller brukseier som ikke er medeier i reguleringsanlegget, midlertidig tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen. Reguleringsforeningens uttalelse innhentes i hvert enkelt tilfelle. Tillatelsen gis for et år ad gangen.»

II. Manøvreringsreglementet.

Ad post 1. Hovedstyret nevner i sin innstilling på side 32 at Veslevatn må senkes hvis man skal gi konsesjon på 4,5 meter senkning av Flyvatn. Det tar derfor avstand fra en slik senkning. Man får inntrykk av at når nedre grense for reguleringen er valgt slik som den er av Hovedstyret, kote 853,50, er det i det hele for å beskytte Veslevatn mot inngrep.

Som bekjent har vi bygget ferdig et senkingsanlegg for Flyvatn i forbindelse med den midlertidige regulering 1955—56. En tegning av dette anlegg vedlegges. Det vil bemerkes at kanalbunnen ligger på fra kote 851,60 i Flyvatn til kote 851,00 i Veslevatn. Vintervannstanden i Veslevatn er ca. 852,50 og med falltap omtrent som indikert av kanalbunnen, skulle laveste vintervannstand i Flyvatn bli ca. 853,00.

Anlegget ligger jo langt inne på fjellet, og det kan være vanskelig å komme til i perioder om vinteren. Det kan derfor også bli vanskelig å klare å stenge av på vannstand 853,50 som forutsatt i manøvreringsreglementet, og holde vannstanden der. Hvis man tar forholdene som de er i betraktning, skulle man vel derfor kunne gi oss tillatelse til å gå ned til kote 853,00 med vannstanden i Flyvatn, da Veslevatn ikke røres. Reguleringshøyden skulle da bli 6 meter og magasinet 61 300 000 m³.

Den økte skade som skulle kunne oppstå, gjelder vel eventuelt fisket. I den forbindelse gjøres oppmerksom på fiskeriinspektørens uttalelse, som går ut på at der ikke må bli gitt tillatelse til senkning under kote 853,00, altså samme grense som vi neyner ovenfor (Hovedstyrets innstilling side 26 og 31).

Efter det som her er opplyst anmoder vi igjen om at vår forening kan få kote 853,00 fastslått som laveste reguleringsgrense i Flyvatn.

III. Videre betingelser.

Til slutt gjør vi oppmerksom på at Hovedstyrets anførsel på side 34 om at der skal bygges kjørebros over overløpsdammen og vel over fyllingsdammen i alt i ca. 1 000 meters lengde, ikke er kommet med under selve betingelsene. Vi har intet imot at det medtas

sid
24

Om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering
til å regulere Flyvatn i Vestre Slidre.

der f. eks. under post 12 eller 14, hvis dette finnes hensiktsmessig. Forutsetningen for dette anlegg er imidlertid som nevnt i vår skrivelse av 22. mars 1956 til Hovedstyret, at Flyvatn kan demmes til kote 859,00, slik som foreslått av Hovedstyrets flertall. Anlegget vil ellers bli for kostbart.

For å klarlegge hva vi hittil har ydet ved Flyvatn vedlegges kopi av vår skrivelse av 25. august 1955 til Hovedstyret.»

Dette brev ble deretter oversendt hovedstyret som i skrivelse av 27. august 1956 til departementet ga følgende uttalelse:

«Sendes med bilag tilbake til Industridepartementet, Vassdragsavdelingen.

Til Reguleringsforeningens bemerkninger skal anføres:

I. Ad post 1. Som det fremgår av Hovedstyrets brev av 18. mai d.å., side 33, er konsesjonstiden for private falleiere av praktiske grunner foreslått satt til 60 år regnet fra 21. januar 1949, som ved de andre reguleringsanlegg i Abjøravassdraget. For ca. 83 % av de nyttbare fallhøydene (fall som eies av kommuner gjelder konsesjonen på ubegrenset tid.

Da ansøkeren imidlertid nå ber om at konsesjonstiden må bli regnet fra konsesjonens datum, har Hovedstyret som forholdene ligger an ikke noe imot at dette ønske blir imøtekommet.

Ad post 12. I denne post lyder siste setning:

«Skjønnene kan kombineres.» Hovedstyret forstår bemerkningene slik at ansøkeren er tilfreds med de her foreslåtte bestemmelser.

Ad post 15. Bestemmelsen om plikt til å lette fiskens oppgang i fossen nedenfor Veslevatn er ikke betinget av at Veslevatn reguleres. Uten oppgangsmuligheter vil Flyvatnet også ved den nå foreslåtte regulering sannsynligvis stadig miste fisk. — Etter konferanse med Fiskeriinspektøren mener Hovedstyret at post 15 i utkastet ikke bør forandres og fastholder sitt forslag.

Ad post 23. Denne post er gitt den vanlige form overensstemmende med reguleringslovens § 9, 7 og Hovedstyret kan ikke tilrå noen endring.

II. Manøvreringsreglement.

Det er riktig at Veslevatn ble tillagt stor vekt ved vurderingen av skadevirkningen ved senking. Den foreslåtte nedre reguleringsgrense på kote 853,50 er man imidlertid ikke blitt stående ved bare ut fra hensynet til dette vatn. Også Flyvatn er svært grunt, og skadene ved en senking under 853,50 må antas å bli uforholdsmessig store.

Når ansøkeren refererer Fiskeriinspektørens uttalelse, er det vel på sin plass å ta med i denne konklusjon som går ut på at Flyvatnet helst ikke bør senkes mer enn 2 m og at den samlede regulering iallfall ikke bør overstige 5 m og helst ikke mer enn 4 m.

Hovedstyret kan fremdeles ikke anbefale større senking enn ned til kote 853,50.

Anlegget må selvsagt bygges slik at det gitte manøvreringsreglement kan følges.

III. Videre betingelser.

Som anført i Hovedstyrets brev av 18. mai d.å. side 34, har ansøkeren opplyst at han under visse forutsetninger kommer til å legge vei over dammen. Hovedstyret fant å måtte tilrå at det ble satt som forutsetning for tillatelsen at denne vei blir bygd.

Reguleringsforeningen foreslår nå at bestemmelse herom blir inntatt i reguleringsbetingelsene forutsatt at oppdemningsgrensen blir satt til 859,0. Hovedstyret peker på at det tilrådet forutsetningen satt uansett hvilken demningshøyde som blir fastsatt, og anser det unødvendig å innta noe i betingelsene om denne vei.

Behandlet i møte 21. august 1956.»

På forespørsel uttalte deretter reguleringsforeningen i brev av 25. september 1956 til departementet at den ønsket en regulerings-tillatelse av Flyvatn i samsvar med hovedstyrets innstilling av 18. mai 1956 med den endring av vilkårenes post 1 som ble nevnt i hovedstyrets uttalelse av 27. august 1956. Foreningen uttalte videre at den ikke kunne dele hovedstyrets betenkeligheter vedrørende en senking av Flyvatn til kote 853,00, altså en halv meter mere enn det hovedstyret foreslår, og ba departementet etterkomme foreningens henstilling.

Departementet skal bemerke:

Flyvatn, som også er kalt Storfjorden, ligger i det vesentlige i Vestre Slidres Statsalmenning, men en del av vatnet ligger i Søre Grunke sameige som også hører til Vestre Slidre herred. Vannet har avløp gjennom Veslevatn. Fra Veslevatn går elven Flya ut i Tisleifjorden. Sørliche del av Veslevatn og Flya ligger på grensen til Hemsedal herred. Tisleifjorden ligger i Hemsedal, Gol og Nord-Aurdal herreder. Fra Tisleifjorden løper Tisleia i Nord-Aurdal herred gjennom Ølsjøen og derfra løper Abjøra i samme herred ut i Begna. Tisleifjorden og Ølsjøen er regulert i henhold til tillatelse av 21. januar 1949

Den alminnelige sommervannstand i Flyvatn er på kote 856,0. Den regulering det er søkt om, 4,5 m senking og 3,0 m oppdemning, vil gi en øvre reguleringsgrense på kote 859,0 og en nedre på kote 851,5. Reguleringen er beregnet til å kunne gi et magasin på netto ca. 66 mill. m³. Dette antas å medføre en vassføringsøking på ca. 1,8 m³/sek. som tilsvare ca. 10 500 natur hk i Abjøra kraftverk og ca. 5 600 natur hk i utbygde og utbyggbare fall i resten av vassdraget.

Når det gjelder skader og ulemper opplyser reguleringsforeningen at i alt 2106 da. vil bli neddemt, hvorav 24 da. slåtteland og

Om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering
til å regulere Flyvatn i Vestre Slidre.

783 da. skog. Etter søkerens mening vil reguleringen ikke bli til vesentlig ulempe for isvegene på vatnet, unntatt ved utløpsoset. Videre mener søkeren at skaden som reguleringen vil medføre på fisket, vil kunne avhjelpes ved utsetting av settefisk. Det må imidlertid regnes med økt slitasje på fiske-redskap og dessuten vil en del båthus måtte flyttes, noe som også vil bevirke at det om våren vil bli lenger veg å dra båtene for å få dem i hus.

Fra distriktets side blir det imidlertid hevdet at skader og ulemper blir adskillig større enn det som fremgår av søknaden, og det anføres i hovedsaken følgende:

Vestre Slidre mener at det foruten det neddemmede areal på 2106 da. også vil bli et forsumpingsareal. Det berørte areal har stor verdi både som beite og som dyrkingsjord. Med en så stor regulering vil isvegene uten tvil bli ødelagt, og isen er en meget viktig ferdsselsåre for ved- og forkjøring særlig for stølseierne på østsiden som må hente veden sin fra vestsiden. Kommunen hevder videre at slipping av settefisk ikke på langt nær vil avhjelpe skaden på fisket. Det er et meget godt fiske i Flyvann, og det har vært til stor nytte for stølseierne. Kommunen krever at det ikke blir gitt tillatelse til mer enn 2 m heving og 2 m senking.

Hemsedal herred mener at reguleringen kan føre til at Flya i tørre somrer vil bli for liten til å tjene som gjerde og at den vil bli ødelagt som fiskeelv. Det hevdes også at trafikken på Flyvatn sommer og vinter vil bli vanskeliggjort og at brønner vil bli tørrlagt.

Gol herred går ut fra at reguleringen vil medføre større gjennomstrømming i Tisleia, og dette vil hemme isleggingen ved osene og på grunne partier av vatnet.

Ellers hevder høyesterettsadvokat Arne Vislie på vegne av Grunke Sameie at det allerede ved den midlertidige senking på 2 m har vist seg av Kvavlin, som er den vestre arm av Flyvatn, på store strekninger blir tørrlagt. En varig senking vil derfor volde uforholdsmessige store skader og ulemper når det gjelder fisket, båtdrag og trafikk på vannet.

Fiskeriinspektøren opplyser at Flyvatn og Veslevatn har vært kjent og skattet som gode fiskevann, og nevner en rekke uheldige virkninger som reguleringen må antas å føre med seg for fisket.

Videre foreligger det uttalelse fra kommunene Nord-Aurdal, Sør-Aurdal, Øystre Slidre og Adal, fylkesmennene i Buskerud og Oppland, Elektrisitetskontoret for Hedmark og Oppland, Drammensvassdragets Fellesfløtningsforening, ingeniør Elliot Strømme, fra

eieren av Veslevatn, Eivind Fosheim, samt fra Vestre Slidre fjellstyre, skogforvalteren i Valdres og fra Landbruksdepartementet.

Nord-Aurdal kommune slutter seg til Vestre Slidre kommunes krav om at reguleringen skal begrenses til 2 m heving og 2 m senking. Det samme anbefaler fjellstyret i Vestre Slidre som Landbruksdepartementets skogkontor viser til. Fiskeriinspektøren foreslår at det ikke blir gitt tillatelse til senking under kote 853,0 og mener at den samlede regulering ikke bør overstige 5,0 m og helst bør begrenses til 4 m. De øvrige kommuner motsetter seg ikke at regulering blir tillatt i det omfang det er søkt om. Drammensvassdragets Fellesfløtningsforening motsetter seg ikke søknaden om senking, men kan ikke gi samtykke til ytterligere regulering.

Hovedstyret har kommet til at en senking på 4,5 m vil føre til uforholdsmessige skadevirkninger. Flyvatnet vil ved en så stor senking få tørrlagt bortimot halvdel av sitt areal. For å oppnå denne senking må også det nedenforliggende Veslevatn senkes, og fisket her vil lide stor skade da størstedelen av vatnet i tilfelle vil tørrlegges hver vår.

Imidlertid antar hovedstyret at skadene vil bli betraktelig mindre ved å heve nedre reguleringsgrense. Et flertall i hovedstyret har foreslått at reguleringsforeningen får tillatelse til å regulere Flyvatn 5,5 m ved 2,5 m senking og 3 m oppdemming mellom kotene 853,5 og 859,0. Et mindretall i hovedstyret stemmer for en regulering på 4 m ved 2,5 m senking og 1,5 m oppdemming mellom kotene 853,5 og 857,5. Selv om en senking av Flyvatn til kote 853 ville kunne gjennomføres uten å senke Veslevatn, mener hovedstyret at nedre reguleringsgrense — under hensyn til de samlede skadevirkninger — ikke bør settes lavere enn til kote 853,5.

En slik regulering som hovedstyret har foreslått, vil gi et brutto magasin på 58,4 mill. m³. Dette antas å gi en vassføringsøkning på 1,7 m³/sek. tilsvarende en kraftøkning på ca. 9 900 natur hk i Åbjøra og 5 300 natur hk i nyttbare fall nedenfor.

Departementet slutter seg til hovedstyrets flertall, idet en antar at selv om en regulering i det omfang som flertallet foreslår, vil medføre betydelige skadevirkninger, vil disse likevel være av mindre betydning sammenliknet med de fordeler som reguleringen vil føre med seg.

Etter omstendighetene har man ikke funnet grunn til å forlange utredet nærmere den plan som er antydnet av skogforvalteren i Valdres om å føre vann over til Flyvatnfeltet fra midtre og nordre Syndin.

Om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering
til å regulere Flyvatn i Vestre Slidre.

Vilkårene i vassdragsreguleringsloven § 8 for å meddele reguleringstillatelse er etter departementets mening oppfylt, og departementet vil rå til at Foreningen til Bægnavassdragets Regulering får tillatelse til å regulere Flyvatn i samsvar med forslag gitt av hovedstyrets flertall og ellers i det vesentlige i samsvar med søknaden.

Tillatelsen foreslås i alt vesentlig gitt på vilkår som oppstillet av hovedstyret. Utkast til konsesjonsvilkår og manøvreringsreglement ligger ved som trykte vedlegg.

Ca. 510 av de 600 fallmeter eies av kommuner eller sammenslutninger av kommuner. I henhold til vassdragsreguleringsloven § 10, nr. 2 er konsesjonen foreslått gitt på ubegrenset tid for kommuner, jfr. vilkårenes post 1. For private falleiere er konsesjonstiden foreslått satt til 60 år fra konsesjonens datum.

For private falleiere er det foreslått innløsningsrett for staten i det 35. år regnet fra samme tid, vilkårenes post 2.

Vestre Slidre kommune krever at avgiften til kommuner settes til lovens maksimum kr. 4,- pr. natur hk. Kommunene Hemsedal og Gol og Elektrisitetskontoret for Oppland og Hedmark mener at avgiften bør settes til kr. 3,- til kommuner.

Hovedstyret har foreslått at avgiftene settes til samme beløp som ved de tidligere konsesjoner i samme vassdrag nemlig kr. 0,50 pr. natur hk til staten og kr. 3,- til kommuner. Departementet slutter seg til hovedstyrets forslag.

Vestre Slidre kommune har krevet at reguleringsforeningen skal pålegges å bygge og vedlikeholde bru over Flya og veg på vestsiden av vatnet. Det samme nevnes i uttalelsene fra Vestre Slidre Fjellstyre og fra 16 stølseiere på vestsiden av Flyvatn. Elektrisitetskontoret for Hedmark og Oppland mener at det må tas inn bestemmelse om at konsesjonæren tilpliktes å yte tilskudd til slik bru og veg, som da blir å fastsette av departementet.

Gol kommune forutsetter at det blir krevet anlegg av veg fra Oset langs Tisleifjorden og fram til Nøra bru, og Hemsedal kommune krever at foreningen blir tilpliktet å ta del i utbedringen av vegen Ulsaker—Båste—Lykkja—Robøle—Opplands fylkesgrense.

Videre mener Vestre Slidre fjellstyre at det som erstatning for de arealer som blir neddemte, må ryddes og oppdyrkes et tilsvarende areal til kulturbeite, og kommunene Gol og Hemsedal vil dessuten ha bestemmelse om plikt for reguleringsanleggets eier å treffe

tiltak som er nødvendige for å beskytte bygdefolkets interesser.

Når det gjelder kravet om bru over Flya er det opplyst at foreningen, dersom tillatelse til 3 meter oppdemning blir gitt, vil bygge vegbru over elveløpet og veg i ca. 1.000 m lengde over dammen. Departementet vil med hovedstyret foreslå satt som en forutsetning for tillatelsen at disse tiltak blir gjennomført.

Forøvrig er en enig med hovedstyret i at de øvrige krav best kan vurderes av en skjønnrett, og at det derfor i vilkårene tas inn bestemmelse om konsesjonærens plikt til å treffe nødvendige tiltak for å søke å avhjelpe skader og ulemper som reguleringen kan føre med seg, jfr. vilkårenes post 12.

I samme post er det dessuten tatt inn bestemmelse om plikt for konsesjonæren til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsetting av offentlige bruer og vegger dersom utgiftene til dette blir særlig økt ved anleggsarbeidet.

Angående bestemmelsene om refusjon av forsorgsutgifter i post 13 anbefaler man i samsvar med vanlig praksis i den senere tid oppstilt som en forutsetning at vilkåret faller bort hvis reguleringslovens § 12 pkt. 7 og de bestemmelser det der er henvist til i forsorgsloven av 19. mai 1900 blir opphevet.

Departementet antar videre at forutsetningene i lovens § 12, nr. 8 for å pålegge jordbruksfond er tilstede for Vestre Slidres vedkommende. En vil med hovedstyret rå til at det pålegges konsesjonæren å innbetale til denne kommune et beløp på kr. 75 000,—, jfr. vilkårenes post 14. Som hovedstyret finner departementet imidlertid at vilkårene ikke er tilstede for å pålegge jordbruksfond også til fordel for Gol og Hemsedal kommuner, slik disse har krevet.

Post 15 inneholder bestemmelser til fremme av fisket. Disse er helt i overensstemmelse med forslaget fra Inspektøren for ferskvannsfisket.

Gol og Hemsedal kommuner har krevet at det opprettes et fiskerifond. Departementet finner med hovedstyret at det ikke er grunn til å betinge dette ved siden av de øvrige bestemmelser.

I post 16 er det tatt inn bestemmelser om plikt til å rydde de neddemte arealer. Posten er redigert på samme måte som den tilsvarende bestemmelse for statsregulering av Tokke-Vinjevassdraget.

Kraftavståelse til kommuner er fastsatt med 10 pst. (post 22). Staten er forbeholdt rett til inntil 5 pst. av kraften. I medhold av reguleringslovens § 12, nr. 15, 5. ledd er det tatt inn bestemmelse om de berørte kommu-

Sjefredaktør i. la. januar

Om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering
til å regulere Flyvatn i Vestre Slidre.

ners rett til med Kongens samtykke å kreve avgitt ytterligere kraft. Denne rett inntre i samsvar med bestemmelsen i loven etter 30 år fra konsesjonens meddelelse.

Bestemmelser av omsyn til fløtningen er inntatt i vilkårenes post 24. Posten samsvarer med lovens § 19, pkt. 1.

Manøvreringsreglementet er stort sett overensstemmende med søkerens forslag. Det er imidlertid tatt omsyn til h.r.advkat Arne Vislies henstilling på vegne av Grunke Sameie om å ta inn bestemmelse om at vannstanden skal være brakt tilbake til det normale igjen innen senest 1. juli, og til Nord-Aurdal kommune som mener at magasinene bør være fulle i sommertiden selv i år med unormalt tilsig, jfr. post 3, annet ledd. Videre er post 2 i forslaget omredigert i samsvar med lovens uttrykksmåte. Manøvreringsreglementet foreslås gjort gjeldende inntil videre.

Vestre Slidre kommune har krevet at konsesjonæren skal yte et engangsbidrag på kr. 500 000,— til kraftutbygging i kommunen, og med tilslutning av Nord-Aurdal kommune at konsesjonssøknaden ikke skal avgjøres før den nye vassdragsreguleringslov trer i kraft.

Når det gjelder bidraget til kraftutbygging, kan departementet ikke se at det er rettslig adgang til å sette et slikt vilkår. Kravet er ikke nærmere begrunnet. Man finner med hovedstyret ikke å kunne tilrå at noen av disse krav imøtekommes.

Endelig har Vestre Slidre satt som vilkår at det blir nyttet arbeidskraft fra denne kommune til reguleringsarbeidet så langt det lar seg gjøre. Departementet vil, dersom tillatelse til regulering blir gitt, henstille til reguleringsforeningen at det så vidt mulig benyttes arbeidskraft fra stedet til reguleringsarbeidene.

Konsesjonssaken blir i samsvar med vassdragsreguleringsloven § 7 å forelegge Stortinget, og en vil rå til at det fremsettes proposisjon om dette.

Industridepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt utkast til proposisjon til Stortinget om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering til å regulere Flyvatn i Vestre Slidre.

VI HAAKON, Norges Konge,

gjør vitterlig:

Stortinget blir innbudt til å gjøre følgende

vedtak:

Stortinget samtykker i at det blir tillatt Foreningen til Bægnavassdragets Regulering å regulere Flyvatn i Vestre Slidre i samsvar med Industridepartementets tilråding av 19. oktober 1956.

Tilråding fra Industridepartementet ligger ved i avtrykk.

Gitt på Oslo slott 19. oktober 1956.

Under rikets segl

Under Hans Majestet Kongens fravær

OLAV
(L.S.)

Einar Gerhardsen

Leif Østern

Vedlegg.**Utkast****til betingelser for tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering
til å regulere Flyvatn.****1.**

Reguleringskonsesjon gis på ubegrenset tid.

Dersom vassfall der ikke tilhører staten eller norske kommuner deltar i reguleringen eller blir medeier i reguleringsanlegget gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 60 år fra konsesjonens datum. Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vassfalleierers andeler i reguleringsanlegget staten uten vederlag.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras uten Kongens samtykke.

Det utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35. år fra konsesjonens datum skal staten kunne innløse de andeler i reguleringsanlegget som måtte tilhøre eiere for hvem reguleringstillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav, skal den i hvert 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggets eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vassbygningsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid som settes lik konsesjonstiden. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vasskraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-HK.

Til fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 3,00 pr. nat.-HK.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlav av den øking av vassføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vassføring, som har kunnet påregnes med den bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen innvunne øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreffer etter hvert som den ved reguleringen innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantsikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 22, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etterat konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

6.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, er-

Om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering
til å regulere Flyvatn i Vestre Slidre.

legges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

7.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

8.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske sel-skaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almenntilgang øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp.

11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet. Bestemmelsen i første ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsregler i nevnte paragraf.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger og bruer, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeider. Veger og bruer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri benyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

Konsesjonæren plikter å treffe nødvendige tiltak for å søke å avhjelpe de skader og ulemper som reguleringen fører med seg for bygdefolkets interesser. Spørsmålet om hvilke tiltak han skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn, som i tilfelle fremmes i forbindelse med fagskjønn etter vassdragsreguleringslovens § 19. Dette skjønn fremmes av konsesjonæren så tidlig at resultatet foreligger som forutsetning for ekspropriasjonsskjønnet etter vassdragsreguleringslovens § 16.

Skjønnene kan kombineres.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune slike forsorgsutgifter som i vassdragsreguleringsloven er forutsatt dekket ved hjelp av fond i samsvar med reglene i lovens § 12 pkt. 7, 1. ledd og 2. ledds første og annet punktum.

Om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering
til å regulere Flyvatn i Vestre Slidre.

14.

Innen reguleringen tas i bruk skal konsesjonæren innbetale til Vestre Slidre kommune kr. 75 000, som avsettes til fond, hvis renter etter nærmere bestemmelse av herredstyret anvendes til fremme av jordbruk i distriktet.

15.

Til fremme av fisket i Flyvatnet og Veslevatnet plikter konsesjonæren å sette ut settefisk og/eller yngel av aure etter nærmere bestemmelse fra vedkommende departement. Alle omkostninger som er forbundet med dette bæres av konsesjonæren.

For å hindre utvandring av fisk under tappeperioden, plikter konsesjonæren, dersom vedkommende departement finner det nødvendig og etter dette departements bestemmelse å bekoste oppsetting og vedlikehold av fiskesperking foran tappeluken.

Konsesjonæren plikter, dersom vedkommende departement forlanger det og etter dette departements bestemmelse å bygge fiske-trapp i Flyvatnets reguleringsdam samt å lette fiskens oppgang i fossen nedenfor Veslevatnet. Utgifter som er forbundet med trappebygging, utskyting av fjell i fossen, samt det årlige vedlikehold bæres av konsesjonæren.

Dersom departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de områder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

16.

Konsesjonæren plikter å rydde de neddemte arealer for trær og større busker, og etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement også å foreta finrydding på begrensede områder av hensyn til garnfiske og lignende.

Ryddingen må være fullført senest innen to år etter første neddemning.

17.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

18.

Ved damanlegget skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i

krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskroknings med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøye-med.

19.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

For så vidt vannslippingen foregår i strid med reglementet, kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 200 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

20.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte oppdemningshøyden og den tillatte laveste tapningsgrensen betegnes ved faste tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

21.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

22.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (be-

Om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering
til å regulere Flyvatn i Vestre Slidre.

regnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse kan de kommuner hvis interesser berøres av reguleringen, uansett den ovenfor betingede prosent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning, med Kongens samtykke etter hvert som kraft blir ledig kreve avgitt fra de av vassdragets vassfall som tilhører norske kommuner ytterligere kraft så vidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

23.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier som

ikke er medeier i reguleringsanlegget, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen, mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

24.

Reguleringsanleggets eier plikter å treffe nødvendige tiltak eller avgi vann i sådan utstrekning, at den alminnelige fløtning forulempes så lite som mulig ved reguleringen. Spørsmålet om hvilke forføyninger han skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Skade eller ulempe for fløtningen, som ikke på denne måte avhjelpest, blir å erstatte overensstemmende med reguleringslovens § 16.

25.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvor i dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter, å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og minaralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder, som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning.

Så fremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anlegget i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at det ferdige anlegg virker minst mulig skjæmmende i terrenget.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

26.

Reguleringsanleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver til måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

27.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

Om tillatelse for Foreningen til Bægnavassdragets Regulering
til å regulere Flyvatn i Vestre Slidre.

Utkast

til manøvreringsreglement for regulering av Flyvatn.

1.

Reguleringsgrensene er:

Øvre kote	859,0
Nedre kote	853,5

Reg.høyde: 5,5

Alminnelig sommervannstand: 856,0.

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Det avgis det til den alminnelige fløtning nødvendige vann overensstemmende med de ved overenskomst eller skjønn fastsatte regler.

3.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets naturlige flomvassføring så vidt mulig ikke forøkes. Heller ikke må lågvassføringen fra Flyvatn forminskes til skade for andres rettigheter.

Flyvatnet skal i alle år — så sant tilløpet gjør det mulig — fylles innen 1. juli og holdes fylt inntil lågvassperiodens begynnelse. For øvrig kan vannslipningen skje etter behovet for de nedenforliggende kraftanlegg, fortrinnsvis Abjøra kraftanlegg.

4.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende samt at dammen til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander samt observeres og noteres om det forlanges regnmengder, temperatur m. v. Av protokollen sendes hver måned avskrift til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

5.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokteren skal bo og om han skal ha telefon i sin bolig.

6.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.